

**OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN
KÜLTÜREL VE PSİKOLOJİK SERMAYELERİNİN
ÇEŞİTLİ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER
AÇISINDAN BETİMLENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Bahar DAĞ

Eskişehir 2023

**OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN
KÜLTÜREL VE PSİKOLOJİK SERMAYELERİNİN
ÇEŞİTLİ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER
AÇISINDAN BETİMLENMESİ**

Bahar DAĞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Temel Eğitim Anabilim Dalı
Okul Öncesi Eğitimi Programı
Danışman: Doç. Dr. Arzu ARIKAN**

**Eskişehir
Anadolu Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Haziran 2023**

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

ÖZET

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN KÜLTÜREL VE PSİKOLOJİK SERMAYELERİNİN ÇEŞİTLİ DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN BETİMLENMESİ

Bahar DAĞ

Temel Eğitim Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Haziran 2023

Danışman: Doç. Dr. Arzu ARIKAN

Bu araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin kültürel ve psikolojik sermayelerinin demografik değişkenler açısından betimlenmesi ve bu iki değişken arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amaçlanmıştır. Araştırma nicel bir araştırma olup ilişkisel tarama yöntemi ile tasarlanmıştır; kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya 412 kadın 99 erkek, toplamda 511 okul öncesi öğretmeni katılmıştır. Araştırma kapsamında öğretmenlerin kültürel ve psikolojik sermaye yeterliklerini ölçmek için geliştirilen ve uyarlanan ölçeklere başvurulmuştur. Araştırmada dört alt boyuttan oluşan Kültürel Sermaye Ölçeği ve dört alt boyuttan oluşan Psikolojik Sermaye Ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçeğe ek olarak 15 maddelik demografik bilgi formu kullanılarak katılımcılara ilişkin bilgilere ulaşılmıştır. Elde edilen verilerin fark analizleri İlişkisiz Örneklem T-Testi ve ANOVA ile yapılmış, kültürel ve psikolojik sermaye yeterlikleri arasındaki ilişki Pearson Momentler Çarpımı korelasyon katsayısı ile ortaya çıkarılmıştır. Araştırma bulgularına geçerlik kanıtı sağlamak amacıyla her iki ölçek için doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre okul öncesi öğretmenlerinin kültürel sermaye yeterlikleri cinsiyete, öğretmenlerin eğitim aldıkları üniversitenin yer aldığı coğrafi bölgeye ve anne eğitim düzeyine göre anlamlı farklılıklar göstermiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin psikolojik sermaye yeterlikleri ise cinsiyete, yaşa, öğretmenlerin anne eğitim seviyesine, eğitim aldıkları üniversitenin yer aldığı coğrafi bölgeye, mesleki kıdeme, görev yaptıkları okulun yer aldığı coğrafi bölgeye, resmi-özel olma durumuna, okul öncesi eğitim kurum kategorisine, hizmet bölgesi ve hizmet alanına ve öğretmenlerin ebeveyn eğitim düzeyine göre anlamlı farklılıklar göstermiştir. Son olarak okul öncesi öğretmenlerinin kültürel ve psikolojik sermaye yeterlikleri arasında pozitif yönde, yüksek düzeyli ve anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Okul öncesi öğretmenleri, Kültürel sermaye, Psikolojik sermaye

ABSTRACT
DESCRIBING THE CULTURAL AND PSYCHOLOGICAL CAPITAL OF
PRESCHOOL TEACHERS IN TERMS OF DIFFERENT DEMOGRAPHIC
VARIABLES

Bahar DAĞ

Department of Primary Education

Anadolu University, Graduate School of Educational Sciences, June 2023

Supervisor: Doç. Dr. Arzu ARIKAN

The purpose of this study was to describe the cultural and psychological capital of preschool teachers in terms of demographic variables and to reveal the relationship between these two variables. The study is a quantitative research designed with a correlational survey method, and a convenient sampling method has been used. A total of 511 preschool teachers, consisting of 412 females and 99 males, participated in the study. In the scope of the study, scales developed and adapted to measure teachers' cultural and psychological capital competencies were utilized. Cultural Capital and Psychological Capital Scale, which consists of four sub-dimensions, was used in the research. In addition to these scales, information about the participants was using a 15-item demographic questionnaire. The obtained data were analyzed through Independent Sample T-Test and ANOVA for the comparison of means, and the relationship between cultural and psychological capital competencies was revealed by Pearson's product-moment correlation coefficient. Confirmatory factor analysis was conducted for both scales to provide validity evidence for the research findings. According to the research findings, preschool teachers' cultural capital competencies have shown significant differences based on their gender, the geographical region of the university they graduated from and their parental education level. According to the research findings, preschool teachers' psychological capital competencies have shown significant differences based on their gender, age, mother's education level, the geographical region of where the university they graduated from, years spent in the profession, the geographical region of the school they work, the status of the school as a public or private, preschool education institution category, service region and area, and parental education level. Finally, a positive, high-level, and significant relationship was found between preschool teachers' cultural and psychological capital competencies.

Keywords: Preschool teachers, Cultural capital, Psychological capital

TEŞEKKÜR

Uzun soluklu yolculuğumun sonuna geldiğim şu zamanlar yüksek lisans tezimi tamamlamanın heyecan ve gururunu yaşıyorum. Bu gururu yaşamamda büyük payı olan; araştırma sürecim boyunca her zaman desteğini hissettiğim, değerli zamanını bana ayıran, tecrübesi, bilgisi ve fikirleri ile her an yolumu aydınlatmaya çalışan, tezimin her aşamasında beni teşvik eden, sabrını, şefkatini, anlayışını eksik etmeyen ve öğrencisi olmaktan her zaman gurur duyacağım tez danışmanım sayın Doç. Dr. Arzu ARIKAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Değerli katkılarını esirgemeyerek kıymetli zamanlarını ayıran, araştırmama yol gösteren ve görüşleri ile beni aydınlatan jüri üyelerim Dr.Öğr.Üyesi Meral ÖREN ve Prof. Dr. Nesrin IŞIKOĞLU'na teşekkür ederim.

Birlikte yola çıktığımız, yüksek lisans sürecimin ilk gününden itibaren yardıma ihtiyacım olan her anda, bilgisini ve deneyimini benden esirgemeyen, sabrını ve mücadelesini örnek aldığım, yol arkadaşım Zarif Ezgi DEMİRAL TETİK'e çok teşekkür ederim.

Araştırma sürecim boyunca her zaman desteklerini hissettiğim, varlıkları neşe kaynağım olan ve tüm enerjileri ile çalışmama katkılar sağlayan canım arkadaşlarım Aysu AY ve Ezgi ASLAN'a çok teşekkür ederim.

Hayat yolculuğumda önüme çıkan taşları kaldırmamda her zaman yanımda olan; kaybolduğumda yönümü bulmam için elinden geleni yapan; bu süreçte en az benim kadar emek gösteren; başarabileceğime en çok inanan; aradığım gücü kendisinde bulduğum; sabrına ve desteğine hayran olduğum canım eşim Fatih DAĞ'a sonsuz teşekkür ederim.

Lisansüstü eğitim hayatımın başlamasına en çok sevinmiş olan, bugün yaşadığım gururu en çok onunla paylaşmak istesem de gururumu ve mutluluğumu hissettiğinden emin olduğum ve inandığım yolda yürümem için her zaman yanımda olan; hayatımın her anında örnek aldığım ve kendisinde ilham bulduğum, kızı olmaktan ömrümün sonuna kadar gurur duyacağım canım annem Gönül ADA'ya sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Anneme...

Bahar Dağ

Eskişehir, 2023

06/06/2023

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “Turnitin bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçları kabul ettiğimi bildiririm.

Bahar DAĞ

İçindekiler

BAŞLIK SAYFASI	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
TEŞEKKÜR	vi
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar DİZİNİ.....	xi
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Sorun	4
1.2. Amaç.....	9
1.3. Önem	9
1.4. Varsayımlar	11
1.5. Sınırlılıklar	12
1.6. Tanımlar.....	12
2. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	14
2.1. Sermaye Kavramı.....	14
2.2. Kültürel Sermaye	18
2.2.1. Bourdieu'ya göre kültürel sermaye biçimleri	19
2.2.2. Kültürel sermayenin unsurları.....	21
2.3. Kültürel Sermaye ve Eğitim	23
2.4. Psikolojik Sermaye.....	25
2.4.1. Psikolojik sermayenin bileşenleri.....	26
2.5. Psikolojik Sermaye ve Eğitim	29

2.6. İlgili Çalışmalar	30
2.6.1. Yurt içi ve yurt dışında kültürel sermayenin ele alındığı araştırmalar	30
2.6.2. Yurt içi ve yurt dışında psikolojik sermayenin ele alındığı araştırmalar	35
3. YÖNTEM	41
3.1. Araştırmanın Modeli	41
3.2. Katılımcılar	41
3.3. Veri Toplama Araçları	45
3.3.1. Demografik bilgi formu	45
3.3.2. Kültürel sermaye ölçeği	45
3.3.3. Psikolojik sermaye ölçeği	47
3.4. Veri Toplama Süreci	48
3.5. Veri Analizi	49
4. BULGULAR VE YORUM	51
4.1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kültürel Sermayelerine İlişkin Bulgular	52
4.2. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Psikolojik Sermayelerine İlişkin Bulgular .	65
4.3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kültürel ve Psikolojik Sermaye Yeterlikleri Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular	93
5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	95
5.1. Sonuç	95
5.1.1. Okul öncesi öğretmenlerinin kültürel sermayelerine ilişkin sonuçlar ..	95
5.1.2. Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik sermayelerine ilişkin sonuçlar	98
5.1.3. Okul öncesi öğretmenlerinin kültürel ve psikolojik sermayeleri arasında ilişkiye yönelik sonuçlar	103
5.2. Tartışma	104
5.2.1. Okul öncesi öğretmenlerinin kültürel sermayelerine ilişkin tartışma	104

5.2.2. Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik sermayelerine ilişkin tartışma	108
5.2.3. Okul öncesi öğretmenlerinin kültürel ve psikolojik sermayeleri arasında ilişkiye yönelik tartışma	108
5.3. Öneriler	113
5.3.1. Araştırmacılara yönelik öneriler.....	113
5.3.2. Politika yapıcılara yönelik öneriler.....	113
KAYNAKÇA.....	115
EKLER	
ÖZGEÇMİŞ	

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 3.1. Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler	38
Tablo 3.2. Kültürel Sermaye Ölçeği Beşli Değerlendirme Tablosu	43
Tablo 3.3. Kültürel Sermaye Ölçeği alt boyutlar arasındaki ilişki	44
Tablo 3.4. Psikolojik Sermaye Ölçeği alt boyutlar arasındaki ilişki	45
Tablo 4.1. Kültürel Sermaye Ölçeği ve alt boyutlarına ait betimsel istatistikler	48
Tablo 4.2. Cinsiyete göre okul öncesi öğretmenlerinin kültürel sermayelerine ilişkin t-testi sonuçları	49
Tablo 4.3. Yaşa göre okul öncesi öğretmenlerinin kültürel sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler	49
Tablo 4.4. Yaşa göre okul öncesi öğretmenlerinin kültürel sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçları	50
Tablo 4.5. Medeni duruma göre okul öncesi öğretmenlerinin kültürel sermayelerine ilişkin t-testi sonuçları	51
Tablo 4.6. Öğretmenlerin anne eğitim düzeyine göre kültürel sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler	52
Tablo 4.7. Öğretmenlerin anne eğitim düzeyine göre kültürel sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçları	53
Tablo 4.8. Öğretmenlerin almış oldukları eğitim şekline göre kültürel sermayelerine ilişkin t- testi sonuçları	53
Tablo 4.9. Öğretmenlerin mezun oldukları üniversitenin coğrafi bölgesine göre kültürel sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler	54
Tablo 4.10. Öğretmenlerin mezun oldukları üniversitenin coğrafi bölgesine göre kültürel sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçları	55

Tablo 4.11. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun yerleşim yerine göre kültürel sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler	56
Tablo 4.12. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun yerleşim yerine göre kültürel sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçları	57
Tablo 4.13. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun hizmet bölgesine göre kültürel sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler.....	58
Tablo 4.14. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun hizmet bölgesine göre kültürel sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçları	59
Tablo 4.15. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun hizmet alanına göre kültürel sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler	59
Tablo 4.16. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun hizmet alanına göre kültürel sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçları	60
Tablo 4.17. Psikolojik Sermaye Ölçeği ve alt boyutlarına ait betimsel istatistikler ..	62
Tablo 4.18. Cinsiyete göre okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik sermayelerine ilişkin t-testi sonuçları	63
Tablo 4.19. Yaşa göre okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler	64
Tablo 4.20. Yaşa göre okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçları	65
Tablo 4.21. Medeni duruma göre okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik sermayelerine ilişkin t-testi sonuçları	66
Tablo 4.22. Öğretmenlerin anne eğitim düzeyine göre psikolojik sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler	67
Tablo 4.23. Öğretmenlerin anne eğitim düzeyine göre psikolojik sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçları	68
Tablo 4.24. Öğretmenlerin almış oldukları eğitim şekline göre psikolojik sermayelerine ilişkin t-testi sonuçları	68

Tablo 4.25. Öğretmenlerin mezun oldukları üniversitenin coğrafi bölgesine göre psikolojik sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler	69
Tablo 4.26. Öğretmenlerin mezun oldukları üniversitenin coğrafi bölgesine göre psikolojik sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçları	71
Tablo 4.27. Mesleki kıdeme göre okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler.....	72
Tablo 4.28. Mesleki kıdeme göre okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçlar.....	73
Tablo 4.29. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun coğrafi bölgesine göre psikolojik sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler	74
Tablo 4.30. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun coğrafi bölgesine göre psikolojik sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçları	75
Tablo 4.31. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun yerleşim yeri özelliğine göre psikolojik sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler	76
Tablo 4.32. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun yerleşim yeri özelliğine göre psikolojik sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçları	78
Tablo 4.33. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun özel veya resmi olma durumuna göre psikolojik sermayelerine ilişkin t-testi sonuçları.....	79
Tablo 4.34. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun yer aldığı okul öncesi eğitim kategorisine göre psikolojik sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler	79
Tablo 4.35. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun yer aldığı okul öncesi eğitim kategorisine göre psikolojik sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçları	81
Tablo 4.36. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun hizmet bölgesine göre psikolojik sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler	82

Tablo 4.37. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun hizmet bölgesine göre psikolojik sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçları.....	83
Tablo 4.38. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun hizmet alanına göre psikolojik sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler	83
Tablo 4.39. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun hizmet alanına göre psikolojik sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçları	85
Tablo 4.40. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun bulunduğu mahalledeki ortalama ekonomik düzeye göre psikolojik sermayelerine ilişkin t-testi sonuçları.....	86
Tablo 4.41. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumundaki ebeveyn eğitim düzeyine göre psikolojik sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler.....	86
Tablo 4.42. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumundaki ebeveyn eğitim düzeyine göre psikolojik sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçları.....	88
Tablo 4.43. Kültürel ve psikolojik sermaye yeterlikleri arasındaki ilişki.....	90
Tablo 4.44. Kültürel Sermaye Ölçeği ve Psikolojik Sermaye Ölçeği alt boyutları arasındaki ilişki.....	91

ŞEKİLLER DİZİNİ

Sayfa

Şekil 2.1. Sermaye Türleri.....	16
Şekil 2.2. Kültürel sermaye biçimleri.....	19
Şekil 2.3. Kültürel sermayenin unsurları	21
Şekil 2.4. Psikolojik sermayenin bileşenleri.....	27

1. GİRİŞ

Eğitim, bireylerin potansiyelleri ve ihtiyaçlarına göre şekillenen temel haklarından biridir. Sistemli bir süreç olmakla beraber, bireylerde istendik yönde bazı değişimleri de beraberinde getirmektedir (Ertürk, 1997). Eğitim, bireylerin hayatlarını düzenlemelerinde anahtar konumdadır. Eğitim hakkı hiç kimsenin elinden alınamaz. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda bu hak "*Bireyler eğitim ve öğrenim görme hakkından yoksun bırakılamazlar, ilköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır*" maddesi ile koruma altına alınmıştır. Eğitim, çevre koşullarının iyileştirilmesinin ardından kişinin gelişimini destekleyerek topluma uyumunu kolaylaştıran bir olgudur (Öztürk, 2001). Eğitim sadece bireyler için değil; aynı zamanda toplumlar için de günden güne önemi artan sosyal bir süreçtir (Kılıç, 2020). Eğitimin ilk basamağı olan okul öncesi eğitim kritik öneme sahiptir.

Yaşamın ilk altı yılını oluşturan okul öncesi dönemde çocukların gelişimi hızlı bir şekilde devam etmektedir. Çocukların dil, motor, bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimleri bu dönemde giderek hız kazanmaktadır (Akinbay, 2014; Dilemken ve Bozan Tüzün, 2018). Hızla devam eden bu gelişimde çevresel etkenlerin yeri önemli bir yere sahiptir (Torkar ve Rejce, 2017). Çocuğa sunulan çevrenin niteliği ile öğrenme hızı ve ne kadar keşfedebileceği birbirine paraleldir (MEB, 2013; Kaytez ve Durualp, 2014). Yaşamın temelini oluşturan bu dönemde çocuklara uygun ortamlar ve fırsatlar sunulursa çocuğun gelecekteki yaşantısı olumlu olarak şekillenecektir (Akyol, 2015; Aysu ve Aral, 2016). Bu doğrultuda çocuğun gelişiminde aileden sonra en büyük sorumluluğun okul öncesi öğretmenlerine düştüğü ifade edilebilir (MEB, 2013).

Eğitim süreci öğretmenin özellikleri ile bağlantılı olduğu için okul öncesi öğretmenlerinin sahip olması gereken bazı nitelikler bulunmaktadır. Bu nitelikler MEB Okul Öncesi Eğitim Programı'na (2013) göre eğitim sürecini planlama, çocukların gelişimleri ile ilgili bilgi sahibi olma, sonuçtan çok sürece odaklanma ve çocukların potansiyellerini fark etmekten oluşmaktadır. Öğretmen planlama sürecine çocukların bireysel farklılıklarını dahil etmelidir. Her çocuğun tek ve özel olduğunun farkında olmalıdır. Her şeyden en önemlisi ise öğretmen çocuklara sevgi dolu yaklaşmalıdır (Saltalı ve Erbay, 2013). Gün içinde çocuklarla sürekli etkileşim içinde olduklarından dolayı öğretmenlerin iletişim becerileri de gelişmiş olmalıdır (Çelik, 2008). Öğretmenler her konuda gelişime açık olmalı, yeniliğe ayak uydurmalıdır.

Öğrenme ortamları düzenlenirken öğrencilerin bireysel özellikle göz önünde bulundurulmalıdır. Öğretmen değerlendirme yaparken tüm süreci gözden geçirmelidir (Ergün, 2010). Tüm bu sorumlulukları yerine getirmesinde şüphesiz öğretmenlerin mesleki yeterlikleri son derece önemlidir.

Öğretmenlerin mesleki yeterlikleri eğitim sürecinin niteliğinde belirleyici role sahip olan önemli bir değişken olup bu yeterlikler çevresel, örgütsel ve kişisel faktörlerden de etkilenmektedir (Hatipoğlu ve Kavas, 2016). Okul ile toplum arası süreç çevresel faktörleri oluştururken; öğretmenlerin meslek hayatında karşılaştığı durumlar örgütsel faktörleri oluşturmaktadır. Örgütsel faktörlere öğretmenlerin iletişimi, okul yöneticileri ile ilişkiler örnek verilirken; çevresel faktörlere ise okulun fiziksel imkanları ve velilerin tutumları verilebilmektedir. Öğretmenlerin mesleğe ilişkin motivasyonları ve mesleki becerileri de kişisel faktörler içinde ele alınmaktadır. Hatipoğlu ve Kavas'ın işaret ettiği bu faktörler birbirinden bağımsız olmayıp aralarında karşılıklı ilişkiler olduğu öngörülebilir. Çevresel faktörler ile örgütsel faktörler arasında ilişkiler olabileceği gibi kişisel faktörlere bağlı olarak da diğer faktörlerin etkileşiminde farklılıklar gözlenebilir (Hatipoğlu ve Kavas, 2016).

Acar Çiftçi'ye (2015) göre öğretmenlerin yeterlikleri aşağıda yer alan konular çerçevesinde irdelenmelidir:

- Eğitimin hedefleri
- Öğretmenlerden beklenenler
- Öğretmenliğin bir meslek olarak değerlendirilmesi
- Öğrenmeye ait kuramlar
- Kaynaklar
- Eğitim yapılacak iç ve dış mekân

Öğretmen yeterlikleri Avrupa Komisyonu'nda dört unsur olarak ele alınmıştır. Bu unsurlar arasında düşünme, hissetme, öğrenme, bilme ve uygulama becerilerini öğrenme kültürel sermaye içinde önemli boyutları oluşturmaktadır. Bir öğretmenin düşünebilmeyi öğrenmesi; sadece akademik alanda değil bununla beraber bir amaca dikkatini verebilme anlamına da gelmektedir. Öğretmenin bilmeyi öğrenmesi ise becerilerini geliştirmesi ve bilgi birikimini derinleştirmesi iken öğretmenin hissetmeyi öğrenmesi iş birliğine açık olması, güven duygusu oluşturmaya, insanlar arası ilişkilerinin iyi olması şeklinde tanımlanmaktadır. Son olarak bir öğretmenin

uygulama yapabilmeyi öğrenmesi ise edindiği kazanımları pratiğe yansıtabilmesidir (Acar Çiftçi, 2015).

Eğitim süreci içinde öğretmenler planlamalarında yer almayan pek çok konuda performans göstermeleri gerekebilirken bu durumda öğretmenlerden mesleki bilgilerini bireysel özellikleri ile birleştirmeleri beklenmektedir (Kök, Çiftçi ve Ayık, 2011). Kontrol altına alınamayan durumlarda öğretmenlerin başarabileceğine olan inancı ve kendine olan güveninde bir azalma, eğitimin niteliğinin düşmesi, öğrencilerin eğitim ortamına aktif katılımında azalma durumları söz konusu olabilir. Bu gibi durumlarda öğretmenler duygusal ve fiziksel olarak kendilerini baskı altında hissedebilir. Stres ve baskının getirdiği süreçte öğretmenlerin kendine olan inancını, motivasyonunu ve güvenini etkileyen özelliklerden biri de psikolojik sermayedir. Öğretmenlerin psikolojik sermayelerinin desteklenmesi eğitsel başarıda artış sağlayacağı gibi aynı zamanda öğretmenlerin mesleğine olan inancını da artıran bir unsurdur.

Öğretmenlerin mesleğe olan inanç, motivasyon ve bağlılıklarını artıran diğer unsur ise kültürel sermayedir. Eğitim süreci topluma uyumu kolaylaştırdığı gibi farklı özelliklerde yetişen bireyler için de ortak bir öğrenme alanı sunmaktadır. Geline bu noktada sahip olunan kültürel yapıları anlamlandırmaya çalışmak önemli ölçüde eğitim gereksinimlerini meydana getirmektedir. Çünkü öğretmenler farklı ırktan, toplumdan ve milletten olan çocukları kabul edip; kültürel özelliklerinin farkında olarak ihtiyaç duyduğunda eğitim sürecinde yeni planlamalara gidebilmelidir. Aynı hedefler uğruna bir araya gelen kişiler eğitim aracılığı ile topluma ait değer yargılarının farkına varmaktadır. Bireye sosyal kimlik kazandırmak eğitim için bir amaç olup; bu sosyal kimliği kazandırmak ise hem meslek hem de kültürel anlamda gereken yeterliğe sahip öğretmenler sayesinde gerçekleşebilmektedir (Serçek, Karakaş ve Avcı, 2017). Öğretmenlerin kültürel etkinliklere katılımını artıran faaliyetler ve kültürel potansiyellerini geliştiren farkındalık çalışmaları oluşturularak kültürel sermayelerinin desteklenmesi ile eğitim sürecinin niteliğinin de artış göstermesi beklenmektedir. Kültürel sermaye, toplum içinde önemli sayılan ve değerli görülen çeşitli konularda bilgili olmaktır (Palabıyık, 2011). Kültürel sermaye bir diğer yandan kişiler için “kültürel oyun” olarak nitelendirilmektedir. Kişilerin tiyatro, film, kitaplardaki referans ayırt etmesi, çeşitli koşullar altında davranış biçimini seçip

uygulaması veya toplu ortamlarda sohbet etme tarzı ile çeşitli ortamlarda giyinme şekli olarak da değerlendirilmektedir (Atkinson, 2017). Bunlara ek olarak kültürel sermaye, diğer sermaye türleri içinde beşeri sermayeyi de tamamlamaktadır. Aslında insan hayatı için yaşamının her döneminde iz bırakan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır (Ekşioğlu, 2012). Bir diğer yandan bilgi, dil, ve kültürel tarz üçgenini şekillendirmekle beraber kariyer ve akademik alanlarda üretilen eşitsizlikleri anlaşılır kılan bir kavramdır (Swartz, 2011).

Bireyin kendisini ve yaşadığı toplumu tanıyarak yaşama hazır hale gelmelerine imkân tanımak öğretmenler için bir sorumluluktur. Öğretmenlerin öğrencilerinin alışkanlıklarını, değerlerini bilmesi ve takip etmesi gerekmektedir (Toprakçı, 2021). Bu noktada istenmeyen bir durumla karşılaşıldığında bireyler aldıkları eğitim ile bu problemleri çözme yeterliliği göstermelidir. Bu yeterlik bizim karşımıza psikolojik sermaye kavramını çıkarmaktadır. Psikolojik sermaye, bireylerin psikolojik gelişimlerinde bir süreç olarak nitelendirilmiş; bireylerin kim oldukları ve kim olabilecekleri ile ilgilenen bir kavram olarak nitelendirilmektedir (Luthans ve diğerleri., 2006). Bir başka tanımda da bireylerin olumlu özelliklerinin ortaya koyulması ile ilgilidir (Erkmen ve Esen, 2012). Bu da bireylerin çalıştıkları kurumda iyi ilişkiler kurmasını sağlayan bir özellik olarak nitelendirilmektedir (Güler ve Sarıipek, 2014).

Bu tez kapsamında da eğitimin önemli bir bileşeni olan öğretmenlerin çeşitli özelliklerine odaklanılmış olup öğretmenlik mesleğinde kültürel ve psikolojik sermayenin önemine dikkat çekmek hedeflenmiştir.

1.1. Sorun

Eğitim sürecinin merkezinde yer alan öğretmenlerin çeşitli özellikleri eğitim ve öğretim sürecini doğrudan etkilemektedir. Mesleğini etkin olarak icra eden öğretmenlerin tamamı aynı imkanlara sahip değildir. Bu duruma örnek olarak çeşitli coğrafi bölgelerde görev yapmak, okulun mevcut fiziki imkanları, öğretmenlerin aldığı eğitim ya da öğretmenlik mesleğinde geçirilen zaman dilimi gibi faktörler verilebilir. Öğretmenler için zengin deneyimler sunan bu faktörler öğretmenleri zaman zaman hazır olmadıkları dezavantajlı durumlarla karşılaştırabilmektedir. Alan yazında bu dezavantajlı durumlara örnek olarak; sınıfta yer alan çocukların yaş gruplarının farklı

olması, fiziksel koşullarda kısıtlılık, çocuğun ana dilini doğru konuşamaması, erken çocukluk eğitime karşı bakış açıları ve personel eksikliği problemleri verilmiştir (Kaya ve Durmaz, 2015; Kaya, 2013; Güder, 2019). Güder (2019) yaptığı çalışmada Türkiye’de bölgeler arası farklılıklara dikkat çekmiş ve özellikle doğuda çocukların Türkçe bilmemeleri gibi problemlerin varlığından söz etmiştir. Bu bağlamda öğretmenlerin çeşitli özelliklerinin ve karşılaştıkları sorunların da bölgesel düzeyde farklılaşması mümkün olabilir.

Tarihsel süreç içinde öğretmenlik mesleği değişime uğramıştır. Türk eğitim sisteminde öğretmenlik mesleği Selçuklular zamanında medrese sistemi ile yürütülürken, cumhuriyet ilan edildikten sonra ise eğitimde kurumsallaşma ve modernleşme süreci başlamıştır (Ergün, 1987). Yıllar ilerledikçe öğretmen yetiştirme kurumları ve öğretmenlerden beklentilerde değişmiştir (Baskan, 2001). Bu duruma örnek olarak geleneksel eğitim sisteminde öğretmenin ezberciliği ön planda tutması, katı ve otoriter bir tutum içinde olması ve bilgi aktarıcı rolü vurgulanırken; modernleşen eğitimde bu öğretmen merkezlilikten ayrılarak öğrencinin merkeze alındığı, bireysel özelliklerinin ön planda tutulduğu ve öğretmenin rehber olduğu bir anlayışa geçiş yapılmıştır (Gutek, 2019). Türkiye’de devlet kurumunda görev almak isteyen öğretmenler lisans eğitiminin ardından eğitim bilimleri, genel yetenek-genel kültür ve alan bilgisi sınavlarına tabi tutulmaktadır. Bu sınavlara girmeyi tercih etmeyen öğretmenler ise özel kurumlarda mesleğini icra edebilmektedir. Günümüz koşulları değerlendirildiğinde devlet kurumlarında görev almak isteyen öğretmenlerin sayısının çok fazla olduğu görülmektedir. Oluşan bu durum yeni mezun olan öğretmenlerin yıpranması ve meslek hayatına başlamadan hayal kırıklığına uğramasına zemin hazırlamaktadır. Öğretmenlerde ortaya çıkan bu özellikler göreve başladıklarında düşük motivasyon ve yıpranmışlık payı ile birlikte eğitimin niteliğinde azalmayı da beraberinde getirmektedir (Polar, 2013).

Devlet kurumlarında görev yapmaya hak kazanan öğretmenler çalışacakları bölgeleri kendileri tercih edebilmektedir. Öğretmenlerin tercih edeceği bu bölgeler 3 hizmet bölgesi ve 6 hizmet alanına ayrılmıştır (MEB, 2018). O bölgenin coğrafyası, ulaşım hizmetleri ve gelişmişlik seviyeleri hizmet bölgelerini oluşturmaktadır. Bu bölgeler “1. Hizmet Bölgesi, 2. Hizmet Bölgesi ve 3. Hizmet Bölgesi” olarak gruplandırılmıştır. Hizmet bölgeleri; bölgelerin öğretmene olan ihtiyacı, gelişmişlik

seviyesi, öğretmen ihtiyaç oranı, bölgeye olan ulaşım imkanları değerlendirilerek benzer nitelikleri sağlayan iller aynı bölge başlığı altında sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırılmada koşulların en iyi olduğu bölgeler; 1. Hizmet bölgesinden başlayarak 3. Hizmet bölgesine doğru sıralanmaktadır (MEB, 2018).

Bölgelerde yer alan eğitim kurumları aynı imkanlara sahip olmadığı için bu bölgeler altı hizmet alanına ayrılmıştır. Hizmet alanları 1.Hizmet Alanı, 2. Hizmet Alanı, 3. Hizmet Alanı, 4. Hizmet Alanı, 5. Hizmet Alanı ve 6. Hizmet Alanı olarak sınıflandırılmıştır. Hizmet alanları içerisinde 4, 5 ve 6. hizmet alanları zorunlu görev kapsamında değerlendirilen alanlardır. Zorunlu görev kapsamında bu süreler farklılaşmaktadır. Hizmet bölgeleri ve hizmet alanlarına öğretmenlerin çalışma sürelerindeki farklılığa ilişkin tablo EK-7’de sunulmuştur. Hizmet alanları kendi içerisinde 1. Hizmet alanından 6. Hizmet alanına doğru en iyi koşullardan en zor koşullara doğru sınıflandırılmıştır. Öğretmenler görev yaptıkları okulların hizmet bölgesi ve hizmet alanına göre bir puan almaktadır. Bu puanları ise yer değişikliği tercihlerinde kullanabilmektedirler (MEB, 2018). Yerleşim yerlerinin özelliklerine göre hizmet alanları EK-8’de verilmiştir.

Yapılan çalışmalar farklı hizmet bölgelerinde görev yapan öğretmenlerin karşılaştıkları problemlerin farklı olduğunu ortaya koymaktadır (Tonbul, 2010). Farklı bölgelerde çalışan öğretmenlerin karşılaştıkları problemler ise eğitimin niteliğini etkileyebilmektedir. Çeşitli bölgelerde görev yapan öğretmenlerin psikolojik ve kültürel sermayelerinin çeşitli demografik değişkenler açısından incelenmesi eğitimde nitelik sorununun çözümlenmesi için gerekli bilimsel desteği sağlayabilir.

Alan yazında erişilen çalışmalar meslek hayatlarına başlamadan stres, umutsuzluk ve öz güven eksikliği yaşayabildiğini göstermektedir (Baştürk, 2007; Özsarı, 2008). Bu noktada öğretmenlerin psikolojik sermayelerinden bahsedilebilir. Psikolojik sermayenin kaynağını örgütsel psikolojik davranışlar oluşturmaktadır. Bu kavram bireylerin ruhsal açıdan gelişimlerini temel alarak bireylerin kendilerini algılama şekilleri ile ilgilidir (Yıldız Çakır, 2015). Psikolojik sermaye kavramı Luthans ve diğerlerinin yürütmüş olduğu çalışma ile betimlenmiş olup temelinde insanların öz yeterlik, psikolojik dayanıklılık, iyimserlik ve umut gibi güçlü yönlerini araştıran ve ortaya koymaya çalışan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Psikolojik sermaye bir kurumda çalışanların iş birliği içinde faaliyet göstermesine,

güven ortamı oluşmasına ve o kurumda huzurlu bir iş yaşamı oluşmasına imkan sunmaktadır (Kaya ve diğerleri, 2014). Psikolojik sermayenin etkililiği için çalışanların başarılı olması ve performanslarını geliştirmeleri önem arz etmektedir (Kalman ve Gedikoğlu, 2013). Bu noktada bireylerin psikolojik sermayeleri hem kişisel hem de mesleki gelişimlerine katkı sağlamaktadır (Çetin ve diğerleri, 2013). Alan yazında okulda öğretmenlerin iletişim ve uyum problemleri ortaya konmuş olup; bu durum öğretmenlerin psikolojik sermayeleri ile ilişkili olabilir. Bu kapsamda öğretmenlerin psikolojik sermayelerinin incelenmesi öğretmenlerin psikolojik sermayelerinin incelenmesi eğitimin niteliğini artırmaya katkı sağlayabilir.

Bireylerin birlikte yaşam sürdürdüğü yaşam tarzı, eğitim, düşünce ve inanç gibi unsurlar kültürel yapıyı oluşturmuştur. Kültür toplumsal yapının temel ögesi konumundadır. Bu yapı toplumda yaşayan tüm bireyleri etkilediği gibi toplumun gelişmesi için topluma çeşitli özellikler kazandırabilmektedir. Buradan yola çıkarak söylenebilir ki eğitimin en önemli görevlerinden biri de toplumsal bir uyum ortamı oluşturmaktır (Duman, 2019). Bireyler bu uyum için çaba gösterirken bir yandan da kültürel birikimlerine katkı sağlamış olmaktadır. Bireylerin gösterdiği bireysel çaba ve motivasyon gücü ise psikolojik sermayeden beslenmektedir. Bu doğrultuda psikolojik sermaye ile kültürel sermaye arasında bir ilişkinin varlığından söz etmek mümkündür. Psikolojik sermaye sorunlar ya da başarısızlıklar yerine kişilerin güçlü yönleri ile en iyiye ulaşma ve gelişme yollarına odaklanır (Göçen, 2019; Samancı ve Basım, 2018). Kültürel ve psikolojik sermayenin eğitim ile ilişkili olduğu ifade edilebilir. Kültürel sermaye kültürel faaliyetlere katılım, kültürel potansiyel, kültürel bilinç ve entelektüel birikimi kapsamaktadır. Tüm bu bileşenler aslında öğretmenlerin paydaşları ile bir araya gelerek oluşturduğu ağı ifade etmektedir (Avcı, 2015). Okulda yürütülen sosyal faaliyetler, düzenlenen geziler ve çeşitli organizasyonlar sosyal ağın varlığının sürekli olduğunu göstermektedir. Öğretmenler ortak etkinliklere katılım gösterirken sahip olduğu kişisel özelliklerden etkilenmektedir. Burada karşımıza psikolojik sermayeyi ifade etmeye yarayan öz yeterlik bileşeni çıkmaktadır. Öğretmenlerin okullarda katıldığı sosyal faaliyetlerde aktif olmaları ve devamlılık göstermeleri kendilerine olan inançlarının yüksek olması ile paralellik göstermektedir.

Öğretmenlerin çalıştıkları okulların özellikleri farklılık göstermekte olup; öğretmenlerden kısa süre içinde okula ve okul dışına uyum sağlamaları

beklenmektedir. Bu durumda öğretmenlerin kültürel değerlerini bilmeleri, okul iklimini bozmadan öğretmenlerin var olan kültürel değerleri koruması beklenmektedir. Öğretmenler bunları gerçekleştirirken psikolojik sermayeleri de ön plana çıkmaktadır. Öğretmenler uyum sürecinde kendilerine olan inancı, motivasyon gücünü ve pozitif noktalara odaklanmayı psikolojik sermayelerinden almaktadırlar. Öğretmenlerden beklenen roller arasında eğitimsel problemlerin çözümü, okulların farklılıklarına uyum, yürütülen uygulamalara katkı, verimli performans, okulun etkililiğine katkı sunmaları beklenmektedir. Bu noktada kültürel ve psikolojik sermayeleri yeterli olan öğretmenlerin öz yeterliğinin yüksek olması beklenir. Bu öğretmenlerin de bulundukları ortama uyum sağlamaları ve uygulamalarında verimliliği ve niteliği artırmaları mümkündür. Nitekim öz yeterliği yüksek olan bir öğretmen görev yaptığı yerde karşılaştığı farklılıklarda çocukların farklılıklarına yönelik yeni yöntem ve teknikleri işe koşabilir. Benzer şekilde umut düzeyi yüksek olan öğretmenlerden kararlı olmaları beklenebilir. İyimserlik düzeyi yüksek olan öğretmenlerden de çocukların yapabildiklerine odaklanmaları ve olumlu süreç yürütmeleri beklenebilir. Psikolojik sermaye ile benzer bir kavram da psikolojik dayanıklılıktır. Psikolojik dayanıklılık düzeyi yüksek öğretmenlerin karşılaştıkları problemlerde aktif rol alarak çözümler üretmeleri beklenebilir (Şahin, 2020). Psikolojik sermaye ise daha kapsamlı bir kavram olup sadece sorunlara çözümler üretmeyi değil iletişim, uyum, iş birliği gibi farklı becerileri de içermektedir. Ele alınan bu bilgiler ışığında öğretmenlerin kültürel ve psikolojik sermayelerinin araştırılması temel amaçlardan biridir. Kültürel sermaye yeterlikleri yüksek olan öğretmenler çevrelerinde kendilerini kolay fark ettirerek sürece daha kolay uyum sağlayabilmektedir. Öğretmenlerin kültürel sermayeleri bilimsel dergi ve kitap okumaları, edebiyatla ilgilenmeleri; toplumsal faaliyetlere, gezilere, kültürel etkinliklere, tiyatro, sinema, müze gezilerine katılımları ve sosyal yaşamda diğer bireylerle olan iletişimlerinden beslenmektedir. Bu araştırmada öğretmenlerin kültürel sermayeleri; kültürel etkinliklere katılımları, kültürel potansiyelleri, kültürel bilinçleri ve entelektüel birikimleri ışığında araştırılmıştır. Öğretmenlerin psikolojik sermayeleri ise kişinin problemleri çözmesi, kendine hedefler belirlemesi, olaylara iyimser yönden bakabilmesi, kendine güvenmesi, alternatif çözüm yolları tasarlaması ve kendi hayatının takibini yürütmesinden beslenmektedir. Öğretmenlerin psikolojik sermayeleri ise;

öğretmenlerin öz yeterlikleri, psikolojik dayanıklılıkları, umut ve iyimserlik düzeyleri rehberliğinde araştırılmıştır. Özetle, bu çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin kültürel ve psikolojik sermayeleri çeşitli değişkenler açısından betimlenecektir.

1.2. Amaç

Bu araştırma kültürel ve psikolojik sermaye değişkenleri temel alınarak oluşturulmuştur. Bu bağlamda çalışmanın amacı, okul öncesi öğretmenlerinin kültürel ve psikolojik sermayelerinin çeşitli demografik değişkenlere göre betimlenmesidir. Bu doğrultuda aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

1. Okul öncesi öğretmenlerinin kültürel sermaye yeterliklerinde çeşitli demografik değişkenler (cinsiyet, yaş, medeni durum, anne eğitim düzeyi, eğitim türü, mezun olunan üniversitenin coğrafi bölgesi, görev yapılan kurumun yerleşim yeri, hizmet bölgesi, hizmet alanı) açısından anlamlı farklar var mıdır?
2. Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik sermaye yeterliklerinde çeşitli demografik değişkenler (cinsiyet, yaş, medeni durum, anne eğitim düzeyi, eğitim türü, mezun olunan üniversitenin coğrafi bölgesi, mesleki kıdem, görev yapılan kurumun coğrafi bölgesi, yerleşim yeri, kurum türü, okul öncesi eğitim kategorisi, görev yaptıkları kurumun hizmet bölgesi, hizmet alanı, görev yapılan kurumun bulunduğu mahalledeki ortalama ekonomik düzey, görev yapılan kurumdaki ebeveynlerin eğitim düzeyi) açısından anlamlı farklar var mıdır?
3. Okul öncesi öğretmenlerinin kültürel ve psikolojik sermaye yeterlikleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.3. Önem

Okul öncesi eğitimin en önemli paydaşlarından biri olan öğretmenlerin nitelikli eğitim konusunda büyük bir payları olduğu aşikardır. Çocuklar erken yaşlarda okula, arkadaşlarına ve yaşadıkları çevreye sevgi ve saygıyı öğretmenleri aracılığı ile kazanırlar. Bu noktada çocukların fikirlerinin ve hayata dair bakış açılarının oluşmasında öğretmenler son derece önemli bir role sahiptir. Bu tez kapsamında da

öğretmenlerin çeşitli özellikleri bağlamında kültürel ve psikolojik sermayelerinin önemi ortaya koyulmaktadır.

Öğretmenler kişisel ve mesleki birikimlerinden yola çıkarak kültürel sermayelerini geliştirebilmektedir (Uslu, 2022). Bu çalışmada kültürel ve psikolojik sermayenin eğitim ile bağlantılarından yola çıkılarak kültürel sermaye kültürel bilinç, entelektüel birikim, kültürel potansiyel ve kültürel etkinliklere katılım boyutları ile ele alınmıştır. Kişinin yaşamı boyunca gelişimine katkı sağlayarak birey için bir kaynak oluşturan psikolojik sermaye ise umut, öz yeterlik, psikolojik dayanıklılık ve iyimserlik boyutları çerçevesinde incelenmeye çalışılmıştır. Araştırmada psikolojik sermaye, eğitimde anahtar konumda olan öğretmenlerin mesleki ve kişisel özellikleri kapsamında değerlendirilerek araştırılmıştır. Bu yönü ile çalışma öğretmenlerin sahip olduğu mevcut kültürel sermaye ve psikolojik sermaye yeterliklerini belirlemeye yöneliktir.

Bourdieu'ya göre kültürel sermaye eğitimin en temel unsurudur (Avcı, 2015). Eğitim kurumları, kültürel değerlerin aktarılmasını sağlayan bireyleri yetiştirme amacındadır. Bu noktada bireylerin kültürel bilince sahip olması aldıkları eğitimin niteliği ile paralellik göstermektedir. Nitelikli eğitim de pek çok unsur yer alırken bunlar arasında ön plana çıkan unsur daha çok öğretmenlerdir. Öğretmenlerin tek sorumluluğu akademik bilgiyi öğrenciye aktarmak değildir. Yetiştirdiği öğrencilere düşünme tarzı kazandırıp; gelecek neslin kültürel kimliğini oluşturmak da öğretmenlerin temel görevlerindendir. Bu görevi yerine getirmek ise öğretmenlerin kültürel birikimleri sayesinde olmaktadır. Bu noktada öğretmenlerin sadece aldıkları eğitim yeterli olmayıp kültürel bilgileri de değerlendirilmelidir. Nitelikli bir öğretmenin kendini ifade etme becerisinin yüksek olması, kültürel birikimleri sayesinde de bu becerilerini pratiğe dönüştürmesi beklenmektedir (Avcı, 2015). Ancak bu yönüyle öğretmenlerin kültürel birikimlerini ele alan çalışmaların sınırlı sayıda olması dikkat çekicidir.

Kültürel sermaye ve eğitimin ilişkili olduğu; bu ilişkide kültürel sermayenin daha geniş kapsamlı olduğu söylenmektedir (Toprakçı, 2021). Kültürel sermaye bireyin doğduğu andan itibaren içinde bulunduğu koşullara göre belirlenmektedir. Diğer bir ifade ile aile ortamı, eğitim, sosyal yaşam ve mesleki yaşam gibi alanlarda bireyin karşılaştığı uyaranlar kültürel sermayesinde etkilidir. Bir ailenin içinde

bulunduğu sosyal ve kültürel koşullar o ailedaki bireylerin gelecek eğitimi ve kültürel birikimin en temel belirleyicisidir. Bireylerin aileden aldığı birikimlerine ek olarak eğitim süreçlerinde edindiği kazanımlar ve sosyal yaşamları da kültürel sermayelerini geliştirmektedir. Kültürel sermaye bireylerin psikolojik sermayeleri ve diğer demografik özelliklerle de ilişkili olabilir. Bu noktada okul öncesi ğretmenlerinin kültürel ve psikolojik sermayelerinin çeşitli değişkenler açısından betimlenmesi alan yazına katkı sağlayabilir.

Kültürel sermaye ile ilgili eğitim alanında yapılan çalışmalar oldukça sınırlıdır. Kültürel sermaye literatürde daha çok sağlık, halk sağlığı, işletme, iktisat gibi alanlarda incelenmeye çalışılmıştır (İnce, 2014; Kuşçu, 2006; Ksen, 2010; Ekinci, 2008, Yavuz, 2012). Kültürel sermayenin eğitim alanında incelendiği çalışmalarda öğretmenlerin kültürel sermayeyle ilgili görüşleri (Özgan ve Karataşoğlu, 2016); ğretmenlerin kültürel sermaye yeterlikleri ile sosyal sorumluluk liderlik becerileri (Etiz ve Çoğaltay, 2019); okul yöneticilerinin kültürel sermaye yeterlikleri ile kültürel liderlik rolleri (Gökalp, 2018); ğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile kültürel sermayeleri arasındaki ilişki (Aydın, 2020) ve öğretmenlerin mevcut kültürel sermaye yeterlikleri araştırılmıştır (Avcı, 2015). Psikolojik sermaye ile ilgili eğitim alanında yapılan araştırmalarda ise; ortaöğretimde görev yapan öğretmenlerin psikolojik sermayeleri (Kaya ve diğerleri., 2014), öğretmenlerin psikolojik sermaye, yaşam alanı ve cinsiyetlerinin iyi oluşlarına etkisi (Göçen, 2019); ğretmenlerin psikolojik sermaye algısına ilişkin faktörler (imen, 2015); ğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye algıları ile problem çözme becerileri (Sabri ve Tösten, 2019); ğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye algılarının iş doyumları ve örgütsel bağlılıklarına etkisi (akmak ve Arabacı, 2017) incelenmiştir. Mevcut literatürden yola çıkarak öğretmenlerin kültürel ve psikolojik sermaye yeterliklerinin ilişkisini inceleyen araştırmalara ihtiyaç duyulduğu ifade edilebilir. Bu noktada araştırmanın alana özgün bir katkı sağlaması beklenmektedir.

1.4. Varsayımlar

1. Araştırmaya katılan öğretmenlerin lme araçlarına içtenlikle, doğru ve yansız yanıt verdiği varsayılmıştır.

2. Araştırmaya katılanların okul öncesi öğretmenleri oldukları varsayılmıştır.
3. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çevrimiçi ortamda doldurdıkları ölçme araçlarını bir kez yanıtladığı varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırma örneklemini kolay ulaşılabilir olup 2022-2023 eğitim-öğretim yılı sonbahar döneminde sosyal medyayı aktif kullanan ve çalışmaya gönüllü katılan okul öncesi öğretmenleri ile sınırlıdır.
2. Öğretmenlerin kültürel sermaye yeterlikleri ‘Kültürel Sermaye Ölçeği’nden aldıkları puanlar ile sınırlıdır.
3. Öğretmenlerin psikolojik sermaye yeterlikleri ‘Psikolojik Sermaye Ölçeği’nden aldıkları puanlar ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Kültürel Sermaye: Kültürel sermaye bireyin ailesi ve sosyal hayatın aracılığıyla kazandığı deneyim ve becerilerdir. Kültürel sermaye bireylerin toplum içinde yaşantılarını etkileyen, sanatsal ve kültürel etkinliklere katılımlarını içeren, kültürel konularda bilgilerini ortaya koymaya imkân sağlayan, bireylerin tercihlerini yönelimlerini de içine alan bütünsel bir yapıdır. (Avcı, 2015). Bu araştırma kapsamında öğretmenlerin kültürel sermaye yeterliklerini ölçmek için Avcı ve Yaşar (2014) tarafından geliştirilen “Kültürel Sermaye Ölçeği” kullanılmıştır. Öğretmenlerin kültürel sermayeleri; kültürel katılım, kültürel birikim, kültürel bilinç ve kültürel potansiyel olmak üzere ölçeğin alt boyutları çerçevesinde incelenmiştir.

Psikolojik Sermaye: Psikolojik sermaye bireyin yaşadığı problemlerle başa çıkabileceğine dair inancı, bu inanca dair kendine olan güveni ve geleceğine dair umutla yaklaşma bileşenlerinin birikimidir. Bireylerin ruhen iyi oluşudur. Luthans ve diğerlerine göre (2007) bu iyi oluş karşılaşılan sorunlarda gösterilmesi gereken tüm mücadeleyi sergileyerek öz yeterliliğin önemini ortaya koyarken; bir yandan da bu durumlar karşısında iyimser olmayı, mücadele yollarını araştırmayı, başarıya olan inancı kapsamaktadır (Çiçen, 2021). Bu tanıma paralel olarak araştırma kapsamında öğretmenlerin psikolojik sermaye yeterliklerini ölçmek için Çetin ve Basım (2012)’in

Türkçe'ye uyarladığı “Psikolojik Sermaye Ölçeği” kullanılmıştır. Öğretmenlerin psikolojik sermaye yeterlikleri umut, özyeterlik, iyimserlik ve dayanıklılık alt boyutları çerçevesinde incelenmiştir.

Demografik Değişkenler: Demografik değişkenler okul öncesi öğretmenlerinin belirli alanlarda sosyal ve kişisel özelliklerini ortaya koymaya imkân sağlayan bilgileri içermektedir. Bu bilgilere ulaşmak için alan yazına dayalı olarak “Demografik Bilgi Formu” oluşturulmuştur. Demografik bilgi formunda öğretmenlerin özellikleri, cinsiyet, yaş, medeni durum, anne eğitim durumu, üniversite eğitim durumu, mezun olunan üniversite, kıdem yılı, görev yapılan şehir, çalışılan kurumun türü, hizmet bölgesi ve hizmet alanı, görev yapılan kurumda hizmet verilen ailelerde ilgili sorularla belirlenmiştir.

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde, kültürel ve psikolojik sermaye konularıyla ilgili alan yazın çalışmalarından elde edilen bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Sermaye Kavramı

Oluşumunda insanlığın var olduğu, kendiliğinden oluşmayan, kurumların hedef ve yönetmeliklerine göre birleştirilen manevi ve maddi olan her şey sermaye olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2021). Genellikle ekonomi alanında birikimi ifade eden anlamıyla karşımıza çıkan sermaye maddiyata önem verilerek faaliyete geçirilen bir işten fazla kalan ücretin bir araya getirilmesi olarak da ifade edilmektedir. Diğer bir ifadeyle iş yeri sahiplerini malları üzerinde olan tüm haklarıdır (Sürmeli, 2009). Bu kavramı zamanla ekonomik alandan çıkıp sermayenin beşerî boyutu üzerine odaklanılmıştır. Bu doğrultuda sermaye alanları da genişlemiştir. Geline nokta iyi bir eğitimin de insanoğlu için sermaye olarak kabul edildiği görülmektedir. Kişinin yetenekleri, bilgi birikimleri de artık sermayenin alanına girmiştir (Yazıcı, 2001).

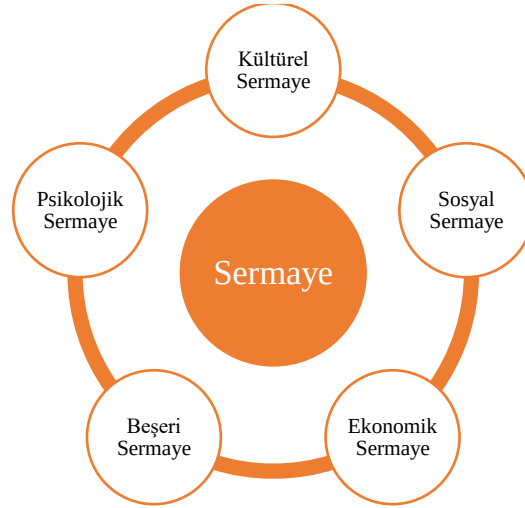
Yapılan bir diğer tanıma göre sermaye, verimliliği artıran insana güç katan bir makineye benzemektedir. Makine, köprü, yol, taşıt, baraj ve fabrikalarda yer alan tüm unsurlar sermayenin üretim alanına dahil olmaktadır (Özkan, 2004). Bu noktada ilk akla ekonomik anlamda sermaye gelse dahi; ekonomik anlamda ulaşana dek harcanan tüm emek ya da çabaların da sermaye olarak ifade edildiği görülmektedir. Yaşam boyunca ortaya çıkan tüm bu emek ve çabalar; fikir, duygu, davranış, ekonomi, sanat gibi ürünlerin tamamını ortaya çıkarıp aynı zamanda bir toplumun kültürel unsurlarını da oluşturmaktadır. Doğanın insana sundukları ile insanoğlunun doğaya sunduğu her şey kültür olarak tanımlanmaktadır (Demirel, 2012). Bu tanıma göre yemekler, gelenekler, görenekler, kıyafet biçimleri; kısaca insana ait her şey kültürün içinde yer almaktadır.

Kültür kavramı özünde tarımsal anlam içermektedir. İlk zamanlarda mahsul üretme anlamına gelirken şu an günümüzde ki anlamı ile anılmaktadır. Tarih boyunca insanlığın tüm değerlerini içine alarak; bu değerleri meydana çıkarmak ve bunlar yeni kuşaklara aktarmak için insanların yaşamını şekillendiren bir araç olarak da ifade edilmektedir (TDK, 2020). İnsana ait değerleri içine alan kültür; insanlığın ortak ürünü

olan inanç, değer ve tutumları da belirtmektedir. Bir bakıma kişiler arası iletişim kaynağıdır. Kültür insanoğlunun ahlak, tarih, sanat birikimini de içine almaktadır (Karataş, 2011). Kısacası doğada kendiliğinden oluşumların dışında; insanın ortaya çıkardığı her şeye kültür denmektedir. Bu noktada bireylerin teknoloji, siyaset, ekonomi, edebiyat, eğitim, bilim, felsefe ve sanat alanlarında da getirdiği her şey kültürün bir parçası olmaktadır. İnsan var oldukça kültür her zaman var olmakta ve insanla birlikte şekillenmektedir. İnsanoğlu yaşamını bu denli şekillendirin kültürü gelecek nesillere de aktarmaktadır. Geline bu noktada kültürel süreklilik oluşmaktadır (Demirel, 2012).

Bourdieu, kültürel birikimi eğitim alanına kazandırarak toplumu oluşturan yapıların sadece ekonomiden oluşmadığını; toplumu oluşturan birçok bileşen olduğunu savunmuştur (Avcı, 2015). Bu doğrultuda sermaye kavramı eğitim ve nitelikli insan gücü ile beraber ele alınmaya başlanarak alan yazında kültürel sermaye kavramı da yer almaya başlamıştır. Kültürel sermaye süreci, insanın yaşamına başlamasıyla paralel olarak devam etmektedir. İnsanın hayatı boyunca edindiği bilgi ve becerilerin tamamı kültürel sermayeyi oluşturmaktadır.

Toplumda yaşamını sürdüren bireylerin bir gruba bağlı olarak hayatta kalmaya çalışması sosyal sermaye olurken, ailelerin geçmiş gelenek göreneklerini yeni nesillere aktarması kültürel sermayenin ilk tanımı olarak ifade edilmektedir. İhtiyaçların zamanla şekillendirdiği sermaye, bilim alanında da kullanılmaktadır. Bu noktada sermayenin birçok unsurla bağlantılı olduğunu ve bir tanımla ifade etmenin zor olduğunu söylemek mümkündür. Bourdieu sermayeyi, kullanıldığı alana göre tanımlamıştır. Bu alanlar din, psikoloji, siyaset, ekonomi, sosyal, fiziksel ve akademi gibi alanlar olmuştur. Zaman geçtikçe tüm bu unsurların yanı sıra insanın en önemli boyut olduğunu ifade etmiştir. Bu noktada insani sermaye ön plana çıkmıştır. Geline bu nokta sermayenin de zamanla değiştiğini, sabit bir anlamının olmadığını, ihtiyaçlara bağlı olarak şekillendiğini ve sermaye türlerinin değişimin bir parçası olduğunu söyleyebiliriz (Ekşi, 2009). Şekil 1’de sermaye türleri sunulmuştur.

Şekil 2.1. *Sermaye türleri*

Şekil 2.1.'de sermaye türleri sunulmuştur. Buradan hareketle sosyal sermaye, ekonomik sermaye, beşerî sermaye, psikolojik sermaye ve kültürel sermayenin farklı sermaye türlerini oluşturduğu görülmektedir.

Ekonomik sermaye; kişinin bir mala ait haklarının finansal hale dönüştürülmesidir (Toprak, 2021). Bir ürünün, piyasa içinde yatırımlık bir hale gelmesi de ekonomik sermaye olarak ifade edilmektedir (Kapu, 2008). Bourdieu'ya göre bireylerin bir yatın, evin, üst model arabaların sahibi olması, otelde kalabilmesi ekonomik sermayeyi belirleyen unsurlardandır (Kip, 2010). Ekonomik sermaye, diğer sermaye türleri ile de ilişkilidir. Bazen ekonomik sermaye ile beşerî sermaye de karıştırılmaktadır. Bu doğrultuda ekonomik sermayenin daha çok ekonomik yatırımlarla artarken, beşerî sermayenin ise daha çok eğitim, beceri, sağlık gibi alanlarda değerlerin niteliksel olarak artmasıdır. Ekonomik sermaye de ise niceliksel artış söz konusudur (Başbaydar, 2016).

Beşerî sermaye; diğer bir ismiyle “insan sermayesi”, nitelikli eğitim ve becerilerin temelidir. Eğitim seviyesinin yüksek olması bireylerin ekonomik olarak gelişmesini de belirleyen önemli bir unsurdur (Han ve Kaya, 2006). Beşerî sermaye özünde, insanın üretime katılması için gereken güç, bilgi, deneyim, beceri değerlerini ifade etmektedir. Başka bir tanımda ise insanın yaptığı işlerdeki niteliğini artırmasına yardımcı olan yetenekleri olarak ifade edilmektedir (Koç, 2013). Beşerî sermaye eğitim yoluyla sonradan kazanılmaktadır. Sonradan kazanılan niteliklerin yanı sıra kişinin doğuştan getirdiği özelliklerinden zekâ ve yetenekleri de beşerî sermayeye

dahil olmaktadır. Birey doğuştan getirdiği özelliklerinin üzerine eğitim yoluyla edindiği bilgi ve becerileri ekleyerek daha üretken ve verimli bir duruma gelmektedir. Geline nokta bireyin kendisi ve çevresi içinde yarar sağlar konuma geldiği görülmektedir (Ertaş, 2010).

Kültürel sermaye; bireylerin istemli ya da istemsiz kültür yoluyla yaşamına geçirdiği; yaşam tarzı, iş kültürü gibi insana özgü tüm değerleri içine alır. Bireylerin dış dünyadan edindiklerinin yanında eğitim yoluyla kazandıkları, kalıtım yoluyla getirdikleri kültürel sermayeyi oluşturmaktadır. Bir diğer tanıma göre ise toplumun özünde var olan tüm değerler eğitimin getirdikleriyle birleşerek kültürel sermayeyi oluşturmaktadır (Ekşi ve Uğuz, 2010). Kültürel sermayeye ilişkin bir diğer ayrım ise özelleştirilmiş ve genelleştirilmiş olarak nitelendirilmesidir. Özelleştirilmiş kısmında bir durumdan ve bir olaydan bahsedilmektedir. Bu da bireylere ait alışkanlık, yaşam tarzlarını ifade eder. Bu sermaye türünün bireysel olarak iletişim kurarak yayıldığı ifade edilmektedir. Genelleştirilmiş kısmında ise toplumsal tarzlardan, toplumda anılan sözel konulardan oluşmaktadır (Ünal, 2004).

Psikolojik sermaye; bireylerin psikolojik açıdan gelişimlerini sağlayarak, olumlu kişilik geliştirilmesiyle beraber üretken bireyler olmalarına imkân sağlayan sermaye türüdür. Psikolojik sermaye kişinin olumlu yönlerini artırmaya çalışırken, bu çabasını gerçekleştirmesine yardımcı olan unsurları tespit etmeyi hedef edinmektedir. Tarihsel zaman içinde psikolojinin pozitiflik duygusuna vurgular yapılmış ve ortaya ‘pozitif psikoloji’ kavramı atılmıştır. Geline bu durum pozitif psikolojinin de pozitif örgütsel davranışa dönüşmesine ortam hazırlamıştır. Bu doğrultuda pozitif psikoloji bir kurumda çalışan bireylerin sadece olumsuz yönlerinin ele alınması değil; bireylerin yapabildiği ve güçlü olan yönlerine odaklanarak onların gelişmesine ortam hazırlamıştır (Akçay, 2012). Yapılan bu pozitif psikoloji kavramları bireylerin tüm yönleriyle ele alınmasına imkân sağlamıştır. Diğer bir ifadeyle bireyler hakkında karar vermek için olumlu yönleri olduğu kadar olumsuz yönlerinin de birlikte incelenmesi öngörülmüştür. Bu bir denge ortamı sağlamaktadır. Dengeyi kurmak ve korumak için de bireylerin psikolojik problemler yaşadığı durumlarda iyileştirici güç olarak bireyin güçlü yönlerinden yararlanılmaktadır (Polatçı, 2011).

Sosyal sermaye; kişilerin ilişkileri sonucu oluşan, bireyler arası bağ ve güven ortamı oluşturan, küçük sosyal grupları birleştiren bir bütündür (Ekşi ve Uğuz, 2010).

Sosyal sermaye bireyleri birbirine yakınlaştırma rolüne de sahiptir. Diğer sermaye türleri ile de etkileşime sahip sosyal sermayenin merkezinde insan vardır. İnsanlar arası ilişkileri temsil ederek, kurumlardaki çalışanların ilişkisini de zenginleştirmektedir (Öğüt ve Erbil, 2009). Sosyal sermaye ihtiyaç halinde kişiler arası yardım ilişkisinin de yer alındığı sermaye türüdür. Günlük hayatımızda işlerimizi sıradan biri gibi ihtiyaçlarımıza yönelik olarak tamamlarız. Çünkü insanoğlu sosyal hayatında güvenmeye, kabul edilmeye, yardımlaşmaya, iş birliğine gereksinim duymaktadır (Töremen, 2002). Bu gereksinim sosyal grupların kendini geliştirmelerinden kaynaklanmaktadır. Birey sahip olduğu meslekte kendini daha çok geliştirmek isteyebilir. Öğretmenler kültür birikimlerini zenginleştirmek isteyebilir. Ancak bu durum uzun ve kolay olmayan bir serüvendir. Çünkü toplumdaki grupların sermayenin sınırlılığından dolayı rekabet içinde olması gerekmektedir. Grupların mal almaları sahip oldukları kültürel, sosyal ve ekonomik sermayelerine göre tamamlanmaktadır. Bu noktada gruplar kendilerine özgü taktikler belirler (Toprak, 2021). Gruplar arası, iş birliği ve güven ortamlarının oluşması sosyal sermaye kavramını oluşturmaktadır.

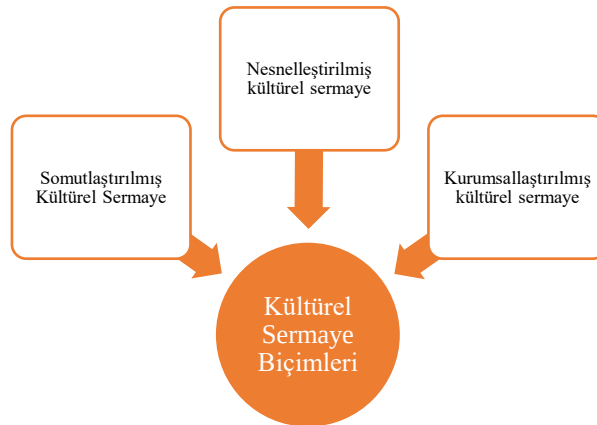
2.2. Kültürel Sermaye

Bourdieu'ya göre kültürel sermaye kültürel ve sosyal anlamda fayda sağlayan birikimlerin tümünü içine almaktadır. Bu kazanımlar ilk olarak ailede başlamaktadır. Aile sahip olduğu yaşam tarzını, ekonomik durumunu, eğitim seviyesini, konuşma biçimini istemli ya da istemsiz olarak çocuğa aktarmaktadır. Bunların yanı sıra çocuğa sunulan okul yaşamı, ileride iş ortamı, seçtiği eş adayının özellikleri de kültürel sembollerin birer yansımasıdır. Bu yansımaların hepsi kültürel sermayenin bir parçasıdır. Bourdieu'ya göre kültürel sermaye okul sermayesi ve tevarüs eden sermaye olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Okul sermayesi bireylerin eğitim yoluyla edindiklerini diploma yolu ile taçlandırması olarak ifade edilirken; bireylerin ailelerinden edindiği değerler ise tevarüs eden kültür sermayesi olarak tanımlanmaktadır. Bu noktada kültürel sermayenin oluşumunda aile ve okulun etkisinin olduğu söylenmektedir. Bunun yanı sıra kültürel sermayenin içine akademik bilgiler, edebiyat, sanat, görenekler, çalışma tarzı, etik unsurlar gibi maneviyat içeren unsurlar da yer almaktadır. Diğer sermaye türleri içinde kültürel sermayenin insanın

üretim gücünü artırma özelliğinden de söz edilmektedir (Özsoy, 2009). Baran (2008) kültürel sermayenin göstergelerine örnek olarak; bir ev edinmek, yaşamını sağlıklı devam ettirmek, yeteri kadar akademik bilgi birikimine sahip olmak, spor yapmak, özgün düşünce yapısına sahip olmak, tutarlı davranmayı sunmuştur. Kültürel sermaye bireylerin kültürel birikimlerinin ifade edilmesidir. Bu birikimin içinde kişilerin toplumdan etkilenmesi sonucu mesleğini icra etme tarzı dahil hayatında var olan konumların hepsi yer almaktadır (Avcı, 2015). Tüm bu birikimlerin yanı sıra kültürel sermaye kültüre ait değerler şeklinde de anılmaktadır. Bu duruma örnek olarak geçmişten günümüze kadar gelmiş bir binanın ekonomik anlamda değerinin çok fazla bir değere sahip olması verilebilir. Binanın sahip olduğu kültürel semboller ve değerler binayı ticari açıdan önemli olmaktan çok kültürel değeri yüksek bir yapı olarak değerlendirmektedir. Geline bu noktada kültürel sermayenin maddi olarak değerlendirilmesinin yanı sıra manevi unsurların da ön planda olduğu sermaye türü olduğu söylenebilmektedir (Throsby, 2005'dan akt., Etiz, 2009). Bu doğrultuda bir eserin ya da unsurun zamanla kültürel bir öğeye dönüştüğü ifade edilmektedir. Kültürel mekanlar, tablolar, heykeller gibi sanat eserlerinin de kültürel sermaye için önemli olduğu görülmektedir (Ekşi ve Uğuz, 2010).

2.2.1. Bourdieu'ya göre kültürel sermaye biçimleri

Avcı (2015) çalışmasında Bourdieu'nün kültürel sermaye biçimlerini üç kategoride betimlemiştir.

Şekil 2.2. Kültürel sermaye biçimleri

Şekil 2.2.'de kültürel sermaye biçimleri görülmektedir. Kültürel sermaye; somutlaştırılmış kültürel sermaye, nesnelleştirilmiş kültürel sermaye ve kurumsallaştırılmış kültürel sermaye olmak üzere üç grupta ele alınmaktadır.

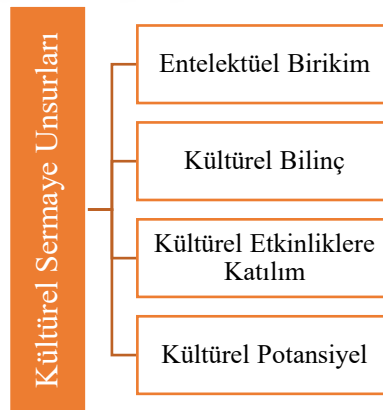
Bourdieu'ya göre *somutlaştırılmış kültürel sermaye* ortak kodlar sisteminden oluşmaktadır. Bu kodun içinde davranış şekilleri ve sözcükler yer almaktadır. Ve aynı koda sahip kişilerden davranışları ve sözcükleri benzer bir biçimde anlamlandırdıkları görülmektedir. Bu sermaye biçimine bedenselleştirilmiş sermaye de denmektedir. Somutlaştırılmış kültürel sermaye, bireyin zamanla aklı ve bedeni arasında anlamlı olarak ilişkilendirilmiş kültürel hareket olarak isimlendirilmesidir (Avcı, 2015). Somutlaştırılmış sermayede bireylerin tutumları, normları kısa bir zamanda oluşmamakta ve başka kişilere aktarılması zor bir süreç olarak anılmaktadır. Bunun nedeni kültürel sermayenin soyut bir bileşen olmasıdır. Kültürel sermayenin somutlaşması bireylerin kendi çabaları ile yaşamında deneyimleri sayesinde oluşmaktadır. Portes'a göre kültürel sermayenin içinde yer alan inançlar ve tutumların aktarılması uzun zaman almaktadır (Akt. Toprakçı, 2021). Kültürel sermayenin diğer bir kazanım yolu da bireylerin aileleri ile ilişkilerinde yıllarca süren ilişkileridir. Bu ilişkilerde somutlaştırılmış kültürel sermayeyi ailenin düşük beklenti içinde olması ve öğretmen davranışları olumsuz etkilemektedir. Bu araştırmadaki kültürel sermaye tanımının somutlaştırılmış (bedenselleştirilmiş) kültürel sermaye ifadesi ile daha benzer olduğu ifade edilebilir. Somutlaştırılmış kültürel sermaye kişinin davranış, yaşam tarzı ve düşünce yapısını etkilemektedir. Kişiler kabul ettiği norm, düşünce ve edindiği kültürel birikimlere göre eğilim gösterir ve günlük hayattaki tercihlerini bu yönde yapar. Somutlaştırılmış kültürel sermayede bireylerin birikimi uzun bir süreci kapsar. Bireylerden yönelimleri ile ilgili hızlı değişim beklenmez (Toprakçı, 2021).

Nesnelleştirilmiş kültürel sermaye makine, araç, kitap, resim gibi kültür unsurlarının nesnelere büründüğü şeklidir. Bu unsurlar sahip oldukları kültürel sermayeyi kullanıldıkça iletmektedir. Nesnelleştirilmiş kültürel sermaye kullanılan unsurlar kültürel anlamlara sahip olup; kültürel öğeler birebir önemli olmadan öğelerin yer almasına imkân sağlayan dergi ve kitaplardır. Nesnelleştirilmiş kültürel sermayenin somutlaştırılmış kültürel sermayeden farkı birebir gözlenebilmesidir. Sadece mülk sahibi olmak nesnelleştirilmiş kültürel sermaye adıyla anılmamakta; bunun için o mülkün anlam ve önemini bilme becerileri gerekmektedir (Avcı, 2015).

Kurumsallaştırılmış kültürel sermaye belirli bir eğitim sürecinden sonra alınan diploma ya da sertifikalar olarak ifade edilmektedir (Avcı, 2015). Kurumsallaştırılmış sermayede kurumlar tarafından bireylerin kabul edilme durumları ile toplumsal olarak kabul görülme durumu vardır. Bu sermaye türü bireylere kuruluş veya dernekler aracılığıyla unvan verebilmektedir. Eğitim kurumlarının verdiği sertifika birey için kimlik belgesine dönüşmektedir (Bourdieu'dan 1984'den akt., Avcı, 2015). Birey için adeta akademik bir kimlik olan kültürel sertifikalar bireylere yasal yetkinlik ortamı oluşturmaktadır. Sermaye türleri arasında bireysel olarak aktarılanlara kurumsallaştırılmış ve nesnelleştirilmiş kültürel sermaye örnek olarak verilirken; yaygın ve örgün eğitimim sosyal yollarla tecrübeler halinde oluşmasına da somutlaşmış kültürel sermaye örnek olarak verilmektedir.

2.2.2. Kültürel sermayenin unsurları

Kültürel sermaye dört alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar entelektüel birikim, kültürel bilinç, kültürel etkinliklere katılım ve kültürel potansiyel olarak sıralanmaktadır (Avcı, 2015).

Şekil 2.3. Kültürel sermayenin unsurları

Çağımızda Bourdieu'nun sınıflama içine aldığı diploma, başarı belgeleri ve sertifikalar *entelektüel birikime* ait unsurlardır (Karataş, 2011). Entelektüel birikimin maddi bir değeri olmadığı ancak toplum için kültürel sermaye niteliği olarak adlandırılan değerlerin kazanılması olarak adlandırıldığı görülmektedir. Entelektüel birikimin oluşumunda kültürel sermayenin aile ya da eğitim yoluyla kazanılması bir değişiklik yaratmamaktadır. (Avcı, 2015).

Kültürel bilinç boyutunda bireyin çevresindeki kültür içerikli etkinliklere karşı gösterdiği değer ve duyarlı olma durumu ön plandadır (Avcı, 2015). Bu boyutta bireyin dış dünyasında var olan kültürel sermayelere karşı duyarlı olmasıdır. Burada önemli olan sadece gösterilen duyarlılık değil, edinilen birikimi korumak da söz konusudur. Bu boyutun meydana gelmesinde ulusal değerler kendi dışında var olan kültürlerle karşı direnmektedir. Ancak zamanla başka kültürlerle karşı da uyum göstermektedirler (Büyüksü, 2000). Bu boyuta sahip olan kişiler etkinliklere katıldıkça o toplumda kültürel bilinç oluşmasına da yardımcı olacaktırlar. Bu noktada toplumda kültürel değerleri ile ilgili bilinç kazanmış olacaktır (Eğinli, 2011).

Kültürel etkinliklere katılım boyutu bireylerin kültür içerikli oluşturulan faaliyetler de yer almaları ve doğrudan olmasa da dolaylı olarak katıldığı faaliyetten edindiği birikimler olarak ifade edilmektedir. Kültürel etkinliklere katılım kültürel bilincin gelişmesine de katkıda bulunarak kültürel gelişimi sağlamaktadır. Bu doğrultuda kişinin benliğinin oluşumunu ve yaşam şeklini de etkilemektedir (UNESCO, 2021). Birey dahil olduğu faaliyet aracılığıyla kendisini din, dil, değerler yönünden de geliştirmektedir (Aydın, 2020). Katılım boyutu bireydeki kültürel sermayenin birikimli halini ifade etmekle beraber insanlar arası ilişkileri de şekillendirmektedir. Katılım boyutu toplum ile bireyler arası etkinlikleri hedef alarak sermayenin oluşumuna olumlu ya da olumsuz olarak katkı sağlamaktadır (Avcı, 2015). Bireyler bu etkinlik ya da kutlamalara katılarak din, dil, örf, adet, gelenek göreneklerini kazanmaktadır. Bu doğrultu da birey o grubun kültürel sermayesinin davranışlarına etkisi olduğunu da fark etmektedir.

Kültürel potansiyel boyutunda bireylerin maddi ve manevi tüm birikimlerinin varlığı söz konusudur. Kültürel potansiyel bileşeni bedenselleşmiş kültürel sermaye biçimini temsil etmektedir. Bireyde var olan niteliklerin hayatında edindiği özellikler ile birleşerek anlamlı bir potansiyel güç haline gelmesidir. Diğer bir ifadeyle bireyin gelişiminde kazandığı fiziksel ve zihinsel yeterliklerden bahsedilmektedir (Avcı, 2015). Bir kişinin sahip olduğu kültürel birikimler olarak da anılmaktadır. Kültürel potansiyel bileşenin içerisinde bireyin eğitim düzeyi, kurslara katılma durumları, yabancı dil bilmesinin de yer aldığı görülmektedir (Arun, 2009).

2.3. Kültürel Sermaye ve Eğitim

Bireyler sosyal etkileşimde bulunarak yaşadığı toplumun özelliklerini kazanmaktadır. Buradan hareketle bireylerin kültürel sermayeleri de yaşadıkların toplumun özelliklerini yansıtmaktadır (Cevizci, 2012). Toplumsal öğretilerin aktarım sürecinde rol alan eğitim; kültürel sermaye ile bütünleşerek kişinin benlik algısının oluşumu ve kişinin kabulünde önemli konumdadır. Eğitim ve kültürel sermaye kavramları birbirinden ayrı düşünülmediği gibi eğitimin kültürel sermayenin içinde varlığını sürdürdüğü; hatta bireylerin eğer kültürel sermayesi yüksekse o bireyin toplumda daha fazla önem kazandığı ortaya konmuştur (Toprakçı, 2021) Bir birey hayata başladığı andan itibaren ailenin sahip olduğu kültürel sermaye düzeyi bize o bireyin gelecek eğitimi hakkında fikir verebilmektedir. Çocuklar daha okula başlamadan aileden edindiği kültürel birikimle kültürel sermayelerini şekillendirmeye başlamaktadır. İlerleyen süreçlerde çocukların aileden aldığı birikimlerine ek olarak okulda edindiği kazanımlar da dahil olarak kültürel sermaye yeterli düzeyleri gelişmektedir. Bireye ya da bulunduğu topluma ait bilgi, beceri, tecrübe, inanç, görenek, adet, normlar kültürel sermayeyi oluşturmaktadır (Ekşi, 2012). Geline bu noktada bireylerin aile ve çevre yardımıyla edindiği kültürel sermaye onların hayatına yön vermektedir.

Bourdieu'ya göre eğitim hayatındaki başarının belirleyicisi sadece zekâ ve yetenek değildir. Ona göre aile ortamında tevarüs ettiği kültürel sermaye bu başarının ana unsurudur. Bireylerin sosyalleşmesinde ortaya çıkan sınıflamalar oluşan kültürel sermayenin bir çıktısıdır. Örneğin düşük gelirli aileler için yemek yeme yaşamı devam ettirmeyi ifade ederken; yüksek gelirli aileler için bir kutlama anlamına gelebilmektedir. Sınıf kavramlarının oluşum sürecinde eğitimin rolü üzerinde durulmaktadır. Çünkü kişiye bakış açısı ve düşünme tarzını eğitim kazandırmaktadır. Sınıflar arası yukarı çıkıldıkça somuttan soyuta doğru bir ilerlemenin olduğu görülmektedir (Baran, 2008). Bu durum kültürel sermayesi yüksek olan bireylerin eğitim seviyelerinin de yüksek olması ile paralellik gösterdiğini kanıtlar niteliktedir. Okullar yüksek gelirli ailelerin tecrübelerinin bir yansımasıdır. Orta ve düşük gelirli ailenin çocukları yüksek gelirli ailenin çocuklarını gösterdiği kültürel sermaye karşısında tam bir uyum süreci gösteremeyebilir. Örneğin yüksek gelirli aileler çocuklarının matematik alanında gelişmesine öncelik vermektedir. Bu durum özel

okullara olan ilgiyi de artırarak yüksek gelirli kesim orta ve düşük gelirli ailelerden farklı olarak çocuklarına tarih, sanat, şiir gibi kültürel sermayeyi artırıcı alanlarda eğitim sunmaktadır. Özel okullar bu amaca hizmet etmek üzere hala varlığına devam etmektedir. Devlete bağlı okullarda yetişen çocuklar ise daha çok tıp ve hukuk alanlarına yönelmek için çaba göstermektedir (Turner, 2003).

Kültürel sermayeleri yüksek olan çocuklarda özellikle Türkçe dersinde güzel konuşmaları öğretmenleri tarafından onay alırken; kırsal kesimde yetişen çocukların kullandığı bazı kelimeler öğretmenler tarafından eleştirilebilmektedir. Bu durumda varlığını sürdüren eşitsizlik durumu öğretmenlerin tutumlarından kaynaklanmakta ve bu durum sürekli kendini yinelemektedir (Koytak, 2012). Geline bu noktada öğretmenlerin kültürel sermaye yeterliklerinin de çocukların kendini ifade etmesine ve kişilik gelişimine olumlu ya da olumsuz etkiye bulunduğu söylenmektedir. Bireylerin hayata uyum sağlamak için sahip oldukları bilgiler zamanla ihtiyaçlarını karşılamamaya başlamış ve sahip oldukları diplomaların etkisi azalmaya başlamıştır. Bu noktada eğitime yaşam boyu devam etmek zorunlu hale gelmiştir (Aydın ve Ateş, 2010). Geline bu noktada sahip olunan kültürel yapıları anlamlandırmaya çalışmak önemli ölçüde eğitim gereksinimlerini meydana getirmektedir. Aynı hedefler uğruna bir araya gelen kişiler eğitim aracılığı ile topluma ait değer yargılarının farkına varmaktadır. Bireye sosyal kimlik kazandırmak eğitim için bir amaç olup; bu sosyal kimliği kazandırmak ise hem meslek hem de kültürel anlamda gereken yeterliğe sahip öğretmenler sayesinde gerçekleşebilmektedir (Serçek, Karakaş ve Avcı, 2017).

Bireyin kendisini ve yaşadığı toplumu tanıyarak yaşama hazır hale gelmelerine imkân tanımak öğretmenler için bir sorumluluktur adeta. Öğrencilerinin alışkanlıklarını, değerlerini öğretmenlerin bilmesi ve takip etmesi ve etkisi altına alması gerekmektedir (Toprakçı, 2021) Bu noktada istenmeyen bir durumla karşılaşıldığında bireyler aldıkları eğitim ile bu problemleri çözme yeterliliği göstermelidir. Yüksek kültürel yeterliğe sahip öğretmenlerin yetiştirdiği bireylerin belirli bir karaktere sahip olduğu ve ait olduğu toplumları geliştirmeye çalıştıkları görülmektedir. Toplumların ait oldukları kültürel değerleri gelecek nesillere aktarırken de öğretmenlerin rolünün çok yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Bu aktarım ancak öğretmenlerin sunduğu nitelikli eğitim sayesinde olabilmektedir. Bu noktada

öğretmenler mesleklerini icra ederken kendilerine olduğu kadar ait oldukları toplumlara karşı da sorumluluk sahibidir (Ekşi, 2003).

Bourdieu'ya göre kültürel sermaye için eğitim en temel unsurdur. Eğitimin verildiği kurumlar, yeni nesilleri eğiterek kültür değerlerinin aktarılmasını sağlayan bireyleri yetiştirme amacındadır. Öğretmenlerin verdiği eğitimin niteliği kültürel bilinçleri ile paralellik göstermekte; bu bilinç ise kültürel birikim sayesinde oluşmaktadır. Geline bu noktada öğretmenlerin sadece aldıkları eğitim bir kriter olmamakla beraber; öğretmenler kültürel birikimleri ile de değerlendirmeye alınmalıdır. Nitelikli bir öğretmenin kendini ifade etme becerisinin yüksek olması, kültürel birikimleri sayesinde de çeşitli becerilerini pratiğe dökmesi beklenmektedir. Bu doğrultuda öğretmenlerin kültürel birikimlerini ele alan araştırmaların olması eğitim adına önemli ve ihtiyaç haline gelen bir konu olmuştur (Avcı, 2015).

2.4. Psikolojik Sermaye

Çetin ve Basım (2012)' a göre odak noktasında pozitiflik olup psikolojik durumları ifade etmek için kullanılan psikolojik sermaye; başarı göstermek adına kişinin kendine olan güvenini, şu an ve ileriki zamanlarda başarı elde etmek için olumlu davranışlar sergilemeyi, amaçlarına ulaşmak için umut etmeyi ve karşılaşılan zorluklarda yılmadan mücadele etmeyi ifade etmektedir (Luthans vd., 2007'den akt., Çetinkaya, 2021). Bu kapsamda çalışanların iş ortamında sergiledikleri tutum, davranışlar ve tepkilere odaklanmışlar ve psikolojik sermayenin örgütsel yönünü açıklayan bir çalışma yapmışlardır. Psikolojik sermaye algıları yüksek olan öğretmenlerin örgütsel bağlamda özgüvenlerinin ve dayanıklılıklarının yüksek, problem çözme becerilerinin gelişmiş ve daha iyimser olduğu söylenmektedir. Aynı zamanda örgütsel psikolojik sermaye bireylerin problemlerine odaklanmak yerine; yapabildikleri şeylere odaklanarak en iyiye gitmenin yollarını araştırmaktadır (Göçen, 2019).

Psikolojik sermaye, öğretmenlerin verdikleri eğitimin nitelikli olması adına katkı sağlayan unsurlardan biridir (Yılmaz ve Tosun, 2013). Öğretmenlerin fikirlerinin ortaya konması, tavsiyelerine dikkat edilmesi, onlarla etkili kurulan bir iletişim okul ve öğretmenlerin niteliğini artırmaktadır. Bu noktada öğretmenler için kültürel sermayenin yanı sıra çalışma ortamında psikolojik sermayenin de önemli olduğu

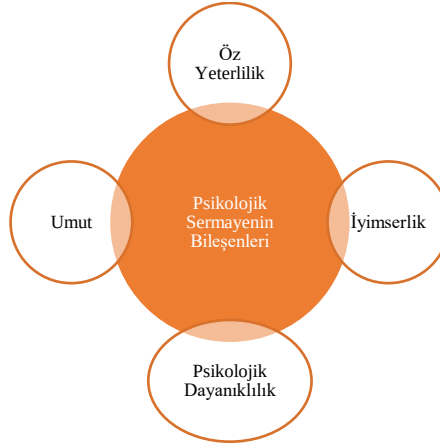
ortaya konmuştur. Bu araştırma da psikolojik sermayenin örgütsel yönüne odaklanmakta olup psikolojik sermaye ile öğretmenlerin iş ortamında sergiledikleri davranışlar ve iş ortamında performanslarını etkileyebilecek duygusal özellikleri vurgulanmaktadır.

Psikolojik sermayenin kaynağını psikolojik davranışlar oluşturmaktadır. Bu kavram bireylerin ruhsal açıdan gelişimlerini temel alarak bireylerin kendilerini algılama şekilleri ile ilgilidir (Yıldız Çakır, 2015). Psikolojik sermaye kavramı ile iş yeri ve kurumlarda insanların verimli çalışmalarında ve performanslarında psikolojik durumlarının etkisi vurgulanmaktadır (Erkuş ve Fındıklı, 2013). Psikolojik sermayenin özünde pozitif psikoloji ile pozitif davranışlar yer almaktadır (Tösten ve Özgan, 2017). Bu kavram bireylerin nasıl biri olduğundan daha fazla ileride nasıl bir birey olacağı ile ilgilenmektedir. Psikolojik sermaye bir kurumda çalışanların iş birliği içinde faaliyet göstermesine, güven ortamı oluşmasına, o kurumda huzurlu bir iş yaşamı oluşmasına imkân sunmaktadır (Kaya ve diğerleri, 2014). Psikolojik sermayenin etkililiği için çalışanların başarılı olması ve performanslarını geliştirmeleri önem arz etmektedir (Kalman ve Gedikoğlu, 2013). Bu noktada psikolojik sermayenin bireyler için hem kişisel gelişime hem de bireylerin performanslarının niteliğini artıran bir etkisinin olduğunu söylemek mümkündür (Çetin ve diğerleri, 2013). Psikolojik sermayenin diğer özelliklerini şu şekilde sıralayabiliriz (Çetin ve Varoğlu, 2015):

- Bireylerin yapabildiklerine odaklanarak bakış açılarını zenginleştirir.
- Temelinde pozitif davranışları içeren psikolojiye dayalı unsurlar vardır.
- Beşerî sermayenin ve sosyal sermayeden daha ileridir.
- Olumlu rekabet ortamı sunar.

2.4.1. Psikolojik sermayenin bileşenleri

Şekil 2.3.'te psikolojik sermayenin bileşenleri sunulmuştur. Buradan hareketle Luthans ve diğerlerine (2007) göre psikolojik sermayenin öz yeterlilik, umut, iyimserlik ve psikolojik dayanıklılık olmak üzere dört unsurdan oluştuğu görülmektedir (Akt. Basım ve Çetin, 2012).

Şekil 2.4. Psikolojik sermayenin bileşenleri (Luthans ve diğerleri., 2007)

Öz Yeterlilik; Öz yeterlilik kavramının temelinde bireylerin kendilerinin yapabildiklerine inanması yer almaktadır (Özkalp, 2009). Diğer bir ifadeyle bireylerin yaşadıkları problem karşısında motivasyonlarını sağlayarak bu sorunu çözmeye inanmasıdır. Bu doğrultuda öz yeterlilik kişisel başarı, motivasyon ve kaygıdan etkilenmektedir. Öz yeterlilik seviyesi yüksek ve düşkün olan bireylerden aynı özellikleri göstermesi beklenmemektedir. Öz yeterlilik seviyesi yüksek olan bireyler, başarı ve motivasyonlarını artırmak için çaba göstermektedir. Kendi becerileri için yapabilme inançları yüksektir, zor görevler verildiğinde isteyerek üstesinden gelmek için çabalarlar. Öz yeterlilik seviyesi düşük olan bireyler ise daha çok kaygı düzeyine sahiptir. Bu bireylerin motivasyonları çok yüksek değildir. Onlara verilen zor bir görevde görmezden gelerek başarmak için çabalama davranışı görülmez. Bu noktada amaçlarına bağlılıkları azdır (Keleş, 2011).

Umut: Umut bireylerin iyi olduğunu düşünmesini sağlayan ve kişiyi harekete geçirici özelliği olan bir kavram olarak tanımlanmaktadır (Akman ve Korkut, 1993). Yapılan bir diğer tanıma göre umut bireyin amacına ulaşmasına imkân sağlayan bir enerjidir (Synder ve diğerleri, 1991; akt. Çoban, 2013). Bu doğrultuda umudun amaca ulaşmada kullanılan yol ve stratejileri de içerdiğini söylemek mümkündür. Ancak birey amacına ulaşırken her zaman pürüzsüz bir yolla karşılaşmaz. Bazen amaca gittiği yolda belirli problemler çıkabilmektedir. Geline bu noktada bireyin belirlediği yollar olduğu gibi alternatif çözüm yolları da üretmesi önemlidir (Büyükgöze ve Kavak, 2017). Psikolojik sermayenin bir bileşeni olarak umut düzeyi yüksek olan bireyler hedeflerini daha net belirler. Çünkü karşısına çıkabilecek herhangi bir sorunla mücadele edecek motivasyon ve özgüvene sahiptir. Birey için umut yeterliliğinden

bahsetmek ancak bireyin karşılaştığı belirsizlikler karşısında tüm odağını amacına yönelttiğinde mümkündür (Snyder, 2002; akt. Çınar, 2011). Umut bir sonuçtan çok süreç olarak ifade edilmektedir. Umuda giden yolda karşımıza üç unsur çıkmaktadır. Bu unsurlar amaç, yol ve seçilen yöntemlerdir. Bireyin amacı hayatının şekillenmesine olanak sağlayan, uğruna mücadele ettiği unsurdur. Bu noktada umut düzeyi yüksek bireylerin amaçları uğruna olumlu duygular barındırarak başarmaya inancının fazla olduğu görülmektedir. Umudun diğer bir unsuru olan yollar ise bireyin amacına giden süreçte neyi nasıl çözeceğinin farkında olmasıdır. Birey birden çok yol belirleyerek kendine alternatif çözüm üretmektedir. Bu durumda sorunlar karşısında kendini sonuca ulaştırabilmektedir. Umudun son unsuru olan yöntemde ise bireyin yolunu belirledikten sonra uygulamaya geçmesi esastır. Bu öge bireyin kararlılığını da simgeler. Kendini motive etmeli ve yolundan vazgeçmemelidir (Çetin ve Basım, 2012).

İyimserlik: İyimserlik kavramı bireylerin olduğu iyi bir durumu kendi ile bütünleştirip, gelecekte de onunla karşılaşacağına inanması; olumsuz bir durum olduğunda ise bunun sebebinin kendisinin olmadığı ve başka şeylerden kaynaklandığını düşünmesi ile açıklanmaktadır (Çetin ve Basım, 2012). İyimserlik aynı zamanda bireylerin hep olumlu beklentilere sahip olması ile de anılmaktadır. İyimserlik bireylerde motivasyon artırıcı özelliğe de sahiptir. İyimserlik yeterliği yüksek olan bireylerin üretime ve verimliliğe daha yatkın olduğu görülmektedir (Carver ve Scheier, 2002'dan akt. Çınar, 2011). Aynı zamanda bu yeterliği yüksek olan bireylerin meslek hayatı ya da eğitim hayatlarında da başarılı bir süreç geçirdiği ve olaylara karşı daha sabırlı oldukları görülmektedir (Çetin ve Basım, 2012). İyimserlik seviyesi yüksek olan bireyin kendi başarısına olan inancı da fazladır. Karşılaştığı bir olumsuzluk durumunda iyimser olan bireylerin problemleri daha hızlı sonuçlandığı söylenmektedir (Özkalp, 2009).

Psikolojik Dayanıklılık: Dayanıklılık kavramı bireylerin karşılaştığı problemler karşısında gösterdiği direnç olarak ifade edilmektedir (Özkalp, 2009). Bu kavramın içinde mücadele etme, değişimler karşısında gösterilen tepkiler de yer almaktadır. Diğer bir ifadeyle bireylerin karşılaşmış olduğu tüm durumlarda hızlıca toparlanmasıdır. Psikolojik dayanıklılık yeterlik düzeyi yüksek olan bireylerin yaşadıkları yerde ya da çalıştıkları kurumlarda bir problem olduğunda çok hızlı uyum

gösterdikleri görülmektedir. Çünkü bu bireylerin problemlerle mücadele ettiği ve kaos ortamından kolay etkilenmediği söylenebilir. Psikolojik dayanıklılığı yüksek olan bireylerin hayatlarında karşılaştıkları problemler onların öğrenmelerine katkı sağlar niteliktedir (Terzi, 2018). Aynı zamanda bu bireylerin bulundukları ortamda değişim olduğu sürece çalışmaya daha istekli oldukları görülmekle beraber olayların üzerine gitme isteklerinin olduğu da ifade edilmektedir. Tüm bunlara ek olarak dayanıklılık düzeyi yüksek olan bireyin streslere karşı da mücadeleci bir karaktere sahip olduğu bilinmektedir (Güler, 2009).

2.5. Psikolojik Sermaye ve Eğitim

Psikolojik sermayenin bileşenlerine göre öğretmen yeterlikleri bu başlık altında incelenmiştir. Öğretmenlerin yüksek öz yeterlilik düzeyine sahip olması onların öznel iyi oluşlarını olumlu yönde artırırken bireysel başarılarına da katkı sağlamaktadır. Öğretmenlerin bireysel başarılarına olan inancı ne kadar yüksekse o öğretmenden karşılaştığı bir problem karşısında mücadeleci olma davranışı göstermesi beklenmektedir (Tösten, 2017). Öğretmenlerin umut yeterliklerinin yüksek olması ise performans ve başarı düzeyleri ile paralellik göstermektedir. Umut yeterlikleri yüksek olan öğretmenlerden özgün düşünceler üretmeleri, planlamalarını zamanında yapmaları beklenmektedir. Okul ortamında başarı unsuru için öğretmenlerin umut yeterlik düzeylerinin artırılması gerekmektedir. Bireylerin tamamında görüldüğü gibi iyimserlik düzeyinin öğretmenler için de önemli olduğu görülmektedir. İyimserlik yeterlik düzeyi yüksek olan öğretmenlerin ruhsal açıdan da iyi olması beklenmektedir. Bu iyimserlik öğretmenin çevresine ve kendisine motivasyon kaynağı olduğu ifade edilmektedir. Öğretmenlerin yüksek iyimserlik seviyesine sahip olması okul içi ilişkilerin de olumlu yürütülmesi ve okul içinde huzur ortamı oluşmasına katkı sağlayacaktır. Bu durum öğretmenin de okula bağlılığını artırmış olacaktır (Dilsiz, 2018). Geline bu noktada işini severek yapan bir öğretmenin nitelikli bir eğitim öğretim süreci geçireceğini söyleyebiliriz. Öğretmenlerin psikolojik dayanıklılıklarının yüksek olması ise karşılaştığı problemler karşısında kararlılık göstermesi ile paralellik oluşturur. Bu durum da öğretmenin performans düzeyini etkileyerek başarıya ulaşmasına imkân sağlayacaktır. Başarıya ulaşan bir öğretmen de bulunduğu kurumda hedefine ulaşmış olacak ve eğitim öğretimde nitelik sağlanacaktır. Bunun yanı sıra

öğretmenin mesleki saygınlığını artırarak kendine olan inancı da artmış olacaktır (Sezgin, 2012).

Okullar toplumların devamlılığını sağlamada en önemli göreve sahip örgütlerdir (Taymaz, 2009). Okul örgütünün içinde öğretmenler, öğrenciler ve yöneticiler yer almaktadır. Paydaşlar arasında orta noktada bulunan öğretmenler öğrenciler ile yöneticiler arasında bir denge kurarak eğitim niteliğini etkileyecek konumdadır. Bu doğrultuda okul örgütünün daha verimli olması için öğretmenlere ışık tutan psikolojik sermaye eğitimden bağımsız düşünülememektedir (Keser ve Kocabaş, 2014). Alan yazında okul paydaşları ile ilgili yapılan çalışmalarda problemlerin mevcut olduğu görülmektedir. Ancak psikolojik sermaye olumlu duygu, davranış ve düşüncelere odaklanmaktadır.

Eğitim sürecinde karşılaşılan problemleri aşabilmek, görmezden gelmek, çözüm bulabilmek, sorunları bazen kendi haline bırakıp çözülmesini sabırla beklemek alışılmışın dışında; sadece problemler üzerinde durmamak farklı ve yaratıcı bir çözüm olarak görülmektedir (Anık ve Tösten, 2019). Eğitim sürecinde sorunlar karşısında öğretmenlerin mücadelesi okulun hedeflerine ulaşmasında önemli bir konumdadır. Okulun amaçlarının öğretmenler tarafından benimsenmesi öğretmenlerin psikolojik sermayeleri ile paralellik göstermektedir (Yalçın, 2019). Öğretmenlerin günümüzde iş yüklerinin artması ve öğrenci merkezli eğitimde öğretmenlerin rehber konumda olması göz önünde bulundurulduğunda öğretmenlerin psikolojik sermayeleri ile ilgili etkinliklerin olması psikolojik iyi oluşu artıracaktır (Göçen, 2019).

2.6. İlgili Çalışmalar

2.6.1. Yurt içi ve yurt dışında kültürel sermayenin ele alındığı araştırmalar

Alaca (2022), bu çalışmasında ortaokul öğretmenlerinin okul iklimi ve kültürel sermaye ile ilgili görüşlerini ortaya koymayı hedeflemiştir. Araştırmada ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın verileri Avcı ve Yaşar (2014)'ın geliştirdiği “Kültürel Sermaye Ölçeği” ve Canlı, Demirtaş ve Özer (2016)'in geliştirdiği “Okul İklimi Ölçeği” kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin kültürel sermaye boyutlarından aldığı en yüksek puanın kültürel potansiyel olduğu; en düşük puanın ise kültürel etkinliklere katılım boyutu olduğu

sonucuna varılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre öğretmenlerin kültürel sermayeye ilişkin görüşleri cinsiyete göre farklılaşmamıştır. Araştırma verileri yaş değişkenine göre incelendiğinde 61 yaşın üzerinde olan öğretmenlerin ve bakan öğretmenlerin kültürel sermayeye ilişkin görüşlerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Uslu (2022) yaptığı çalışmasında ise okul öncesi, sınıf, türkçe, fen bilimleri, sosyal bilgiler ve matematik öğretmenlerinin sosyal beceri düzeylerini, sosyal sermaye birikimlerini ve kültürel sermaye yeterliklerini ortaya koymayı hedeflemiştir. Çalışmada nitel ve nicel yöntemlerin bir arada kullanıldığı karma modelde tasarlanmıştır. Araştırmada veriler Avcı ve Yaşar (2014) tarafından geliştirilen “Kültürel Sermaye Ölçeği”, Ekinci (2008) tarafından geliştirilen “Sosyal Sermaye Ölçeği” ve araştırmacı tarafından oluşturulan “Sosyal Beceri Ölçeği” ile elde etmiştir. Araştırmanın nicel kısmı 600 öğretmen, nitel kısmı ise 12 öğretmen ile yürütmüştür. Araştırma sonuçlarından elde edilen bulgulara göre kadın öğretmenlerin kültürel sermaye yeterliklerinin tüm alt boyutlarda daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen diğer bir bulguya göre il merkezinde oturan öğretmenlerin kültürel sermaye yeterliklerinin diğer yerlere göre daha yüksek olduğu tespit edilirken eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenlerin kültürel sermaye yeterliklerinin tüm alt boyutlarda yüksek olduğu sonucunda varılmıştır. Alaca (2022) ve Uslu (2022) çalışmalarında ortak olarak kültürel sermaye ölçeğinden alınan toplam puanları cinsiyet değişkeni kapsamında değerlendirmiş; bir çalışmada kadınların ölçekten aldığı puanlar daha yüksek olurken diğer çalışmada ise cinsiyete göre alınan toplam puanlar farklılaşmamıştır.

Alan yazında öğretmenlerin kültürel sermayelerini ele alan araştırmalar mevcuttur. Toprakçı (2021) okul öncesi, ilköğretim, ortaokul ve lise öğretmenlerinin kültürel sermaye yeterlikleri ile örgütsel sosyalleşme düzeyleri arasındaki ilişkiye bakarken Altun da (2022) pandemi sürecinde gerçekleştirilen eğitim ve öğretim uygulamalarının kültürel sermaye kuramı çerçevesinde değerlendirilmesine yönelik bir çalışma yapmıştır. Altun araştırmasında İngilizce, sınıf, Türkçe, fen bilimleri, müzik, sosyal bilgiler, matematik, din kültürü ve teknoloji ve tasarım öğretmenleri ile çalışmıştır. Toprakçı (2021) öğretmenlerin örgütsel sosyalleşme düzeyleri ve kültürel sermaye yeterliklerinin yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Elde edilen bir diğer bulguya göre ise örgütsel sosyalleşmelerin öğretmenlerin kültürel sermaye yeterliklerinin bir yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Altun ise pandemi

sürecinde kültürel farklılığın arttığı tespit edilmiştir. Bu durumda eğitim sürecini etkilediği sonucuna varılmıştır. Bu noktada kültürel sermayenin tarihsel süreçten etkilendiği sonucuna ulaşabiliriz. Özgan ve Karataşoğlu (2016) matematik, Türkçe, fen ve teknoloji, sosyal bilgiler, İngilizce, beden eğitimi, müzik, din kültürü ve ahlak bilgisi ve resim öğretmenleri ile yaptığı görüşmeler ile öğretmenlerin kültürel sermaye hakkında düşüncelerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Görüşmelerden yola çıkarak elde ettiği veriler incelendiğinde öğretmenlerin kültürel sermayelerine en çok katkıyı kültürel faaliyetlere katılımın sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu kültürel etkinlikleri ise; gazete okuma, kitap okuma, sinema ve tiyatro etkinlikleri, geziler, kurslar şeklinde örneklendirmiştir. Yapılan araştırmada öğretmenlerin mevcut sosyo ekonomik düzeyin, büyüdüğü çevrenin, kardeş ve aile eğitim durumlarının öğretmenlerin kültürel sermaye yeterlikleri üzerinde anlamlı fark yarattığı sonucuna ulaşılmıştır.

Arslan (2021) çalışmasında görsel sanatlar öğretmenlerinin okuldaki yöneticilerin entelektüel özelliklerinden ve kültürel sermaye birikimlerinden etkilenme düzeylerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma 30 görsel sanatlar öğretmeni ve 110 okul yöneticisi ile yürütülmüştür. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre okul yöneticilerinin kültürel sermaye yeterliklerinin yüksek olduğu tespit edilirken görsel sanatlar öğretmenlerinin okul yöneticilerinin kültürel sermayelerini yeteri kadar yüksek düzeyde görmediği ifade edilmiştir. Kaplan ve Çerçi (2021) de türkçe öğretmenleri ile yürüttüğü araştırmasında kültürel sermayeyi incelemiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre kültürel sermaye ile kültür bilinci, entelektüel birikimler, bireyin kültürel potansiyeli ile aralarında pozitif bir ilişki olduğunu ortaya koyarken; katılımcıların ebeveyn eğitim seviyesi, kardeş sayısı, yaşanan şehir, cinsiyet değişkenleriyle kültürel sermaye arasında bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Alan yazın incelendiğinde kültürel sermaye ile bazı değişkenlerin ilişkisine odaklanıldığı görülmektedir. Etiz ve Çoğaltay (2021) çalışmasında okulöncesi, sınıf ve branş öğretmenlerinin kültürel sermayeleri ile sosyal sorumluluk temelli liderlik becerilerini araştırmıştır. Araştırmanın bulguları incelendiğinde iki değişken arasında anlamlı ilişkinin var olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aydın (2020) ise araştırmasında sınıf öğretmenlerinin mevcut yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile kültürel sermaye yeterliklerini incelemiştir. Araştırmadan elde ettiği sonuçlara göre öğretmenlerin kültürel sermaye yeterliklerinin yüksek düzeyde, yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin

de orta düzeyde olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmanın sonucunda yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile kültürel sermaye arasında anlamlı farklılığı ifade eden ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Güleç (2019) ise çalışmasında sınıf öğretmenlerinin çok kültürlü eğitime yönelik tutumları ile kültürel sermaye yeterliklerini araştırmıştır. Araştırma 380 sınıf öğretmeni ile yürütülmüş olup; araştırmadan elde edilen bulgulara göre sınıf öğretmenlerinin kültürel sermaye yeterliklerinin yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada öğretmenlerin kültürel sermayeleri artıkça çok kültürlü eğitime yönelik tutumlarının da arttığı sonucuna varılmıştır

Yurtdışında kültürel sermaye ile ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde çalışmaların kültürel sermaye ile bazı değişkenler arasında ilişki kurmayı hedeflediği görülmektedir. Noble ve Davies (2009) çalışmasında yükseköğretime katılma isteği üzerinde kültürel sermayenin etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma üniversite öğrencileri ile İngiltere’de yürütülmüştür. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre yükseköğretime katılma isteğinin kültürel sermayeden bağımsız olarak ebeveynlerin eğitim ve meslek durumlarından etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır. Sullivan (2001) ise çalışmasında orta düzey gelir düzeyinde ailelerden gelen çocuklarının ebeveynleri yoluyla kazandıkları kültürel sermaye ile okul başarılarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre ebeveynlerin kültürel sermayelerini çocuklarına aktardığı; bunun sonucunda da çocukların başarılarının arttığı ortaya konulmuştur.

Yurtdışında kültürel sermayenin ele alındığı araştırmalar arasında bir durum çalışmasına rastlanmıştır. Cervantez (2012) yaptığı bu çalışmada öğretmenlerle görüşme ve sınıf içi gözlemler yaparak çalışmasını yürütmüştür. Bu çalışmada öğretmenlerin mesleki alanda gelişimlerini sosyal, beşerî ve kültürel sermaye ile açıklamayı amaçlamıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin sahip olması gereken yeterliklerin sürekli değişim gösterdiği; bu durumla birlikte beşerî, sosyal ve kültürel sermayenin de olumlu değişim gösterdiği sonucuna varılmıştır. Khalifa (2010) araştırmasında yöneticilerle ve öğrencilerle çalışmıştır. Çalışma kapsamında gelir seviyesi çok düşük olan öğrencilerin kültürel sermayelerini okulun sahip olduğu kültürel sermayeyle uyumlu duruma getirmeyi hedeflemiştir. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre düşük kültürel sermayeye sahip öğrencilerin farkında olan, onların sahip olduğu kültürü kabul eden yöneticilerin var olduğu sonucuna varılmıştır.

Yurtdışında yürütülen bir başka araştırmada Lareau (1987) öğrencilerin akademik başarılarını ve okul hayatlarına dair algılarını ele alarak kültürel sermayenin sosyal sınıf farklılıklarında etkileyici bir unsur olduğunu ortaya koymuştur. Kültürel sermayeye ait unsurların eğitim süreci ve öğrenci başarısında etkili olduğu belirtilmiştir. Ayrıca kültürel sermayenin okula uyumu kolaylaştırdığı ve akademik başarıyı artırdığı görülmüştür.

Danimarka da yürütülen bir çalışmada ise öğrencilerin başarıları üzerinde kültürel sermayenin etkisi araştırılmıştır (Jaeger ve Mollgaard, 2017). Araştırma sonucunda öğrencilerin kültürel sermayelerinin okuldan mezun olma oranını ve okul başarısını artırdığı görülmüştür. Elde edilen bir diğer sonuç ise sosyo ekonomik durumu daha iyi olan öğrencilerinin kültürel sermayelerinin başarılarına etkisinin düşük sosyo ekonomik durumdaki ailelerin çocuklarına göre daha fazla olduğu görülmüştür.

Güney Kore de yürütülen araştırmada kültürel sermayenin eğitsel başarıyı etkileme durumu incelenmiştir (Byun ve diğ., 2012). Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı aracılığı ile öğrenci ve ailelerin kültürel sermayeleri artırılmış ve eğitimdeki önemine dikkat çekilmiştir. Buradan hareketle Fransa, ABD, Japonya eğitim sisteminde kültürel sermayenin etkisi incelenmiştir. Araştırma sonucunda Güney Kore haricindeki diğer ülkelerde öğretmenlerin kültürel sermayelerinin öğrencilerin akademik başarısına olumlu katkısı olduğu görülmüştür.

Lamont ve Lareau (1988) çalışmasında eğitim ve kültürden yola çıkarak kültürel sermayenin öğrencilerin öğrenme stilleri, bilgi birikimleri ve eğitsel başarılarını incelenmiştir. Araştırmada entelektüel birikime sahip ailelerin dil kullanımının çocukların eğitim programında sunulan beceriler ile paralel olduğu görülmüştür. Öğretmen, aile ve öğrenci üçgeninde kültürel sermayenin olumlu bir etken olduğu ortaya koyulmuştur. Benzer şekilde bir diğer araştırmada öğrencilerin kültürel unsurlara sahip olmaları, kültürel birikimleri, kültürel etkinliklere katılımı ailelerinden edindikleri kültürel birikim ve eğitim ile birlikte kazandıkları ortaya koyulmuştur (Robson, 2003).

Katsillis ve Robinson (1990) sosyo-ekonomik düzey farklılıklarının kültürel sermaye üzerinde etkisini incelemiştir. Araştırmada Yunanistan eğitim sistemini örneklem olarak ele almışlardır. Araştırma lise öğrencileri ile yürütülmüştür. Çalışma

sonuçlarına göre lise öğrencilerinin kültürel sermaye düzeyleri üzerinde sosyo-ekonomik durumun etkili olduğu ancak eğitim başarısının etkili olmadığı görülmüştür. Araştırmada eğitsel başarı üzerinde kültürel sermayeden daha çok bireylerin çaba ve yeteneklerinin etkili olduğu ifade edilmiş ve toplumsal üretimin eğitim sayesinde gerçekleşebileceği ifade edilmiştir. Benzer şekilde başka bir araştırmada ise lise öğrencilerinin kültürel sermayeleri ve akademik başarıları arasındaki ilişki incelenmiştir. Akademik başarı üzerinde etnik kökenin etkili olduğu ifade edilmiştir. Ailenin kültürel sermaye aktarımında öğrencinin eğitim sürecine katılımının etkili olduğu elde edilen araştırma sonuçları arasındadır (Underwood, 2011).

Kosova’da yürütülen bir araştırmada okul yöneticileri ile ilköğretim öğretmenlerinin kültürel liderlik rolünü kültürel sermayelerine bağlı olarak ne ölçüde gerçekleştirdiği incelenmiştir (Lalo, 2012). Araştırma sonucunda yöneticilerin kültürel sermayelerine bağlı olarak liderlik rolünü yerini getirmede cinsiyet, eğitim durumu, kıdem yılı, branş ve çalıştığı okul türüne göre farklılık gösterdiği ortaya koyulmuştur.

Alanyazında kültürel sermaye ile ilgili yapılan araştırmalar incelenerek yöneticiler, öğretmenler ve öğretmen adayları ile yapılan çalışmalar betimlenmiştir. Ancak görülmektedir ki kültürel sermaye farklı değişkenlerle ilişkilendirilmiş ya da demografik değişkenler çerçevesinde açıklanmaya çalışılmıştır. Alan yazında kültürel ve psikolojik sermaye ile ilgili çeşitli branş öğretmenleriyle yapılan çalışmaların sınırlı olmasından dolayı okul öncesi öğretmenleri ile yürütülecek bir araştırmaya ihtiyaç olduğu gözlenmiştir. Ayrıca kültürel ve psikolojik sermayenin ilişkisini ortaya koymayı amaçlayan çalışmaya rastlanmaması nedeniyle bu araştırma ile alan yazına katkı sağlamak hedeflenmektedir.

2.6.2. Yurt içi ve yurt dışında psikolojik sermayenin ele alındığı araştırmalar

Alan yazında psikolojik sermaye ile ilgili birçok çalışmaya rastlanmaktadır. Yapılan çalışmaların genellikle psikolojik sermaye ile bir başka değişkenin arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçladığı görülmektedir. Yalçın (2022) çalışmasında ilköğretim ortaokul ve lise öğretmenlerinin psikolojik sermayeleri ile okul yöneticilerinin kriz yönetimine ilişkin becerileri arasında ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma tarama modelinde tasarlanmıştır. Araştırma Çanakkale’de görev yapan 274 öğretmen ile yürütmüştür. Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde öğretmenlerin

kıdem yılı, cinsiyet değişkenlerinin okul müdürlerinin kriz yönetimi becerilerinde bir farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin psikolojik sermayelerinin ise kriz öncesi, sonrası dönemin öz yeterlik boyutuyla pozitif yönlü ilişkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kurt (2018) çalışmasında katılımcıların iş doyumları, psikolojik sermayeleri ve psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişkiyi incelemeyi hedeflemiştir. Araştırma ilişkisel tarama deseninde olup örneklem grubu çok aşamalı örneklem belirleme yöntemiyle oluşturulmuştur. Çalışma grubunda 415 öğretmen yer almıştır. Öğretmenlerin branşları sayısal, sözel, yabancı dil ve kültür sanat olarak sınıflandırılmıştır. Elde edilen bulgular incelendiğinde öğretmenlerin iyi düzey psikolojik sermaye yeterliğine sahip olduğu tespit edilirken, psikolojik iyi oluş düzeyi ve iş doyumunu yeterlik düzeylerinin yordayıcısı olarak psikolojik sermayenin de kabul edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Çetinkaya (2021) da araştırmasında psikolojik sermaye ile örgütsel yabancılaşma ve örgütsel sessizlik arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamıştır. Betimsel nitelikteki bu çalışmada tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu Sandıklı ilçesinde görev yapan 514 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin psikolojik sermayelerinin en düşük olduğu alt boyut iyimserlik olup; en yüksek boyutun öz yeterlilik olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin psikolojik sermayelerinin kıdem yılı, iş dışı yapılan aktiviteler ve okulun türüne göre değişiklik gösterdiği sonucuna varılmıştır.

Anık ve Tösten (2019) çalışmalarında ilkökul, ortaokul ve lise öğretmenlerinin problem çözme becerileri ile psikolojik sermaye düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma ilişkisel modelde tasarlanmış olup; çalışmanın örnekleme tabakalı örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Çalışma grubunda 496 öğretmen yer almıştır. Araştırmanın sonuçları incelendiğinde öğretmenlerin problem çözme becerileri ile psikolojik sermayeleri arasında orta düzey pozitif ilişkinin olduğu, problem çözme becerilerinin psikolojik sermayeyi yordayıcı bir değişken olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Üstün (2022)' de ilkökul, ortaokul ve lise öğretmenlerinin psikolojik sermayeleri ile okulda informal iletişim düzeylerinin ilişkisini ortaya koymayı hedeflemiştir. Elde edilen sonuçlara göre psikolojik sermaye düzeylerinin öğretmenler arasında okul düzeyleri değişkeninde bir farklılık göstermezken; mesleki kıdem, cinsiyet, okulda görev yapan öğretmen mevcudu değişkenlerinde anlamlı

farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca okuldaki informal iletişime dahil olan bilgi, arkadaşlık ve etkileme boyutlarının psikolojik sermayenin yordayıcısı olmadığına ulaşılmıştır. İşçimen (2019) çalışmasında meslek dersleri ve branş öğretmenlerinin sinik davranışları ile psikolojik sermayeleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmada ulaşılan sonuçlara göre öğretmenlerin psikolojik sermaye düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada yer alan öğretmenlerin psikolojik sermayenin alt boyutlarından en yüksek değerin güven; en düşük boyutun ise dışadönüklük olduğu sonucuna varılmıştır. Öğretmenlerin psikolojik sermayeleri branşlarına göre farklılık göstermezken; yaş, mesleki kıdem, okul türü değişkenlerinde anlamlı fark göstermiştir. Elde edilen bir diğer bulguya göre ise öğretmenlerin sinizm ile ilgili görüşleri ile psikolojik sermayeleri arasında negatif yönlü bir ilişkiye ulaşılmıştır.

Alan yazın incelendiğinde Akman (2016) çalışmasında bazı değişkenlerin ilkokul, ortaokul ve lise öğretmenlerinin psikolojik sermayeleri üzerinde etkisini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma tarama modelinde tasarlanırken çalışmada herhangi bir örneklem seçim yöntemine başvurulmamıştır. Araştırma 380 öğretmenle yürütülmüş olup araştırma sonucunda öğretmenlerin yüksek psikolojik sermaye yeterliğine sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna ek olarak psikolojik sermayenin alt boyutları olan umut ve öz yeterliliğin kıdeme bağlı olarak; okul türünün ise umut boyutunda değişkenlik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Tösten (2015) ise yürüttüğü karma çalışmasında öğretmenlerin psikolojik sermayelerine yönelik algılarını incelemeyi hedeflemiştir. Çalışma açımlayıcı sıralı karma desende yürütülmüş olup nicel boyutta küme örnekleme yöntemiyle 1774 öğretmen, nitel boyutta 18 öğretmen belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin yüksek psikolojik sermaye algılarının yüksek olduğu; maaş, bitirilen fakülte, medeni durum, yaş ve maaş yeterliliği değişkenlerinin psikolojik sermaye düzeyini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Bilgiç (2020) araştırmasında ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin psikolojik sermayeleri ile okul müdürlerinin liderlik davranışları arasındaki ilişkiyi ortaya koyarken Küçük (2020) lise öğretmenleri ile yürüttüğü araştırmasında psikolojik sermaye, okul etkililiği, toksik liderlik ve örgütsel sinizm değişkenlerinin birbiri ile ilişkisini incelemiştir. Bilgiç (2020) araştırmasında cinsiyet, mesleki kıdem, okul türü

ve eğitim durumlarına göre öğretmenlerin psikolojik sermayelerinin farklılık gösterdiği sonucuna ulaşırken Küçük (2020) araştırmasında cinsiyetin psikolojik dayanıklılığı ve umut boyutunu, medeni durumun ise iyimserlik ile öz yeterlilik boyutunu etkilediğini tespit ederek; eğitim düzeyi branş. ve mesleki deneyimin önemli fark yaratmadığı sonucuna varmıştır. Psikolojik sermaye ile ilgili yapılan çalışmalarda ele alınan ortak değişkenler olsa bile farklı sonuçlara ulaşıldığı gözlenmektedir.

Kahraman (2019) çalışmasında İstanbul resmi ve özel kurumlarda görev yapan ortaöğretim kurumlarındaki öğretmenlerin psikolojik sermaye düzeyleri ile örgütsel sinizm düzeylerini karşılaştırıp aralarındaki ilişkiyi ortaya koymayı hedeflemiştir. İlişkisel tarama modelinde tasarlanmış bu araştırmanın verileri çevrimiçi ortamda toplanmıştır. Öğretmenlerin psikolojik sermayelerinde özel veya devlet okullarında görev yapan öğretmenler arası bir farklılık bulunmamıştır. İki değişkenin ilişkisine bakıldığında ise öğretmenlerin psikolojik sermayeleri arttıkça örgütsel sinizm düzeylerinde düşüşe rastlanmıştır. Elde edilen diğer bir bulguya göre ise öğretmenlerin umut düzeyleri arttıkça örgütsel sinizm düzeyleri azalmıştır. Kabasın (2019) ise çalışmasında ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin örgütsel vatandaşlık davranış algıları ile psikolojik sermayeleri arasındaki ilişkiyi betimleyerek; demografik değişkenlere göre farklılaşmayı ortaya koymayı hedeflemiştir. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre örgütsel vatandaşlık davranışı ile psikolojik sermaye arasında pozitif yönde ve güçlü bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bir diğer bulguya göre ise cinsiyet değişkeninin psikolojik sermaye üzerinde önemli bir değişken olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Erol (2019) çalışmasında katılımcıların sosyal sorumluluk temelli liderlik, örgütsel destek ve örgütsel psikolojik sermaye algıları arasında bir ilişki olup olmadığını ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerde örgütsel psikolojik sermaye algılarının yüksek düzeyde olduğu; ancak en yüksek boyutun iyimserlik ardından sırayla psikolojik dayanıklılığın, umudun, güvenin, dışa dönüklüğün ve öz yeterliliğin geldiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Çobanoğlu (2019) çalışmasında ilkokul ve ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin örgütsel psikolojik sermaye ile ve liderlik yeterlikleri arasındaki ilişkiye ve psikolojik sermaye düzeyini yükselten değişkenlere odaklanmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar incelendiğinde öğretmenlerin psikolojik sermaye yeterlik düzeyleri ile

liderlik becerileri arasında olumlu ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öztekin Bayır ve Aydın (2019) çalışmalarında psikolojik sermaye, okul başarısı, liderlik davranışlarına yönelik algıları ve işe kapılma boyutlarının ilişkisini araştırmıştır. Araştırmada katılımcıların psikolojik sermayeye ilişkin algılarının yüksek olduğu; en yüksek boyutların öz yeterlilik ve umut olduğu, ardından da iyimserlik ve psikolojik dayanıklılık boyutlarının olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Buna ek olarak psikolojik sermaye yeterliliğini artıran bir faktörün de okul müdürlerinin liderlik davranışının olduğu sonucuna varılmıştır.

Psikolojik sermayenin ele alındığı araştırmalar arasında okul öncesi öğretmenleri ile tasarlanmış araştırmalara yurt dışında da rastlanılmıştır. Lee ve diğerleri (2017) araştırmalarında 400 okul öncesi öğretmeni ile çalışmıştır mesleki kıdem yılının mesleki bağlılık ile psikolojik sermaye üzerindeki etkisini incelemeyi hedeflemişlerdir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar incelendiğinde mesleki bağlılık ile psikolojik sermaye arasında anlamlı ve pozitif ilişki olduğu, öğretmenlerin mesleki bağlılıkları arttıkça psikolojik sermayelerinin de arttığı sonucuna varılmıştır. Buna ek olarak okul öncesi öğretmenlerinin mesleki kıdem yılı arttıkça psikolojik sermayelerinin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Peng, ve diğerleri (2019) ise araştırmalarında psikolojik sermayenin iş tükenmişliği ile duygusal emek stratejisi arasındaki aracı etkisini ortaya koymayı amaçlamışlardır. Araştırma Çin’de 355 okul öncesi öğretmeni ile yürütülmüştür. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre okul öncesi öğretmenlerinin duygusal emek stratejilerinden doğal duygu ifadesi ve derin rol yapmanın psikolojik sermaye ile negatif; iş tükenmişlik değişkeni ile pozitif ilişkisinin olduğu bulunmuştur. Buna ek olarak psikolojik sermaye ile yüzeysel oyunculuk arasında pozitif ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Hong ve diğerleri (2022) de araştırmalarında okul öncesi öğretmenlerinin ruh sağlığı, duygusal emek ve psikolojik sermayeleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı hedeflemişlerdir. Araştırma Çin’de 411 okul öncesi öğretmeni ile yürütülmüştür. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin ruh sağlığı üzerinde duygusal emek stratejilerinden yüzeysel rol yapmanın olumsuz; derin rol yapmanın ise olumlu etkisi olduğu bulunmuştur. Öğretmenlerin ruh sağlığı ile doğal duyguların hissedilen ifadesi arasında psikolojik sermaye aracı rol oynamıştır. Cheng ve Gan (2020) çalışmalarında okul öncesi öğretmenleri ile çalışmış; psikolojik sermayenin okul öncesi öğretmenlerinin mesleki

bağlılıkları üzerindeki etkisi ve işle alakalı hayat kalitesini nasıl etkilediğini ortaya koymayı amaçlamıştır. Araştırma sonucunda psikolojik sermayenin okul öncesi öğretmenlerinin mesleki bağlılıklarını olumlu yönde etkilediği ve bu ilişkide işle ilgili hayat kalitesinin aracı olduğu sonucuna varılmıştır. Elde edilen bulgulara göre okul öncesi öğretmenlerinin işle ilgili hayat kalitesi arttıkça psikolojik sermayenin; psikolojik sermayenin de arttıkça öğretmenlerin mesleğe bağlılığının arttığı görülmüştür.

Yurtdışında psikolojik sermayenin ele alındığı diğer araştırmalar incelendiğinde bazı değişkenlerle psikolojik sermayenin ilişkisinin ortaya koyulduğu görülmektedir. Fu (2015) çalışmasında işe bağlılık, psikolojik sermaye ve duygusal emek değişkenleri arasındaki ilişkiyi araştırmıştır. Araştırma 385 okul öncesi öğretmeni ile yürütülmüştür. Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik sermayelerinin yüksek olmasının duygu yüklerini azalttığı görülmüştür. Fu ve diğerleri (2019) ise çalışmalarında psikolojik sermayenin işe bağlılık ile mesleki misyon arasındaki aracı rolünü incelemiştir. Çalışma Çin'in Hubei kentinde 464 okul öncesi öğretmeni ile tamamlanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre psikolojik sermayenin alt boyutlarında umut, başarı, iyimserlik ve öz yeterlik, işe bağlılık değişkeni ile pozitif ilişki göstermiştir. Araştırmada işe bağlılık ile mesleki misyon arasında psikolojik sermayenin aracı rol oynadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Alan yazında psikolojik sermaye ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde gerek Türkiye'de gerekse yurtdışında farklı branşlardan öğretmenlerle yapılan çalışmalarda psikolojik sermayenin çeşitli değişkenlerle doğrusal ilişkilerinin ve aracı rolünün açıklanmaya çalışıldığı görülmektedir. Yapılan bu araştırmalar arasında Türkiye'de okul öncesi öğretmenleri ile yapılmış; psikolojik sermayeyi farklı demografik değişkenlerle birlikte ele alan araştırmaların son derece sınırlı olduğu gözlenmiştir.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Okul öncesi öğretmenlerinin kültürel ve psikolojik sermaye yeterliklerine odaklanan bu çalışma nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modelinde tasarlanmıştır. Nicel çalışmalar var olan durumu nesnel bir şekilde ölçebilen; bu ölçümleri sayısal olarak ifade eden araştırmalardır. İlişkisel tarama modeli ise; iki ya da daha fazla değişken arasındaki ilişkileri tespit etmeyi amaçlayan araştırma modelidir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2016). Bu araştırmada ilişkisel tarama yöntemine başvurulmuştur.

3.2. Katılımcılar

Araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 eğitim öğretim yılı güz döneminde Türkiye'nin farklı bölgelerinde olup sosyal medyayı aktif kullanan okul öncesi öğretmenleri oluşturmaktadır. Katılımcıların belirlenmesinde kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir örnekleme, araştırmanın hız ve pratiklik kazanmasına yardımcı olmakla beraber maliyetin az olmasını da sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2000). Katılımcılara facebook, instagram, telegram ve whatsapp yoluyla erişilmiş ve araştırmanın çevrimiçi ortamdaki bağlantısı öğretmenlerle paylaşılmıştır. Eskişehir'de görev yapan öğretmenlere ulaşmak için ise okullara bizzat gidilerek araştırmanın çevrimiçi ortamdaki bağlantısı okul müdürleri ile paylaşılmış ve bu şekilde öğretmenler çalışmaya davet edilmiştir.

Örneklem büyüklüğü belirlenirken literatürden yararlanılmıştır. Bryman ve Cramer'e (2001) göre çalışma grubu araştırmada kullanılan ölçeklerde yer alan en fazlamadde sayısının on katı olmalıdır (Comrey ve Lee 1992; akt. Şahin ve Öztürk, 2018). Bu araştırmada kullanılacak olan ölçeklerin biri 30 maddelik diğeri ise 21 maddeliktir. Bu doğrultuda 30 maddelik ölçek temel alınarak 300 katılımcı hedeflenmiştir. Araştırma kapsamında gönüllülük esas alınarak 550 okul öncesi öğretmenine çevrimiçi ortamda ulaşılmıştır. Ancak araştırmaya katılan 39 öğretmenin kültürel ve psikolojik sermaye ölçek maddelerini yanıtlarken bazı maddeleri işaretlemediği görüldüğünden bu öğretmenlerin cevapları araştırmadan çıkarılmış verilerin analizi 511 öğretmen ile tamamlanmıştır.

Tablo 3.1. Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler

Demografik Özellik		Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	412	80,6
	Erkek	99	19,4
Yaş	26 ve Altı	97	19,0
	27-31 Arası	120	23,5
	32-36 Arası	159	31,1
	37-41 Arası	78	15,3
	42 ve Üzeri	57	11,2
Medeni Durum	Bekar	218	42,7
	Evli	293	57,3
Anne Eğitim Düzeyi	İlkokul veya Daha Düşük	205	40,1
	Ortaokul	121	23,7
	Lise	89	17,4
	Üniversite veya Daha Yüksek	96	18,8
Üniversite Eğitim Türü	Örgün veya Yüzyüze	456	89,2
	Uzaktan veya Açıköğretim	55	10,8
	Marmara	78	15,3
	Karadeniz	44	8,6
Üniversitenin Bulunduğu Bölge	Ege	57	11,2
	İç Anadolu	214	41,9
	Doğu Anadolu	40	7,8
	Akdeniz	41	8,0
	Güneydoğu Anadolu	37	7,2
Kıdem	1-5 Yıl Arası	274	53,6
	6-10 Yıl Arası	93	18,2
	11-15 Yıl Arası	96	18,8
	16 yıl ve üzeri	48	9,4

Tablo 3.1’de katılımcıları demografik özelliklerine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Tablo incelendiğinde ve çalışmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetlerine bakıldığında kadınlar toplam öğretmen sayısının %80,6’sı ile çok yüksek bir orana sahipken; çalışmada öğretmenlerin %19,4 ünü erkek öğretmenlerin oluşturduğu görülmektedir. Tabloda öğretmenlerin yaşları incelendiğinde 26 yaş ve altında yer alan öğretmenlerin %19,0 oranında, 27-31 yaş aralığında yer alan öğretmenlerin %23,5 oranında, 32-36 yaş aralığında yer alan öğretmenlerin %31,1 oranında, 37-41 yaş aralığında yer alan öğretmenlerin %15,3 oranında ve 42 yaş ile üzerinde yer alan öğretmenlerin %11,2 ile orana sahip olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin medeni durumları incelendiğinde bekar öğretmenlerin %42,7 oranında, evli öğretmenlerin ise %57,3 oranında olduğu belirlenmiştir. Tablo 3.1’de katılımcıların anne eğitim düzeyi incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin

annelerinin %40,1 oranında ilkokul veya daha düşük, %23,7 oranında ortaokul ve %17,4 oranında lise mezunu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tabloda katılımcıların üniversitede aldığı eğitim türü incelendiğinde uzaktan veya açık öğretim mezunu öğretmenlerin %10,8 oranında yer aldığı görülürken örgün veya yüz yüze eğitim alan öğretmenlerin %89,2 oranında yer alarak öğretmenlerin yarısından fazlasının bu grupta yer aldığı görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin eğitim gördüğü üniversitenin bulunduğu coğrafi bölgeler incelendiğinde öğretmenlerin %7,2 oranının Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, %7,8 oranının Doğu Anadolu Bölgesi'nde, %8,0 oranının Akdeniz Bölgesi'nde, %8,6 oranının Karadeniz Bölgesi'nde, %11,2 oranının Ege Bölgesi'nde, %15,3 oranının Marmara Bölgesinde ve %41,9 oranının İç Anadolu Bölgesi'nde eğitim gördüğü görülmektedir.

Tabloda yer alan katılımcıların mesleki kıdem yılı incelendiğinde 1-5 yıldır görev yapan öğretmenlerin %53,6 oranında, 6-10 yıldır görev yapan öğretmenlerin %18,2 oranında, 11-15 yıldır görev yapan öğretmenlerin %9,1 oranında, 16-20 yıldır görev yapan öğretmenlerin %18,8 oranında, 21 yıl ve üzeri yapan öğretmenlerin %9,4 oranında olduğu görülmektedir.

Tablo 3.1. (Devam) *Araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler*

Demografik Özellik	Frekans (f)	Yüzde (%)
Görev Yapılan Kurumun Bulunduğu Bölge	Marmara	232,9
	Karadeniz	8,0
	Ege	9,6
	İç Anadolu	24,7
	Doğu Anadolu	10,4
	Akdeniz	9,2
	Güneydoğu Anadolu	15,3
Görev Yapılan Kurumun Bulunduğu Konum Statüsü	Köy veya belde	14,9
	İlçe	35,6
	Şehirler	49,5
	Resmi	78,5
Görev Yapılan Kurum Niteliği	Özel	21,5
	Resmi Bağımsız Anaokulu	34,8
Görev Yapılan Kurum Türü	Özel Anaokulu	16,0
	Resmi Anasınıfı	41,1
	Kreş veya Gündüz Bakımevi	8,0
Görev Yapılan Kurumun Hizmet Bölgesi	1. Hizmet Bölgesi	55,6
	2. Hizmet Bölgesi	28,4
	3. Hizmet Bölgesi	16,0
	1.2. veya 3. Hizmet Alanı	40,3
Görev Yapılan Kurumun Hizmet Alanı	4.5. veya 6. Hizmet Alanı	39,5
	Özel Kurum	20,2

Görev Yapılan Kurumun	Alt	250	48,9
Bulunduğu Mahallenin	Orta-Üst	261	51,1
Sosyoekonomik Düzeyi	İlkokul veya Daha Düşük	151	29,5
Görev Yapılan Kurumdaki	Ortaokul	118	23,1
Ebeveynlerin Eğitim Düzeyi	Lise	119	23,3
	Üniversite veya Daha Yüksek	123	24,1
Toplam		511	100

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yaptığı kurum coğrafi bölgelere göre incelendiğinde öğretmenlerin %24,7'si İç Anadolu Bölgesi'nde, %22,9'u Marmara Bölgesi'nde, %15,3'ü Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, %9,2'si Akdeniz Bölgesi'nde, %10,4'ü Doğu Anadolu Bölgesi'nde, %9,6 sı Ege Bölgesi'nde ve en düşük oranla öğretmenlerin %8,0'ı Karadeniz Bölgesi'nde görev yaptığı görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yaptığı kurumların konumları incelendiğinde en yüksek oranın %49,5 ile şehirlere ait olduğu, en düşük oranın ise %14,9 köy veya ile beldelere ait olduğu görülmektedir. Diğer konumlar ele alındığında ise öğretmenlerin %14,9 oranı köy veya beldede, %35,6'sı ilçede, %49,5'i ise şehirlerde görev yaptığı görülmektedir. Araştırmada yer alan öğretmenlerin çok yüksek bir oranla %78,5'si resmî kurumlarda, %21,5'i ise özel kurumlarda çalışmaktadır. Öğretmenlerin görev yaptığı kurum türleri incelendiğinde ise en düşük oranın %8,0 ile kreş ve gündüz bakım evi kurumlarına ait olduğu görülmektedir. En yüksek oran ise %41,1 ile resmi anasınıflarına ait olurken; bu kurumları %34,8 oran ile resmi bağımsız anaokulları ve %16,0 ile özel anaokulları takip etmektedir. Araştırmada yer alan öğretmenlerin görev yaptıkları kurumların hizmet bölgeleri incelendiğinde, %55,6 oranının 1. Hizmet bölgesine, %28,4 oranının 2. Hizmet bölgesine, %16,0 oranının 3. Hizmet bölgesinde yer aldığı belirlenmiştir. Kurumların hizmet alanları incelendiğinde ise en yüksek payın %40,3 ile 1. 2. Veya 3. Hizmet alanına ait olduğu; akabinde ise %39,5 ile 4. 5, veya 6. Hizmet alanına, özel okullarda görev yapan öğretmenlerin ise %20,2 oranında olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yaptıkları kurumların bulunduğu mahallelerin özellikleri incelendiğinde en düşük oranının 48,9 ile alt sosyoekonomik düzeye ait olduğu, ardından %51,1 ile orta-üst sosyoekonomik düzeye ait olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumlardaki ebeveynlerin eğitim düzeyi incelendiğinde oranların birbirine yakın olduğu belirlenmiştir. %29,5 ile

ilkokul veya daha düşük, %23,1 ile ortaokul mezunu, %23,3 ortaokul ve %24,1 ile lise mezunlarının var olduğu görülmektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada araştırmacı tarafından mevcut alan yazına dayalı olarak geliştirilen demografik değişkenleri içeren 15 maddelik “Demografik Bilgi Formu” ile “Kültürel Sermaye Ölçeği” (Avcı, 2015) ve “Psikolojik Sermaye Ölçeği” (Çetin ve Basım, 2012) kullanılmıştır. Veri toplama araçlarına ilişkin bilgiler aşağıda başlıklar haline sunulmuştur.

3.3.1. Demografik bilgi formu

Demografik bilgi formu cinsiyet, yaş, medeni durum, anne eğitim durumu, mezun olunan üniversite, mesleki kıdem yılı, üniversite eğitimi tamamlama durumu, üniversite eğitiminin geçtiği şehir, görev yapılan kurum türü, kurumun hizmet bölgesi ve hizmet alanı değişkenlerinden oluşmaktadır (EK-6). Demografik bilgi formu alan yazın ışığında araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

Türkiye de yer alan şehirler üç farklı hizmet bölgesi olmak üzere; her bir şehir üç hizmet bölgesinden birinde yer almaktadır. Bu noktada herhangi bir şehirde yer alan resmi kurumlar gibi özel kurumlar da o şehrin hizmet bölgesine ait olduğu düşünüldüğünden özel kurumlar bulundukları şehirlerin hizmet bölgesine göre 1. 2. ve 3. hizmet bölgelerinin içine uygun şekilde yerleştirilmiştir.

3.3.2. Kültürel sermaye ölçeği

“Kültürel Sermaye Ölçeği” Avcı ve Yaşar (2014) tarafından oluşturulan; bireylerin kültürel sermaye yeterliklerini ortaya koymak amacıyla kullanılan 30 maddelik ölçektir (EK-4). Ölçek maddeleri “Kesinlikle Katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Kararsızım (3), Katılıyorum (4), Kesinlikle Katılıyorum (5)” olmak üzere 5’li likert tipi derecelendirilmiştir. Ölçeğin “Entelektüel Birikim”, “Katılım”, “Kültürel Bilinç” ve “Kültürel Potansiyel” olmak üzere dört alt boyutu bulunmaktadır. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13. maddeler entelektüel birikim boyutunu, 14,15,16, 17,18, 19, 20 maddeler katılım boyutunu, 21, 22, 23, 24, 25. maddeler kültürel bilinç

boyutunu ve 26, 27, 28, 29, 30. Maddeler ise kültürel potansiyel boyutunu oluşturmaktadır. Varyans değerinin tüm boyutlar için %57 olduğu ifade edilmiştir. alt boyutlardan ise “entelektüel birikim” boyutunun %40,795, “kültürel bilinç” boyutunun %4,679, “katılım” boyutunun %7,430 ve “kültürel potansiyel” boyutunun %4,205 değerine sahip olduğu açıklanmıştır (Avcı ve Yaşar). Ölçeğin Cronbach Alfa tutarlılık katsayısı .94 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin alt boyutlarına ait iç tutarlılık katsayıları ise “Entelektüel Birikim” için .917, “Katılım” boyutu için .870, “Kültürel Bilinç” boyutu için .778 ve “Kültürel Potansiyel” boyutu için .822 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğe ait yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda uyum indeksi değerleri SRMR; 0.065, RMSEA; 0.079, CFI; 0.96, NFI; 0.94; $\chi^2/df = 2.59$, GFI; 0.79 ve AGFI; 0.75 olarak elde edilmiştir. Elde edilen değerler ölçme aracının kabul edilebilir değerde olduğunu göstermektedir. İç tutarlılık katsayısı ise toplam .94 olarak elde edilmiştir (Avcı, 2015). Ölçeklerden elde edilen verilerin güvenirlik analizinde iç tutarlık anlamında korelasyon katsayısından faydalanılmıştır. İç tutarlık anlamında korelasyon, ölçek maddelerin birbiriyle olan ilişkisi ve aynı yapıyı ölçmesi hakkında fikir vermektedir (Şencan, 2005).

Bu araştırmada güvenirlik için Cronbach Alfa hesaplanmıştır (.94). Bu değer ölçekten elde edilen verilerin iç tutarlık anlamında yeterli güvenirlik düzeyine sahip olduğunu göstermektedir (Tan, 2010). Ölçeğin alt boyutlarının ayrı ayrı Cronbach Alfa değerleri ise; entelektüel birikim boyutunda .882; kültürel etkinliklere katılım boyutunda .821; kültürel bilinç boyutunda .792 ve kültürel potansiyel boyutunda .821 olarak belirlenmiştir. Bu değerler ölçeğin güvenilir olduğunu belirtmektedir (Kayış, 2009). Kültürel sermaye ölçeğinden alınan puanlara ilişkin değerlendirme tablosu Tablo 3.2’de sunulmuştur.

Tablo 3.2. *Kültürel Sermaye Ölçeği Beşli Değerlendirme Tablosu (Avcı, 2015)*

Seçenekler	Puan Aralığı	Ölçek Değerlendirme
1	1,00-1,80	Yetersiz
2	1,81-2,60	Düşük Düzey
3	2,61-3,40	Orta Düzey
4	3,41-4,20	Yüksek Düzey
5	4,21-5,00	Çok Yüksek Düzey

Tablo 3.3’de kültürel sermaye ölçeğinin alt boyutları arasındaki ilişki sunulmuştur.

Tablo 3.3. *Kültürel sermaye ölçeği alt boyutlar arasındaki ilişki*

	Entelektüel Birikim	Kültürel Etkinliklere Katılım	Kültürel Bilinç	Kültürel Potansiyel
Entelektüel Birikim	1	.670 **	.707 **	.718 **
Kültürel Etkinliklere Katılım		1	.629 **	.574 **
Kültürel Bilinç			1	.703 **
Kültürel Potansiyel				1

(p<0,001)

Tablo 3.3’te görüldüğü gibi boyutlar arasındaki ilişki düzeyi .57 ile .71 arasında farklılık göstermektedir. Bu noktada alt boyutlar arası pozitif yönde orta ve yüksek düzeyde bir ilişkiden söz edilebilir.

3.3.3. Psikolojik sermaye ölçeği

“Psikolojik Sermaye Ölçeği” Çetin ve Basım (2012) tarafından Luthans ve diğerleri (2007)’nden uyarlanan ve orijinal hali 24 maddeden oluşan bir ölçektir (EK-5). Ölçek iyimserlik, umut, dayanıklılık ve öz yeterlilik olmak üzere dört alt boyuttan oluşmaktadır. Umut boyutunda bireyin yaşadığı problemlerle başa çıkabileceğine dair inancı, öz yeterlilik boyutu karşılaşılan sorunlarda gösterilmesi gereken tüm mücadeleyi, iyimserlik boyutu yaşanan tüm mücadelelerde iyimser olmayı, psikolojik dayanıklılık boyutu da mücadele yollarını araştırmada bireyin psikolojik olarak direnme gücünü ölçmektedir. Ölçek maddelerinden; 18, 19, 20, 21 iyimserlik boyutuna, 12, 13, 14, 15, 16, 17 umut boyutuna, 7, 8, 9, 10, 11 dayanıklılık boyutuna ve 1, 2, 3, 4, 5, 6 öz yeterlilik boyutuna aittir. Uyarlama sırasında dört faktörlü olan bu ölçeğin yapısı test edildiğinde uyum değerlerinin düşük olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda 1, 8, ve 11. Maddeler ölçekten çıkarılmıştır. 1 ve 11. Maddelerin iyimserlik boyutunun içinde olduğu; 8. Maddenin ise psikolojik dayanıklılık boyutunun içinde olduğu görülmüştür. Ölçeğin son hali 21 maddeden oluşmaktadır. Ölçek 5’li derecelendirme maddeleri ile oluşturulmuş olup “Kesinlikle Katılmıyorum (1)”, “Katılmıyorum (2)”, “Kısmen (3)”, “Katılıyorum (4)” ve “Kesinlikle Katılıyorum (5)” olarak puanlanmaktadır. Ölçeğin Cronbach Alfa değeri 0.91 olarak hesaplanırken; alt boyutlara ait katsayı değerleri 0,67 iyimserlik, 0,81 umut, 0,85 öz yeterlilik ve 0,68

psikolojik dayanıklılık olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliği araştırmasında doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizine ait kare serbestlik derecesi 2,07, CFI değeri 0,87, RMSEA değeri 0,058 ve TLI değeri 0,88 olarak tespit edilmiştir (Çetin ve Basım, 2012).

Bu araştırmada Psikolojik sermaye ölçeğinin güvenirlik analizinde Cronbach Alfa hesaplanmış olup bu değer .95'tir. Bu değer ölçekten elde edilen verilerin iç tutarlık anlamında yeterli güvenirlik düzeyine sahip olduğunu göstermektedir (Tan, 2010). Cronbach Alfa katsayısının yanında maddelerin alt boyutlarla olan ilişkisini ortaya koymak amacıyla madde-toplam korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Psikolojik sermaye ölçeği için hesaplanan madde toplam korelasyon katsayıları .01 manidarlık düzeyinde anlamlıdır. Ölçeğin alt boyutlarının ayrı ayrı Cronbach Alfa değerleri ise; öz yeterlik boyutunda .841; psikolojik dayanıklılık boyutunda .846; umut boyutunda .824 ve iyimserlik boyutunda .834 olarak belirlenmiştir. Bu değerler ölçeğin güvenilir olduğunu belirtmektedir (Kayış, 2009). Ölçeğin alt boyutları arasındaki ilişki düzeyi için korelasyon katsayısı hesaplanmıştır.

Tablo 3.4'de psikolojik sermaye ölçeğinin alt boyutları arasındaki ilişki sunulmuştur.

Tablo 3.4. Psikolojik sermaye ölçeği alt boyutlar arasındaki ilişki

	Öz Yeterlik	Psikolojik Dayanıklılık	Umut	İyimserlik
Öz Yeterlik	1	.818 **	.798 **	.782 **
Psikolojik Dayanıklılık		1	.811 **	.784 **
Umut			1	.796 **
İyimserlik				1

(p<0,001)

Tablo 3.4' de görüldüğü gibi boyutlar arasındaki ilişki düzeyi .78 ile .81 arasında farklılık göstermektedir. Bu noktada alt boyutlar arası pozitif yönde yüksek düzeyde bir ilişkiden söz edilebilir.

3.4. Veri Toplama Süreci

Veriler, ilgili ölçme araçları kullanılarak katılımcılardan gönüllülük esas olmak üzere çevrimiçi ortamda toplanmıştır. Ölçekler uygulanmadan önce ölçekleri geliştiren araştırmacılardan gerekli izinler alınmıştır (EK-2, EK-3). Araştırma için Etik kurulundan ve araştırmacının Eskişehir'de bizzat ziyaret edeceği okullar için il Milli

Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alınmıştır. İzinler alındıktan sonra veri toplama araçları “Google Forms” platformunda anket olarak düzenlenerek katılımcılara facebook, instagram ve telegram yoluyla erişilmiş ve araştırmanın çevrimiçi ortamdaki bağlantısı öğretmenlerle paylaşılmıştır. Eskişehir’de görev yapan öğretmenlere ulaşmak için ise okullara bizzat gidilerek araştırmanın çevrimiçi ortamdaki bağlantısı okul müdürleri ile paylaşılmış ve bu şekilde öğretmenler çalışmaya davet edilmiştir. Veri toplama araçları katılımcılara çevrimiçi ortamda iletileceğinden araştırmaya ait genel amaç paylaşılmış, katılımcıların bilgilerinin ve elde edilen verilerin araştırma kapsamı dışında kullanılmayacağı gibi bilgiler katılımcılara sunulmuştur. Veriler 2022 Eylül ayında toplanmaya başlanmış Kasım ayında ise sonlandırılmıştır. Veri toplama süreci yaklaşık bir buçuk ay sürmüştür. Çevrimiçi ortamda veri toplama araçlarına ilişkin bağlantı linkinde verilen bilgiler EK-1’de sunulmuştur.

3.5. Veri Analizi

Analizlerin ilk adımında veri setinde yer alan kayıp değerler incelenmiştir. Alan yazında kayıp değerler özelliklerine göre tamamıyla rassal ve ihmal edilemez kayıp olmak üzere iki başlık altında incelenmektedir (Köse ve Öztumur, 2014) ve kayıp değerlerle mücadele etme yöntemleri, değerlerin dağılım özelliklerine göre değişkenlik göstermektedir (Çüm ve Gelbal, 2015). Araştırmaya katılan 39 öğretmenin kültürel ve psikolojik sermaye ölçek maddelerini yanıtlarken bazı maddeleri işaretlemediği görüldüğünden verilerin analizi 511 öğretmen ile tamamlanmıştır. Ölçek verilerinde yer alan kayıp değerler içinse bu değerlerin dağılım özellikleri incelenmiştir. Akbaş ve Tavşancıl (2015) kayıp değerlerin dağılım özelliklerini incelemek amacıyla Little’s MCAR testinin kullanılabileceğini belirtmiştir. Araştırma kapsamında kayıp verilerin dağılım özelliklerini belirlemek amacıyla Little’s MCAR uygulanmış ve kayıp değerler arasında ilişki gözlenmediği ($p>.05$) tespit edilmiştir. Kayıp değerler arasında belirli örüntülerin olmadığı durumlarda, bu değerlerin eldeki verilerden yararlanılarak tamamlanması kullanılabilecek yöntemlerden birisidir (Carpita ve Manisera, 2011). Bu araştırmada da seri ortalaması yöntemi kullanılarak kayıp değerler yerine o maddeye verilen cevapların ortalaması atanmıştır.

Veri setindeki kayıp değerlere gerekli düzenlemelerin yapılmasının ardından, yapılacak fark analizlerinin belirlenmesi amacıyla grup puanlarının dağılımının

normalliği incelenmiştir. Puan dağılımlarının normallikten sapma düzeylerinin belirlenmesi, istatistiksel ve grafiksel yöntemlerin kullanılmasıyla değerlendirilen bir karar sürecidir (Tabachnick ve Fidell, 2012). Puanların normal dağılımdan sapma  l s  olarak  arpıklık ve basıklık değerleri,  arpıklık ve basıklık değerlerinin kendi standart hatalarına oranlanmasıyla elde edilen z istatistikleri, dağılımın ortalama, mod ve medyan değerleri, Q-Q grafiği ve normal dağılım eğrisiyle birlikte histogramın incelenmesi gibi birden fazla yöntem birlikte kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2018; George ve Mallery, 2010; Tabachnick ve Fidell, 2012). Normal dağılım durumlarının gruplar bazında incelenmesiyle yapılacak analizlerin karar sürecine geçilmiştir.

Ortalama puanların karşılaştırılması amacıyla kullanılan testler, ölçümlerin ilişkisiz olduğu durumlarda ikiye ayrılmaktadır. İki grubun ortalama puanlarının karşılaştırılması, ilgili varsayımların karşılanması durumunda İlişkisiz  rneklem T-testi, karşılanmaması durumunda Mann-Whitney U testi ile gerçekleştirilmektedir. Ortalama puanları karşılaştırılan grup sayısının ikiden fazla olması ve ilgili varsayımların karşılanması durumunda ANOVA, karşılanmaması durumunda Kruskal-Wallis H testi kullanılmaktadır (Büyüköztürk, 2018). Araştırma kapsamında elde edilen verilerin gerekli varsayımları karşıladığı görüldüğünden iki grubun puanlarının karşılaştırıldığı analizlerde İlişkisiz  rneklem T-testi, ikiden fazla grup puanının karşılaştırıldığı analizlerde ise ANOVA kullanılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda elde edilen manidarlık değerleri .05 ve altında olduğunda, karşılaştırılan gruplardan en az ikisinin puanları arasında gerçekten fark olduğu anlaşılmaktadır. T-testi iki gruba gerçekleştirildiğinden, manidar bir farklılık bulunması durumunda iki grubun ortalama puanlarına bakılarak farklılığın yönüne karar verilebilmekte ve sonuçlar yorumlanabilmektedir. Fakat ANOVA sonucunda, ikiden fazla grup aynı anda karşılaştırılarak sonuç raporlandığından ilgili farkın hangi gruplar arasında olduğu anlaşılamamaktadır. Bu durumda ANOVA yanında post hoc adı verilen teknikler kullanılarak gruplar arası ikili karşılaştırma yapılmakta ve ilgili farkın hangi gruplar arasında olduğu ortaya koyulmaktadır. Post hoc teknikleri varyansların homojenliği durumuna göre ikiye ayrılmaktadır (Kayri,2009). Bu araştırmada varyansların homojen olması durumunda, birinci tip hatadan kaçınabilmek için en çok tavsiye edilen teknik olan Tukey HSD (Nanda ve diğerleri, 2021);

varyansların homojen olmaması durumunda alan yazında en sık kullanılan testlerden biri olan Tamhane kullanılmıştır.

Fark analizlerinin yanında, üçüncü araştırma problemine yönelik olarak psikolojik sermaye ve kültürel sermaye puanları arasındaki ilişkinin araştırılması için korelasyon hesaplanmıştır. Her iki ölçekten alınan puanlar toplamı normal dağılımdan aşırı sapma göstermediğinden ve sürekli olduğundan Pearson korelasyon katsayısının hesaplanması uygun görülmüştür. Elde edilen korelasyon değeri .3'ten küçük olduğunda düşük düzeyde, .3 ile .7 aralığında olduğunda orta düzeyde, .7 üzerinde olduğunda yüksek düzeyde ilişkiden söz edilebilmektedir fakat ilişkinin büyüklüğünün yanında istatistiksel anlamlılığı da önemlidir (Büyüköztürk, 2018). Analiz sonucunda elde edilen korelasyon değeri kuvvet, yön ve anlamlılık açısından ele alınarak yorumlanmıştır.

Kültürel ve psikolojik sermaye ölçeklerinden elde edilen bulgulara geçerlik kanıtı sağlamak amacıyla bu araştırma kapsamında da doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi uygulamaları MPlus paket programı versiyon 7 ile gerçekleştirilmiştir. Analizlerde kestirim yöntemi olarak en çok olabilirlik (maximum likelihood / ML) kullanılmıştır. Kültürel sermaye ölçeği geliştirildiği orijinal formuyla, 30 madde ve 4 faktörlü bir yapıda sınanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen bulgular $\chi^2/sd=3.0$, RMSEA=.06, SRMR=.05 ve CFI=.88 şeklindedir. Psikolojik sermaye ölçeği de geliştirildiği orijinal formuyla, 21 madde ve 4 faktörlü yapıda sınanmıştır. Bu analiz sonucunda ise bulgular $\chi^2/sd=2.96$, RMSEA=.06, SRMR=.04 ve CFI=.94 şeklinde elde edilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizinde yaklaşık hataların ortalama karekökü (RMSEA) değerinin 0.08'i geçmemesi, Ki-kare uyum testinin ise 2-3 arasında değer alması, karşılaştırmalı uyum indeksinin (CFI) 0.85 veya 0.95'i geçmesi, ortalama hataların karekökü (SRMR) değerinin ise 0-1 arasında değer için sıfıra yakın olması beklenmektedir (Akyüz, 2018; Büyüköztürk, 2011). Bu doğrultuda elde edilen değerlerin iyi bir modeli gösterdiği söylenebilir.

4. BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma verilerinin analizi sonucu ortaya çıkan bulgulara yer verilmiştir. Bulgular kısmında yer alan tablolardaki değerler için anlamlılık değeri 0.05 alınmıştır.

4.1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kültürel Sermayelerine İlişkin Bulgular

Bu başlık altında okul öncesi öğretmenlerinin çeşitli demografik değişkenlere göre kültürel sermayelerinin farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Ele alınan değişkenler şu şekildedir: Öğretmenlerin cinsiyeti, yaşı, medeni durumu ve annelerinin eğitim düzeyi; öğretmenlerin almış oldukları eğitimin şekli, mezun oldukları üniversitenin coğrafi bölgesi; öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun yerleşim yeri özelliği, hizmet bölgesi ve hizmet alanı.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin kültürel sermaye ölçeğinin toplamından ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.1’de verilmiştir.

Tablo 4.1. *Kültürel Sermaye Ölçeği ve alt boyutlarına ait betimsel istatistikler*

	N	$\bar{X}$	S
Entelektüel Birikim	511	3,76	0,61
Kültürel Etkinliklere Katılım	511	3,62	0,72
Kültürel Bilinç	511	3,89	0,73
Kültürel Potansiyel	511	3,89	0,69
Toplam Kültürel Sermaye	511	3,77	0,59

Tablo 4.1’de gösterildiği gibi öğretmenlerin entelektüel birikim boyutundan $\bar{x} = 3,7583$ puan, kültürel etkinliklere katılım boyutundan $\bar{x} = 3,6237$ puan, kültürel bilinç boyutundan $\bar{x} = 3,8871$ puan, kültürel potansiyel boyutundan $\bar{x} = 3,8938$ puan ve toplam kültürel sermaye ölçeğinden $\bar{x} = 3,7659$ puan aldıkları görülmüştür. Avcı (2015) Kültürel Sermaye Ölçeğinden alınan puanların değerlendirilmesinde 3,41-4,20 puan aralığını “yüksek düzey” olarak nitelendirmiştir. Bu doğrultuda elde edilen sonuçlar öğretmenlerin entelektüel birikimlerinin, kültürel etkinliklere katılımının, kültürel bilinçlerinin, kültürel potansiyellerinin ve toplam kültürel sermaye yeterliklerinin yüksek düzeyde olduğunu göstermiştir. Bunlara ek olarak öğretmenlerin en yüksek puanı kültürel potansiyel boyutundan aldıkları görüldüğünden öğretmenlerin kültürel sermayelerine en fazla katkıyı kültürel potansiyel boyutunun sağladığı söylenebilir.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre kültürel sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanların anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin t testi sonuçları Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.2. Cinsiyete göre okul öncesi öğretmenlerinin kültürel sermayelerine ilişkin t-testi sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	S	Sd	T	P
Entelektüel Birikim	Kadın	412	3,79	0,63	509	1,86	0,063
	Erkek	99	3,65	0,57			
Kültürel Etkinliklere Katılım	Kadın	412	3,63	0,73	509	0,69	0,491
	Erkek	99	3,58	0,65			
Kültürel Bilinç	Kadın	412	3,93	0,73	509	2,69	0,005
	Erkek	99	3,71	0,67			
Kültürel Potansiyel	Kadın	412	3,92	0,69	509	2,72	0,006
	Erkek	99	3,73	0,63			
Toplam Kültürel Sermaye	Kadın	412	3,79	0,59	509	2,12	0,034
	Erkek	99	3,65	0,56			

Tablo 4.2’ye bakıldığında öğretmenlerin cinsiyetine göre kültürel sermaye ölçeğinin alt boyutlarından kültürel bilinç ve kültürel potansiyel alt boyutlarında anlamlı farklılıklar görülmektedir. Kadın öğretmenlerin kültürel bilinç puanı erkek öğretmenlerin kültürel bilinç puanından yüksektir. Kültürel potansiyel alt boyutunda kadın öğretmenlerin kültürel potansiyel puanı erkek öğretmenlerin kültürel potansiyel puanından yüksektir. Öğretmenlerin toplam kültürel sermaye puanları cinsiyetlerine göre manidar bir farklılık göstermektedir. Araştırmaya katılan kadın öğretmenlerin kültürel sermaye ölçeği puan ortalaması (3,79), erkek öğretmenlerin puan ortalamasından (3,65) yüksektir. Hesaplanan p değeri (0,034) iki ortalama arasındaki 4 puanlık farkın anlamlı olduğunun bir göstergesidir.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin yaş değişkenine göre kültürel sermaye ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.3’de verilmiştir.

Tablo 4.3. Yaşa göre okul öncesi öğretmenlerinin kültürel sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler

	Yaş Aralığı	N	$\bar{x}$	S	Min	Max
Entelektüel Birikim	26 Yaş ve Altı (A)	97	3,79	0,61	2.38	5.00
	27 – 31 Yaş Arası (B)	120	3,74	0,61	1.54	5.00
	32 – 36 Yaş Arası (C)	159	3,74	0,58	1.92	5.00
	37 ve Üstü (D)	135	3,78	0,67	2.08	5.00

Tablo 4.3. (Devam). Yaşa göre okul öncesi öğretmenlerinin kültürel sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler

Kültürel Etkinliklere Katılım	26 Yaş ve Altı (A)	97	3,79	0,65	2,29	5.00
	27 – 31 Yaş Arası (B)	120	3,64	0,77	1.14	5.00
	32 – 36 Yaş Arası (C)	159	3,58	0,66	1.86	5.00
	37 ve Üstü (D)	135	3,54	0,78	1.14	5.00
Kültürel Bilinç	26 Yaş ve Altı (A)	97	3,98	0,70	1.40	5.00
	27 – 31 Yaş Arası (B)	120	3,95	0,73	2.00	5.00
	32 – 36 Yaş Arası (C)	159	3,79	0,69	2.20	5.00
	37 ve Üstü (D)	135	3,87	0,76	2.00	5.00
Kültürel Potansiyel	26 Yaş ve Altı (A)	97	3,99	0,66	2,20	5.00
	27 – 31 Yaş Arası (B)	120	3,88	0,71	1,60	5.00
	32 – 36 Yaş Arası (C)	159	3,81	0,64	1,80	5.00
	37 ve Üstü (D)	135	3,94	0,75	2,00	5.00
Toplam Kültürel Sermaye	26 Yaş ve Altı (A)	97	3,85	0,56	2,60	5.00
	27 – 31 Yaş Arası (B)	120	3,77	0,60	1,73	5.00
	32 – 36 Yaş Arası (C)	159	3,72	0,56	2,17	5.00
	37 ve Üstü (D)	135	3,76	0,63	2,33	5.00

Tablo 4.3'e bakıldığında öğretmenlerin bulunduğu yaş aralığına göre kültürel sermaye ölçeğinin alt boyutlarında bazı farklılıklar görülmektedir.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin yaş değişkenine göre kültürel sermaye ölçeğinden aldıkları bu puanların anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin ANOVA testi sonuçları Tablo 4.4'de verilmiştir.

Tablo 4.4 .Yaşa göre okul öncesi öğretmenlerinin kültürel sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Entelektüel Birikim	Gruplarası	0,253	3	0,84	0,220	0,882
	Gruplariçi	194,005	507	0,383		
	Toplam	194,258	510			
Kültürel EtkinliklereKatılım	Gruplarası	3,775	3	1,258	2,457	0,062
	Gruplariçi	259,676	507	0,512		
	Toplam	263,451	510			

Tablo 4.4 .(Devam) Yaş'a göre okul öncesi öğretmenlerinin kültürel sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçları

	Gruplararası	2,753	3	0,918	1,764	0,153
Kültürel Bilinç	Gruplariçi	263,815	507	0,520		
	Toplam	266,568	510			
Kültürel Potansiyel	Gruplararası	2,490	3	0,830	1,746	0,157
	Gruplariçi	241,030	507	0,475		
	Toplam	243,521	510			
Toplam Kültürel Sermaye	Gruplararası	0,992	3	0,331	0,953	0,415
	Gruplariçi	175,924	507	0,347		
	Toplam	176,916	510			

Tablo 4.4'e göre öğretmenlerin bulunduğu yaş aralığına göre kültürel sermaye ölçeğinin toplamından ve ölçeğin alt boyutlarından aldıkları ortalama puanlar arasında manidar farklılık olmadığı görülmektedir. Kültürel sermaye ölçeğinde en yüksek ortalama puanı (3,85) 26 yaş ve altı grubundaki öğretmenlerin, en düşük ortalama puanı (3,72) 32-36 yaş aralığında öğretmenlerin aldığı görülse de fark analizi sonuçlarına göre kültürel sermaye ölçeğinden alınan puanlar yaş değişkenine göre farklılaşmamaktadır.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin medeni durum değişkenine göre kültürel sermaye ölçeğinden aldıkları puanların anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin t testi sonuçları Tablo 4.5'de verilmiştir.

Tablo 4.5. Medeni duruma göre okul öncesi öğretmenlerinin kültürel sermayelerine ilişkin t testi sonuçları

	Medeni Durum	N	$\bar{x}$	S	Sd	T	P
Entelektüel Birikim	Bekâr	218	3,77	0,61	509	0,464	0,643
	Evli	293	3,75	0,62			
Kültürel Etkinliklere Katılım	Bekâr	218	3,71	0,67	509	2,403	0,017
	Evli	293	3,56	0,75			
Kültürel Bilinç	Bekâr	218	3,93	0,72	509	1,138	0,256
	Evli	293	3,86	0,72			
Kültürel Potansiyel	Bekâr	218	3,88	0,70	509	-,499	0,618
	Evli	293	3,91	0,68			
Toplam Kültürel Sermaye	Bekâr	218	3,80	0,58	509	1,04	0,301
	Evli	293	3,74	0,59			

Tablo 4.5'e bakıldığında öğretmenlerin medeni durumuna göre kültürel sermaye ölçeğinin alt boyutlarından kültürel etkinliklere katılım boyutunda anlamlı farklılık görülmektedir. Buna göre bekar öğretmenlerin kültürel etkinliklere katılım puanı evli öğretmenlerin kültürel etkinliklere katılım puanından yüksektir. Öğretmenlerin Kültürel Sermaye Ölçeğinin diğer alt boyutlarından ve toplamda aldıkları ortalama puanlar bekâr ve evli öğretmenler arasında manidar farklılık göstermemektedir. Elde edilen sonuçlar, kültürel etkinliklere katılım boyutu hariç, öğretmenlerin kültürel sermaye düzeylerinin her iki medeni durum grubunda benzer olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin anne eğitim düzeyi değişkenine göre kültürel sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanlara ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.6'da verilmiştir.

Tablo 4.6. Öğretmenlerin anne eğitim düzeyine göre kültürel sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler

	Eğitim Düzeyi	N	$\bar{x}$	S	Min	Max
Entelektüel Birikim	İlkokul veya Daha Az (A)	205	3,89	0,62	1,54	5.00
	Ortaokul (B)	121	3,62	0,51	2,54	5.00
	Lise (C)	89	3,80	0,62	2,23	5.00
	Üniversite veya üstü (D)	96	3,79	0,72	1,92	5.00
Kültürel Etkinliklere Katılım	İlkokul veya Daha Az (A)	205	3,59	0,77	1,14	5.00
	Ortaokul (B)	121	3,58	0,60	1,71	5.00
	Lise (C)	89	3,68	0,70	2,00	5.00
	Üniversite veya üstü (D)	96	3,70	0,74	2,00	5.00
Kültürel Bilinç	İlkokul veya Daha Az (A)	205	3,97	0,71	2,00	5.00
	Ortaokul (B)	121	3,75	0,63	2,40	5.00
	Lise (C)	89	3,91	0,71	2,00	5.00
	Üniversite veya üstü (D)	96	3,87	0,85	1,40	5.00
Kültürel Potansiyel	İlkokul veya Daha Az (A)	205	4,00	0,65	1,60	5.00
	Ortaokul (B)	121	3,77	0,61	2,00	5.00
	Lise (C)	89	3,88	0,67	2,20	5.00
	Üniversite veya üstü (D)	96	3,85	0,85	1,60	5.00
Toplam Kültürel Sermaye	İlkokul veya Daha Az (A)	205	3,81	0,58	1,73	5.00
	Ortaokul (B)	121	3,65	0,50	2,63	5.00
	Lise (C)	89	3,80	0,59	2,03	5.00
	Üniversite veya üstü (D)	96	3,78	0,70	1,73	5.00

Tablo 4.6'ya bakıldığında öğretmenlerin anne eğitim düzeyine göre kültürel sermaye ölçeğinin alt boyutlarından entelektüel birikim ve kültürel potansiyel alt boyutlarında farklılıklar görülmektedir. Entelektüel birikim alt boyutunda bu

farklılığın ortalama 3,89 puan gözlenen ilkököl veya daha az grubu ile ortalama 3,62 puan gözlenen ortaokul grubu arasında olduğu görölmüştür. Kültürel potansiyel alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,00 puan gözlenen ilkököl veya daha az grubu ile ortalama 3,77 puan gözlenen ortaokul grubu arasında olduğu görölmüştür.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin yaş değişkenine göre kültürel sermaye ölçeğinden aldıkları puanların anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin ANOVA testi sonuçları Tablo 4.7’de verilmiştir.

Tablo 4.7. Öğretmenlerin anne eğitim düzeyine göre kültürel sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Entelektüel Birikim	Gruplararası	3,068	3	1,023	2,712	,044
	Gruplarıçi	191,190	507	0,377		
	Toplam	194,258	510			
Kültürel Etkinliklere Katılım	Gruplararası	1,363	3	0,454	0,879	,452
	Gruplarıçi	262,088	507	0,517		
	Toplam	263,451	510			
Kültürel Bilinç	Gruplararası	3,738	3	1,246	2,403	,067
	Gruplarıçi	262,831	507	0,518		
	Toplam	266,568	510			
Kültürel Potansiyel	Gruplararası	4,225	3	1,408	2,984	,031
	Gruplarıçi	239,296	507	0,472		
	Toplam	243,521	510			
Toplam Kültürel Sermaye	Gruplararası	2,237	3	0,746	2,164	,091
	Gruplarıçi	174,680	507	0,345		
	Toplam	176,916	510			

Tablo 4.7’de ANOVA analizi sonuçlarına bakıldığında öğretmenlerin anne eğitim seviyesine göre kültürel sermaye toplam puanları arasında anlamlı farklılık bulunmadığı görülebilir. Ölçeğin alt boyutlarında ise anlamlı farklılıklar görölmektedir. Post hoc analizine göre anne eğitim düzeyi ilkököl veya daha az grubunda olan öğretmenlerin entelektüel birikim puanı anne eğitim seviyesi ortaokul grubundaki öğretmenlerin entelektüel birikim puanından yüksektir. Post hoc analizine göre anne eğitim seviyesi ilkököl veya daha az grubunda olan öğretmenlerin kültürel potansiyel puanı anne eğitim seviyesi ortaokul grubundaki öğretmenlerin kültürel potansiyel puanından yüksektir. Entelektüel birikim ve kültürel potansiyel alt

boyutundaki farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için Tamhane testi yapılmıştır.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin almış oldukları eğitimin şekli değişkenine göre kültürel sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanların anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin t testi sonuçları Tablo 4.8’ de verilmiştir.

Tablo 4.8. Öğretmenlerin almış oldukları eğitim şekline göre kültürel sermayelerine ilişkin t testi sonuçları

	Eğitim Türü	N	$\bar{x}$	S	Sd	T	P
Entelektüel Birikim	Örgün / Yüz yüze	456	3,75	0,59	509	-,459	0,646
	Uzaktan / Açıköğretim	55	3,79	0,81			
Kültürel Etkinliklere Katılım	Örgün / Yüz yüze	456	3,62	0,70	509	,230	0,818
	Uzaktan / Açıköğretim	55	3,60	0,89			
Kültürel Bilinç	Örgün / Yüz yüze	456	3,89	0,71	509	-,081	0,936
	Uzaktan / Açıköğretim	55	3,90	0,83			
Kültürel Potansiyel	Örgün / Yüz yüze	456	3,88	0,67	509	-1,041	0,298
	Uzaktan / Açıköğretim	55	3,99	0,92			
Toplam Kültürel Sermaye	Örgün / Yüz yüze	456	3,76	0,57	509	0,43	0,668
	Uzaktan / Açıköğretim	55	3,79	0,75			

Tablo 4.8’e bakıldığında öğretmenlerin üniversite eğitimi tamamlama şekline göre kültürel sermaye ölçeğinin alt boyutlarında anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Öğretmenlerin kültürel sermayeleri aldıkları eğitimin türüne göre manidar bir farklılık göstermemektedir. Örgün veya yüz yüze eğitim alan öğretmenlerin ortalama puanı 3,76 iken uzaktan veya açık öğretim şeklinde eğitim alan öğretmenlerin ortalama puanı 3,79 olmuştur.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin mezun oldukları üniversitenin coğrafi bölgesi değişkenine göre kültürel sermaye ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.9’da verilmiştir.

Tablo 4.9. Öğretmenlerin mezun oldukları üniversitenin coğrafi bölgesine göre kültürel sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler

	Bölge	N	$\bar{x}$	S	Min	Max
Entelektüel Birikim	Marmara (A)	78	3,76	0,61	1,92	5,00
	Karadeniz (B)	44	3,66	0,64	2,62	5,00
	Ege (C)	57	3,74	0,51	2,85	5,00
	İç Anadolu (D)	214	3,85	0,67	2,08	5,00
	Doğu Anadolu (E)	40	3,56	0,46	2,46	4,54
	Akdeniz (F)	41	3,76	0,53	2,62	4,92
	Güneydoğu Anadolu (G)	37	3,60	0,53	1,54	4,69

Kültürel Etkinliklere Katılım	Marmara (A)	78	3,66	0,73	1,43	5,00
	Karadeniz (B)	44	3,63	0,64	2,43	5,00
	Ege (C)	57	3,61	0,66	1,71	5,00
	İç Anadolu (D)	214	3,66	0,81	1,14	5,00
	Doğu Anadolu (E)	40	3,43	0,54	2,00	4,43
	Akdeniz (F)	41	3,54	0,62	1,86	4,71
	Güneydoğu Anadolu (G)	37	3,65	0,53	2,00	4,71
Kültürel Bilinç	Marmara (A)	78	3,89	0,76	2,00	5,00
	Karadeniz (B)	44	3,65	0,81	1,40	5,00
	Ege (C)	57	3,82	0,66	2,60	5,00
	İç Anadolu (D)	214	4,06	0,72	2,00	5,00
	Doğu Anadolu (E)	40	3,56	0,53	2,40	4,80
	Akdeniz (F)	41	3,82	0,64	2,20	5,00
	Güneydoğu Anadolu (G)	37	3,64	0,61	2,00	5,00
Kültürel Potansiyel	Marmara (A)	78	3,92	0,71	2,00	5,00
	Karadeniz (B)	44	3,76	0,66	2,00	5,00
	Ege (C)	57	3,79	0,63	2,60	5,00
	İç Anadolu (D)	214	4,05	0,71	1,60	5,00
	Doğu Anadolu (E)	40	3,57	0,53	2,60	5,00
	Akdeniz (F)	41	3,70	0,66	2,20	5,00
	Güneydoğu Anadolu (G)	37	3,75	0,58	1,60	5,00
Toplam Kültürel Sermaye	Marmara (A)	78	3,78	0,61	2,17	5,00
	Karadeniz (B)	44	3,66	0,62	2,60	4,87
	Ege (C)	57	3,72	0,49	2,83	5,00
	İç Anadolu (D)	214	3,87	0,64	2,03	5,00
	Doğu Anadolu (E)	40	3,53	0,43	2,47	4,50
	Akdeniz (F)	41	3,70	0,51	2,60	4,77
	Güneydoğu Anadolu (G)	37	3,64	0,49	1,73	4,80

Tablo 4.9'a bakıldığında öğretmenlerin mezun olduğu üniversitenin coğrafi bölgesine göre kültürel sermaye ölçeğinin alt boyutlarından kültürel bilinç ve kültürel potansiyel alt boyutlarında farklılıklar görülmektedir. Kültürel bilinç alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,06 puan gözlenen İç Anadolu Bölgesi, ortalama 3,56 puan gözlenen Doğu Anadolu Bölgesi ve ortalama 3,64 puan gözlenen Güneydoğu Anadolu Bölgesi arasında olduğu görülmüştür. Kültürel potansiyel alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,05 puan gözlenen İç Anadolu Bölgesi ile ortalama 3,57 puan gözlenen Doğu Anadolu Bölgesi arasında olduğu görülmüştür.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin mezun oldukları üniversitenin coğrafi bölgesi değişkenine göre kültürel sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanların anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin ANOVA testi sonuçları Tablo 4.10'da verilmiştir.

Tablo 4.10. Öğretmenlerin mezun oldukları üniversitenin coğrafi bölgesine göre kültürel sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Entelektüel Birikim	Gruplararası	4,559	6	0,760	2,019	0,062
	Gruplariçi	189,698	504	0,376		
	Toplam	194,258	510			
Kültürel EtkinliklereKatılım	Gruplararası	2,186	6	0,364	0,703	0,647
	Gruplariçi	261,265	504	0,518		
	Toplam	263,451	510			
Kültürel Bilinç	Gruplararası	16,031	6	2,672	5.375	0,000
	Gruplariçi	250,537	504	0,497		
	Toplam	266,568	510			
Kültürel Potansiyel	Gruplararası	13,320	6	2,220	4,860	0,000
	Gruplariçi	230,201	504	0,457		
	Toplam	243,521	510			
Toplam Kültürel Sermaye	Gruplararası	6,057	6	1,009	2.978	0,007
	Gruplariçi	170,860	504	0,339		
	Toplam	176,916	510			

Tablo 4.10'a göre öğretmenlerin kültürel sermaye toplam puanları arasında eğitim aldıkları üniversitesinin bulunduğu coğrafi bölgeye göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin kültürel sermaye ölçeğinden aldığı puanlarda en yüksek ortalama İç Anadolu bölgesinde (3,87), en düşük ortalama Doğu Anadolu bölgesinde (3,53) eğitim gören öğretmenlerde gözlenmiştir. Post hoc analizi sonuçları da yalnızca bu iki bölge puanları arasında farklılık olduğunu göstermektedir. Ölçeğin alt boyutlarında anlamlı farklılıklar görülmektedir. Post hoc analizine göre İç Anadolu Bölgesinden mezun olan öğretmenlerin kültürel bilinç puanı hem Doğu Anadolu hem de Güneydoğu Anadolu Bölgesinden mezun olan öğretmenlerin kültürel bilinç puanlarından yüksektir. Buna göre İç Anadolu Bölgesinden mezun olan öğretmenlerin kültürel potansiyel puanı Doğu Anadolu Bölgesinden mezun olan öğretmenlerin kültürel potansiyel puanlarından yüksektir. Kültürel bilinç ve kültürel potansiyel alt boyutunda farklılıklar tamhane testiyle keşfedilmiştir.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin görev yaptıkları kurumun yerleşim yeri özelliği değişkenine göre kültürel sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanlara ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.11'de verilmiştir.

Tablo 4.11. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun yerleşim yerine göre kültürel sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler

	Yerleşim yeri	N	$\bar{x}$	S	Min	Max
Entelektüel Birikim	Köy veya Belde	76	3,67	0,54	1,54	5,00
	İlçe	182	3,80	0,57	2,08	5,00
	Şehirler	253	3,76	0,67	1,92	5,00
Kültürel Etkinliklere Katılım	Köy veya Belde	76	3,61	0,61	2,00	5,00
	İlçe	182	3,65	0,72	1,14	5,00
	Şehirler	253	3,61	0,75	1,14	5,00
Kültürel Bilinç	Köy veya Belde	76	3,79	0,63	2,00	5,00
	İlçe	182	3,92	0,66	2,00	5,00
	Şehirler	253	3,89	0,79	1,40	5,00
Kültürel Potansiyel	Köy veya Belde	76	3,76	0,67	1,60	5,00
	İlçe	182	3,96	0,66	1,60	5,00
	Şehirler	253	3,89	0,72	2,00	5,00
Toplam Kültürel Sermaye	Köy veya Belde	76	3,69	0,53	1,73	5,00
	İlçe	182	3,80	0,54	2,03	5,00
	Şehirler	253	3,76	0,63	2,17	5,00

Tablo 4.11'e bakıldığında öğretmenlerin görev yaptıkları okulun bağlı bulunduğu yerleşim yerine göre kültürel sermaye ölçeğinin entelektüel birikim alt boyutunda en yüksek ortalamanın (3,80) ilçe yerleşim yerine; kültürel etkinliklere katılım alt boyutunda en yüksek ortalamanın (3,65) ilçe yerleşim yerine; kültürel bilinç alt boyutunda en yüksek ortalamanın (3,92) ilçe yerleşim yerine; kültürel potansiyel alt boyutunda en yüksek ortalamanın (3,96) ilçe yerleşim yerine ait olduğu görülmektedir.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin görev yaptıkları kurumun yerleşim yeri özelliği değişkenine göre kültürel sermaye ölçeğinden aldıkları puanların anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin ANOVA testi sonuçları Tablo 4.12'de verilmiştir.

Tablo 4.12. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun yerleşim yerine göre kültürel sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Entelektüel Birikim	Gruplararası	0,879	2	0,439	1,154	0,316
	Gruplariçi	193,379	508	0,381		
	Toplam	194,258	510			
Kültürel Etkinliklere Katılım	Gruplararası	0,164	2	0,802	0,159	0,853
	Gruplariçi	263,287	508	0,518		
	Toplam	263,451	510			
Kültürel Bilinç	Gruplararası	0,897	2	0,448	0,857	0,425
	Gruplariçi	265,671	508	0,523		
	Toplam	266,568	510			
Kültürel Potansiyel	Gruplararası	2,368	2	1,184	2,494	0,084
	Gruplariçi	241,153	508	0,475		
	Toplam	243,521	510			
Toplam Kültürel Sermaye	Gruplararası	0,741	2	0,371	1,069	0,344
	Gruplariçi	176,175	508	0,347		
	Toplam	176,916	510			

Tablo 4.12’ye göre öğretmenlerin kültürel sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanlar arasında görev yaptıkları okulun bağlı bulunduğu yerleşim yerine göre manidar farklılık bulunmamaktadır. Öğretmenlerin kültürel sermayeleri görev yaptıkları kurumun bulunduğu yerleşim yerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin görev yaptıkları kurumun hizmet bölgesi değişkenine göre kültürel sermaye ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.13’de verilmiştir.

Tablo 4.13. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun hizmet bölgesine göre kültürel sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler

	Hizmet bölgesi	N	$\bar{x}$	S	Min	Max
Entelektüel Birikim	1. Hizmet Bölgesi (A)	284	3,80	0,63	1,92	5,00
	2. Hizmet Bölgesi (B)	145	3,67	0,57	2,23	5,00
	3. Hizmet Bölgesi (C)	82	3,76	0,63	1,54	5,00
Kültürel Etkinliklere Katılım	1. Hizmet Bölgesi (A)	284	3,64	0,77	1,14	5,00
	2. Hizmet Bölgesi (B)	145	3,58	0,63	1,57	5,00
	3. Hizmet Bölgesi (C)	82	3,62	0,68	2,00	5,00
Kültürel Bilinç	1. Hizmet Bölgesi (A)	284	3,93	0,72	2,00	5,00
	2. Hizmet Bölgesi (B)	145	3,79	0,71	1,40	5,00

	3. Hizmet Bölgesi (C)	82	3,87	0,75	2,00	5,00
Kültürel Potansiyel	1. Hizmet Bölgesi (A)	284	3,93	0,69	2,00	5,00
	2. Hizmet Bölgesi (B)	145	3,82	0,66	1,80	5,00
	3. Hizmet Bölgesi (C)	82	3,89	0,75	1,60	5,00
Toplam Kültürel Sermaye	1. Hizmet Bölgesi (A)	284	3,81	0,60	2,17	5,00
	2. Hizmet Bölgesi (B)	145	3,69	0,55	2,23	5,00
	3. Hizmet Bölgesi (C)	82	3,76	0,61	1,73	4,93

Tablo 4.13'e bakıldığında öğretmenlerin görev yaptıkları okulun bulunduğu hizmet bölgesine göre kültürel sermaye ölçeğinin entelektüel birikim, kültürel bilinç, kültürel potansiyel ve kültürel etkinliklere katılım alt boyutlarında farklılıklar görülmektedir.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin görev yaptıkları kurumun hizmet bölgesi değişkenine göre kültürel sermaye ölçeğinden aldıkları puanların anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin ANOVA testi sonuçları Tablo 4.14'de verilmiştir.

Tablo 4.14. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun hizmet bölgesine göre kültürel sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Entelektüel Birikim	Gruplararası	1,597	2	0,798	2,105	0,123
	Gruplarıçi	191,661	508	0,379		
	Toplam	194,258	510			
Kültürel Etkinliklere Katılım	Gruplararası	0,356	2	0,178	0,343	0,710
	Gruplarıçi	263,095	508	0,518		
	Toplam	263,451	510			
Kültürel Bilinç	Gruplararası	1,902	2	0,951	1,825	0,162
	Gruplarıçi	264,666	508	0,521		
	Toplam	266,568	510			
Kültürel Potansiyel	Gruplararası	1,294	2	0,647	1,357	0,258
	Gruplarıçi	242,227	508	0,477		
	Toplam	266,568	510			
Toplam Kültürel Sermaye	Gruplararası	1,304	2	0,652	1,887	0,153
	Gruplarıçi	175,612	508	0,346		
	Toplam	176,916	510			

Tablo 4.14 öğretmenlerin kültürel sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanların ortalamasının ve ölçeğin alt boyutlarından alınan puanların ortalamasının görev yaptıkları okulun bulunduğu hizmet bölgesine göre manidar şekilde farklılaşmadığını

göstermektedir. Toplam puanlarda gözlenen en yüksek ortalama (3,81) ile en düşük puan ortalama (3,69) arasındaki farklılık analiz sonuçlarına göre anlamlı değildir.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin görev yaptıkları kurumun hizmet alanı değişkenine göre kültürel sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanlara ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.15’de verilmiştir.

Tablo 4.15. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun hizmet alanına göre kültürel sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler

	Hizmet Alanı	N	$\bar{x}$	S	Min	Max
Entelektüel Birikim	1. 2. veya 3. Hizmet Alanı(A)	206	3,85	0,62	2,08	5,00
	4.. 5. veya 6. Hizmet Alanı (B)	202	3,71	0,61	1,54	5,00
	Özel Kurum (C)	103	3,67	0,60	1,92	5,00
Kültürel Etkinliklere Katılım	1. 2. veya 3. Hizmet Alanı(A)	206	3,60	0,82	1,14	5,00
	4.. 5. veya 6. Hizmet Alanı (B)	202	3,60	0,66	1,57	5,00
	Özel Kurum (C)	103	3,72	0,61	2,29	5,00
Kültürel Bilinç	1. 2. veya 3. Hizmet Alanı(A)	206	3,96	0,72	2,00	5,00
	4.. 5. veya 6. Hizmet Alanı (B)	202	3,87	0,73	2,00	5,00
	Özel Kurum (C)	103	3,77	0,70	1,40	5,00
Kültürel Potansiyel	1. 2. veya 3. Hizmet Alanı(A)	206	4,00	0,66	2,40	5,00
	4.. 5. veya 6. Hizmet Alanı (B)	202	3,84	0,72	1,60	5,00
	Özel Kurum (C)	103	3,78	0,67	2,00	5,00
Toplam Kültürel Sermaye	1. 2. veya 3. Hizmet Alanı(A)	206	3,83	0,60	2,30	5,00
	4.. 5. veya 6. Hizmet Alanı (B)	202	3,73	0,59	1,73	5,00
	Özel Kurum (C)	103	3,71	0,57	2,17	5,00

Tablo 4.15’e bakıldığında öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun yer aldığı hizmet alanına göre kültürel sermaye ölçeğinin alt boyutlarından entelektüel birikim ve kültürel potansiyel alt boyutlarında bazı farklılıklar görülmektedir. Entelektüel birikim alt boyutunda bu farklılığın ortalama 3,85 puan gözlenen 1., 2. ve 3. Hizmet alanı grubu ile ortalama 3,67 puan gözlenen özel kurum grubu arasında olduğu görülmüştür. Kültürel potansiyel alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,00 puan gözlenen 1., 2. Ve 3. Hizmet alanı grubu ile ortalama 3,78 puan gözlenen özel kurum grubu arasında olduğu görülmüştür.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin görev yaptıkları kurumun hizmet alanı değişkenine göre kültürel sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanların anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin ANOVA testi sonuçları Tablo 4.16’da verilmiştir.

Tablo 4.16. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun hizmet alanına göre kültürel sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Entelektüel Birikim	Gruplararası	2,962	2	1,481	3,933	0,020
	Gruplariçi	191,296	508	0,377		
	Toplam	194,258	510			
Kültürel Etkinliklere Katılım	Gruplararası	1,163	2	0,582	1,127	0,325
	Gruplariçi	262,288	508	0,516		
	Toplam	263,451	510			
Kültürel Bilinç	Gruplararası	2,618	2	1,309	2,519	0,082
	Gruplariçi	263,950	508	0,520		
	Toplam	266,568	510			
Kültürel Potansiyel	Gruplararası	4,102	2	2,051	4,351	0,013
	Gruplariçi	239,419	508	0,471		
	Toplam	243,521	510			
Toplam Kültürel Sermaye	Gruplararası	1,382	2	0,691	2,000	0,136
	Gruplariçi	175,534	508	0,346		
	Toplam	176,916	510			

Tablo 4.16'ya göre kültürel sermaye ölçeğinden alınan toplam puan ortalamaları, öğretmenlerin görev yaptığı kurumların yer aldığı hizmet alanı değişkenine göre manidar şekilde farklılaşmamaktadır. Yapılan fark analizinin sonucu, öğretmenlerin görev yaptığı kurumların hizmet alanının değişmesi veya kurumun özel kurum olması durumunun kültürel sermaye düzeyi üzerinde etkili olmadığını göstermektedir. Ölçeğin alt boyutlarında hizmet alanı değişkenine göre anlamlı farklılıklar görülmektedir. Post hoc analizine göre 1, 2 ve 3. Hizmet alanında yer alan okullarda görev yapan öğretmenlerin entelektüel birikim puanı özel kurumlarda görev yapan öğretmenlerin entelektüel birikim puanından yüksektir. Post hoc analizine göre 1, 2 ve 3. Hizmet alanında yer alan okullarda görev yapan öğretmenlerin kültürel potansiyel puanı özel kurumlarda görev yapan öğretmenlerin kültürel potansiyel puanından yüksektir. Entelektüel birikim ve kültürel potansiyel alt boyutlarında bu farklılıklar Tukey testiyle keşfedilmiştir.

4.2. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Psikolojik Sermayelerine İlişkin Bulgular

Bu başlık altında okul öncesi öğretmenlerinin çeşitli demografik değişkenlere göre psikolojik sermayelerinin farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Ele alınan değişkenler şu şekildedir: Öğretmenlerin cinsiyeti, yaşı, medeni

durumu ve annelerinin eğitim düzeyi; öğretmenlerin almış oldukları eğitimin şekli, mezun oldukları üniversitenin coğrafi bölgesi ve mesleki kıdemleri; öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun özel veya resmi olma durumu, yer aldığı okul öncesi eğitim kategorisi, coğrafi bölgesi, yerleşim yeri özelliği, hizmet bölgesi ve hizmet alanı; kurumun bulunduğu mahalledeki ortalama ekonomik düzey, ebeveynlerin eğitim düzeyi.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik sermaye ölçeğinin toplamından ve alt boyutlarından aldıkları puanlara ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.17’de verilmiştir.

Tablo 4.17. *Psikolojik Sermaye Ölçeği ve alt boyutlarına ait betimsel istatistikler*

	N	$\bar{x}$	S
Öz Yeterlik	511	4,60	0,85
Psikolojik Dayanıklılık	511	4,64	0,91
Umut	511	4,54	0,83
İyimserlik	511	4,67	0,92
Toplam Psikolojik Sermaye	511	4,60	0,81

Tablo 4.17’de gösterildiği gibi öğretmenlerin öz yeterlik boyutundan $\bar{x} = 4,60$ puan, psikolojik dayanıklılık boyutundan $\bar{x} = 4,64$ puan, umut boyutundan $\bar{x} = 4,54$ puan, iyimserlik boyutundan $\bar{x} = 4,67$ puan ve toplam psikolojik sermaye ölçeğinden $\bar{x} = 4,60$ puan aldıkları görülmüştür. Bu doğrultuda öğretmenlerin en yüksek puanı iyimserlik boyutundan aldıkları ve en düşük puanı umut boyutundan aldıkları görüldüğünden öğretmenlerin psikolojik sermayelerine en fazla katkıyı iyimserlik boyutunun, en az ise umut boyutunun sağladığı söylenebilir.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanların anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin t testi sonuçları Tablo 4.18’de verilmiştir.

Tablo 4.18. *Cinsiyete göre okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik sermayelerine ilişkin t-testi sonuçları*

	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	S	Sd	T	P
Öz Yeterlik	Kadın	412	4,67	0,84	509	3,669	0,000
	Erkek	99	4,32	0,84			

Psikolojik Dayanıklılık	Kadın	412	4,74	0,90	509	5,317	0,000
	Erkek	99	4,22	0,82			
Umut	Kadın	412	4,60	0,82	509	3,293	0,001
	Erkek	99	4,30	0,83			
İyimserlik	Kadın	412	4,75	0,90	509	3,966	0,000
	Erkek	99	4,35	0,94			
Toplam Psikolojik Sermaye	Kadın	412	4,67	0,80	509	4,301	0,000
	Erkek	99	4,29	0,77			

Tablo 4.18'e bakıldığında öğretmenlerin cinsiyetine göre psikolojik sermaye ölçeğinin alt boyutlarından öz yeterlik, psikolojik dayanıklılık, umut ve iyimserlik alt boyutlarında anlamlı farklılıklar görülmektedir. Psikolojik sermaye ölçeğinin tüm alt boyutlarında bu farklılığın kadın öğretmenlerin lehine olduğu görülmektedir. Buna göre kadın öğretmenlerin öz yeterlik, psikolojik dayanıklılık, umut ve iyimserlik puanı erkek öğretmenlerin öz yeterlik, psikolojik dayanıklılık, umut ve iyimserlik puanlarından daha yüksektir.

Tablo 4.18'e göre öğretmenlerin psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları ortalama puanlar cinsiyetlerine göre manidar farklılık göstermektedir. Kadın öğretmenlerin psikolojik sermaye ölçeği ortalama puanları 4,67, erkek öğretmenlerin 4,29'dur ve fark analizi sonuçları ortalamalar arası farkın anlamlı olduğunu göstermektedir.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin yaş değişkenine göre psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.19'da verilmiştir.

Tablo 4.19. Yaşa göre okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler

	Yaş Aralığı	N	$\bar{x}$	S	Min	Max
Öz Yeterlik	26 Yaş ve Altı (A)	97	4,70	0,83	2,50	6,00
	27 – 31 Yaş Arası (B)	120	4,49	0,85	1,67	6,00
	32 – 36 Yaş Arası (C)	159	4,46	0,85	1,83	6,00
	37 ve Üstü (D)	135	4,80	0,83	2,83	6,00
Psikolojik Dayanıklılık	26 Yaş ve Altı (A)	97	4,64	0,88	1,80	6,00
	27 – 31 Yaş Arası (B)	120	4,48	0,91	1,40	6,00
	32 – 36 Yaş Arası (C)	159	4,53	0,87	2,00	6,00
	37 ve Üstü (D)	135	4,92	0,91	2,40	6,00
Umut	26 Yaş ve Altı (A)	97	4,60	0,78	2,17	6,00
	27 – 31 Yaş Arası (B)	120	4,41	0,92	1,00	6,00
	32 – 36 Yaş Arası (C)	159	4,48	0,77	2,00	6,00

	37 ve Üstü (D)	135	4,70	0,83	2,50	6,00
İyimserlik	26 Yaş ve Altı (A)	97	4,70	0,88	1,50	6,00
	27 – 31 Yaş Arası (B)	120	4,60	0,94	1,75	6,00
	32 – 36 Yaş Arası (C)	159	4,58	0,85	1,50	6,00
	37 ve Üstü (D)	135	4,81	0,99	1,50	6,00
Toplam Psikolojik Sermaye	26 Yaş ve Altı (A)	97	4,64	0,78	2,48	6,00
	27 – 31 Yaş Arası (B)	120	4,47	0,85	1,48	6,00
	32 – 36 Yaş Arası (C)	159	4,50	0,76	2,10	6,00
	37 ve Üstü (D)	135	4,79	0,82	2,62	6,00

Tablo 4.19'a bakıldığında öğretmenlerin bulunduğu yaş aralığına göre psikolojik sermaye ölçeğinin alt boyutlarından öz yeterlik, psikolojik dayanıklılık ve umut alt boyutlarında farklılıklar görülmektedir. Öz yeterlik alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,49 puan gözlenen 27-31 yaş grubu ile ortalama 4,80 puan gözlenen 37 ve üstü yaş grubu arasında olduğu görülmüştür. Psikolojik dayanıklılık alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,48 puan gözlenen 27-31 yaş grubu, ortalama 4,53 puan gözlenen 32-36 yaş grubu ve ortalama 4,92 puan gözlenen 37 ve üstü yaş grubu öğretmenler arasında olduğu görülmüştür. Umut alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,41 puan gözlenen 27-31 yaş grubu ile ortalama 4,70 puan gözlenen 37 ve üstü yaş grubundaki öğretmenler arasında olduğu görülmüştür.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin yaş değişkenine göre psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanların anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin ANOVA testi sonuçları Tablo 4.20'de verilmiştir.

Tablo 4.20. Yaşa göre okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Öz Yeterlik	Gruplararası	11,217	3	3,739	5,274	0,001
	Gruplariçi	359,441	507	0,709		
	Toplam	370,657	510			
Psikolojik Dayanıklılık	Gruplararası	15,714	3	5,238	6,584	0,000
	Gruplariçi	403,382	507	0,796		
	Toplam	419,097	510			
Umut	Gruplararası	6,660	3	2,220	3,274	0,021
	Gruplariçi	343,763	507	0,678		
	Toplam	350,423	510			
İyimserlik	Gruplararası	4,344	3	1,448	1,723	0,161
	Gruplariçi	426,002	507	0,840		
	Toplam	430,346	510			

Toplam Psikolojik Sermaye	Gruplararası	8,559	3	2,853	4,445	0,004
	Gruplariçi	325,379	507	0,642		
	Toplam	333,938	510			

Tablo 4.20'ye göre öğretmenlerin psikolojik sermaye toplam puanlarının yaş gruplarına göre anlamlı şekilde farklılaştığı görülmektedir. Psikolojik sermaye ölçeğinden alınan en yüksek ortalama puana 37 ve üstü yaş aralığındaki grup (4,79) sahipken, en düşük puana 32-36 yaş aralığındaki grup (4,50) sahip olmuştur. Post hoc analizi ANOVA sonucunda keşfedilen farkların 37 ve üstü yaş aralığındaki grupla 27-31 ve 32-36 yaş aralığındaki grup arasında olduğunu göstermektedir. Buna göre 37 ve üstü yaş aralığındaki öğretmenlerin psikolojik sermaye düzeyi 27-31 ve 32-36 yaş aralığındaki öğretmenlerden anlamlı şekilde yüksektir. Alt boyutlarda da anlamlı farklılıklar görülmektedir. Post hoc analizi ile keşfedilen bu farklılığa göre öz yeterlik alt boyutunda 37 yaş ve üstü grubun öz yeterlik puanı 27-31 yaş grubunun özyeterlik puanından yüksektir. Post hoc ile keşfedilen anlamlı bir diğer farklılığa göre 37 ve üstü yaş grubundaki öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanı 27-31 yaş grubu ve 32-36 yaş grubunda olan öğretmenlerden yüksektir. Umut boyutunda Post hoc analizi ile ulaşılan farklılığa göre 37 yaş ve üstü grubun umut puanı 27-31 yaş grubun umut puanından yüksektir. Öz yeterlik, psikolojik dayanıklılık ve umut alt boyutlarındaki farklılıklar Tukey testiyle keşfedilmiştir.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin medeni durum değişkenine göre psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanların anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin t testi sonuçları Tablo 4.21'de verilmiştir.

Tablo 4.21. Medeni duruma göre okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik sermayelerine ilişkin t testi sonuçları

	Medeni Durum	N	$\bar{x}$	S	Sd	T	P
Öz Yeterlik	Bekâr	218	4,61	0,84	509	0,086	,932
	Evli	293	4,60	0,87			
Psikolojik Dayanıklılık	Bekâr	218	4,58	0,86	509	-1,337	,182
	Evli	293	4,69	0,94			
Umut	Bekâr	218	4,50	0,80	509	-1,025	,306
	Evli	293	4,58	0,85			
İyimserlik	Bekâr	218	4,65	0,90	509	-0,520	,603
	Evli	293	4,69	0,94			

Toplam Psikolojik Sermaye	Bekâr	218	4,57	0,78	509	-0,774	0,440
	Evli	293	4,62	0,83			

Tablo 4.21’ee bakıldığında öğretmenlerin medeni durumuna göre psikolojik sermaye ölçeğinin alt boyutlarında anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Tablo 4.21, medeni duruma göre öğretmenlerin psikolojik sermaye toplam puanları arasında farklılaşma olmadığını göstermektedir. Yapılan fark analizinden elde edilen sonuca göre bekar öğretmenlerin psikolojik sermaye puanları (4,57) ile evli öğretmenlerin psikolojik sermaye puanları (4,62) arasındaki farklılık tesadüfen ortaya çıkmaktadır.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin anne eğitim düzeyi değişkenine göre psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.22’de verilmiştir.

Tablo 4.22. Öğretmenlerin anne eğitim düzeyine göre psikolojik sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler

	Eğitim Düzeyi	N	$\bar{x}$	S	Min	Max
Öz Yeterlik	İlkokul veya Daha Az (A)	205	4,76	0,80	2,17	6,00
	Ortaokul (B)	121	4,38	0,78	1,83	6,00
	Lise (C)	89	4,64	0,80	2,50	6,00
	Üniversite veya üstü (D)	96	4,50	1,00	1,67	6,00
Psikolojik Dayanıklılık	İlkokul veya Daha Az (A)	205	4,84	0,82	1,60	6,00
	Ortaokul (B)	121	4,43	0,78	2,60	6,00
	Lise (C)	89	4,70	0,86	2,40	6,00
	Üniversite veya üstü (D)	96	4,40	1,14	1,40	6,00
Umut	İlkokul veya Daha Az (A)	205	4,66	0,79	1,00	6,00
	Ortaokul (B)	121	4,46	0,72	2,50	6,00
	Lise (C)	89	4,58	0,81	2,50	6,00
	Üniversite veya üstü (D)	96	4,36	1,01	1,17	6,00
İyimserlik	İlkokul veya Daha Az (A)	205	4,88	0,87	1,75	6,00
	Ortaokul (B)	121	4,46	0,78	2,00	6,00
	Lise (C)	89	4,70	0,96	1,50	6,00
	Üniversite veya üstü (D)	96	4,46	1,04	1,50	6,00
Toplam Psikolojik Sermaye	İlkokul veya Daha Az (A)	205	4,76	0,76	1,86	6,00
	Ortaokul (B)	121	4,42	0,69	2,57	6,00
	Lise (C)	89	4,64	0,80	2,48	6,00
	Üniversite veya üstü (D)	96	4,43	0,99	1,48	6,00

Tablo 4.22’ye bakıldığında öğretmenlerin anne eğitim düzeyine göre psikolojik sermaye ölçeğinin alt boyutlarından öz yeterlik, psikolojik dayanıklılık, umut ve

iyimserlik alt boyutlarında anlamlı farklılıklar görülmektedir. Öz yeterlik alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,76 puan gözlenen ilkökul veya daha az grubu ile ortalama 4,38 puan gözlenen ortaokul grubu arasında olduğu görülmüştür. Psikolojik dayanıklılık alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,84 puan gözlenen ilkökul veya daha az grubu, ortalama 4,43 puan gözlenen ortaokul grubu ile ortalama 4,40 puan gözlenen üniversite veya daha fazla arasında olduğu görülmüştür. Umut alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,66 puan gözlenen ilkökul veya daha az grubu ile ortalama 4,46 puan gözlenen ortaokul grubu arasında olduğu görülmektedir. İyimserlik alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,88 puan gözlenen ilkökul veya daha az grubu, ortalama 4,46 puan gözlenen ortaokul grubu ile ortalama 4,46 puan gözlenen üniversite veya daha fazla arasında olduğu görülmüştür.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin anne eğitim düzeyi değişkenine göre psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanların anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin ANOVA testi sonuçları Tablo 4.23'te verilmiştir.

Tablo 4.23. Öğretmenlerin anne eğitim düzeyine göre psikolojik sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Öz Yeterlik	Gruplararası	12,621	3	4,207	5,957	0,001
	Gruplariçi	358,037	507	0,706		
	Toplam	370,657	510			
Psikolojik Dayanıklılık	Gruplararası	19,403	3	6,468	8,204	0,000
	Gruplariçi	399,694	507	0,788		
	Toplam	419,097	510			
Umut	Gruplararası	6,636	3	2,212	3,262	0,021
	Gruplariçi	343,787	507	0,678		
	Toplam	350,423	510			
İyimserlik	Gruplararası	18,569	3	6,190	7,621	0,000
	Gruplariçi	411,777	507	0,812		
	Toplam	430,346	510			
Toplam Psikolojik Sermaye	Gruplararası	12,466	3	4,155	6,55	0,000
	Gruplariçi	321,472	507	0,634		
	Toplam	333,938	510			

Tablo 4.23'e göre öğretmenlerin psikolojik sermaye toplam puanlarının anne eğitim seviyesine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülebilir. Post hoc analizi bu farklılığın ilkökul ile ortaokul ve üniversite grupları arasında olduğunu göstermektedir.

Anne eğitim seviyesini ilkokul veya daha az olarak belirten öğretmenlerin psikolojik sermaye ölçeğinden aldığı ortalama puan (4,76), hem anne eğitim seviyesini ortaokul olarak belirten öğretmenlerin puanından (4,42) hem de üniversite veya üstü olarak belirten öğretmenlerin puanından (4,43) daha yüksektir. Post hoc analizine göre anne eğitim düzeyi ilkokul veya daha az olan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanı hem anne eğitim düzeyi ortaokul olan öğretmenlerin hem de anne eğitim düzeyi üniversite veya üstü olan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanından daha yüksektir. Post hoc analizi ile keşfedilen farklılığın anne eğitim düzeyi ilkokul veya daha az olan öğretmenlerin umut puanı anne eğitim düzeyi ortaokul olan öğretmenlerden daha yüksektir. Post hoc analizine göre anne eğitim düzeyi ilkokul veya daha az olan öğretmenlerin iyimserlik puanı hem anne eğitim düzeyi ortaokul olan öğretmenlerin hem de anne eğitim düzeyi üniversite veya üstü olan öğretmenlerin iyimserlik puanından daha yüksektir. Alt boyutlara ilişkin farklılıklar Tamhane testiyle keşfedilmiştir.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin almış oldukları eğitimin şekli değişkenine göre psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanların anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin t testi sonuçları Tablo 4.24'te verilmiştir.

Tablo 4.24. Öğretmenlerin almış oldukları eğitim şekline göre psikolojik sermayelerine ilişkin t testi sonuçları

	Eğitim Türü	N	$\bar{x}$	S	Sd	T	P
Öz Yeterlik	Örgün / Yüz yüze	456	4,59	0,82	509	-,822	,411
	Uzaktan / Açıköğretim	55	4,69	1,06			
Psikolojik Dayanıklılık	Örgün / Yüz yüze	456	4,61	0,88	509	-2.028	,043
	Uzaktan / Açıköğretim	55	4,87	1,09			
Umut	Örgün / Yüz yüze	456	4,53	0,81	509	-,991	,322
	Uzaktan / Açıköğretim	55	4,65	0,98			
İyimserlik	Örgün / Yüz yüze	456	4,64	0,90	509	-1.892	,059
	Uzaktan / Açıköğretim	55	4,89	1,01			
Toplam Psikolojik Sermaye	Örgün / Yüz yüze	456	4,58	0,79	509	1,279	0,206
	Uzaktan / Açıköğretim	55	4,75	0,97			

Tablo 4.24'e bakıldığında öğretmenlerin üniversite eğitimini tamamlama şekline göre psikolojik sermaye ölçeğinin alt boyutlarında anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Tablo 4.24'e göre öğretmenlerin aldığı eğitim türüne göre psikolojik

sermaye ortalama puanları arasında manidar bir farklılık yoktur Fark analizi sonucu, örgün veya yüz yüze eğitim almış öğretmenlerin psikolojik sermaye ölçeğinden aldığı ortalama 4,58 puan ile uzaktan veya açık öğretim şeklinde eğitim almış öğretmenlerin psikolojik sermaye ölçeğinden aldığı ortalama 4,75 puan arasındaki farklılığın çalışma grubuna bağlı olarak ortaya çıktığını göstermektedir.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin mezun oldukları üniversitenin coğrafi bölgesi değişkenine göre psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.25’de verilmiştir.

Tablo 4.25. Öğretmenlerin mezun oldukları üniversitenin coğrafi bölgesine göre psikolojik sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler

	Bölge	N	$\bar{x}$	S	Min	Max
Öz Yeterlik	Marmara (A)	78	4,62	0,86	2,17	6,00
	Karadeniz (B)	44	4,27	0,93	1,83	6,00
	Ege (C)	57	4,50	0,79	1,67	6,00
	İç Anadolu (D)	214	4,84	0,82	2,33	6,00
	Doğu Anadolu (E)	40	4,22	0,71	2,67	5,83
	Akdeniz (F)	41	4,42	0,81	2,50	6,00
	Güneydoğu Anadolu (G)	37	4,31	0,78	2,17	6,00
Psikolojik Dayanıklılık	Marmara (A)	78	4,61	1,01	2,00	6,00
	Karadeniz (B)	44	4,22	0,87	2,80	6,00
	Ege (C)	57	4,47	0,79	1,40	6,00
	İç Anadolu (D)	214	4,91	0,90	1,60	6,00
	Doğu Anadolu (E)	40	4,31	0,70	3,00	6,00
	Akdeniz (F)	41	4,52	0,82	2,80	6,00
	Güneydoğu Anadolu (G)	37	4,36	0,74	2,20	6,00
Umut	Marmara (A)	78	4,61	0,87	2,00	6,00
	Karadeniz (B)	44	4,27	0,77	2,50	5,67
	Ege (C)	57	4,45	0,76	1,17	5,83
	İç Anadolu (D)	214	4,73	0,87	1,00	6,00
	Doğu Anadolu (E)	40	4,29	0,74	2,50	5,83
	Akdeniz (F)	41	4,26	0,70	2,33	6,00
	Güneydoğu Anadolu (G)	37	4,36	0,65	2,67	5,83
İyimserlik	Marmara (A)	78	4,76	1,00	1,50	6,00
	Karadeniz (B)	44	4,30	0,85	2,75	6,00
	Ege (C)	57	4,48	0,88	1,75	6,00
	İç Anadolu (D)	214	4,92	0,90	1,50	6,00
	Doğu Anadolu (E)	40	4,19	0,77	1,75	6,00
	Akdeniz (F)	41	4,51	0,76	2,75	6,00
	Güneydoğu Anadolu (G)	37	4,45	0,77	2,50	6,00
	Marmara (A)	78	4,64	0,88	2,10	6,00
	Karadeniz (B)	44	4,26	0,77	2,57	5,71
	Ege (C)	57	4,46	0,74	1,48	5,86

Toplam Psikolojik Sermaye	İç Anadolu (D)	214	4,83	0,82	1,86	6,00
	Doğu Anadolu (E)	40	4,26	0,64	2,62	5,90
	Akdeniz (F)	41	4,41	0,68	3,00	5,71
	Güneydoğu Anadolu (G)	37	4,36	0,64	2,38	5,95

Tablo 4.25'e bakıldığında öğretmenlerin mezun olduğu üniversitenin coğrafi bölgesine göre psikolojik sermaye ölçeğinin alt boyutlarından öz yeterlik, psikolojik dayanıklılık, umut ve iyimserlik alt boyutlarında farklılıklar görülmektedir. Öz yeterlik alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,27 puan gözlenen Karadeniz Bölgesi, ortalama 4,84 puan gözlenen İç Anadolu Bölgesi, ortalama 4,42 puan gözlenen Akdeniz Bölgesi ile ortalama 4,31 puan gözlenen Güneydoğu Anadolu Bölgesi arasında olduğu görülmüştür. Psikolojik dayanıklılık alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,22 puan gözlenen Karadeniz Bölgesi, ortalama 4,91 puan gözlenen İç Anadolu Bölgesi, ortalama 4,47 puan gözlenen Ege Bölgesi, ortalama 4,31 puan gözlenen Doğu Anadolu Bölgesi ile ortalama 4,36 puan gözlenen Güneydoğu Anadolu Bölgesi arasında olduğu görülmüştür. Umut alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,27 puan gözlenen Karadeniz Bölgesi, ortalama 4,73 puan gözlenen İç Anadolu Bölgesi, ortalama 4,29 puan gözlenen Doğu Anadolu Bölgesi ile ortalama 4,26 puan gözlenen Akdeniz Bölgesi arasında olduğu görülmüştür. İyimserlik alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,30 puan gözlenen Karadeniz Bölgesi, ortalama 4,48 puan gözlenen Ege Bölgesi, ortalama 4,92 puan gözlenen İç Anadolu Bölgesi, ortalama 4,19 puan gözlenen Doğu Anadolu Bölgesi ile ortalama 4,45 puan gözlenen Güneydoğu Anadolu Bölgesi arasında olduğu görülmüştür. Buna göre mezun olduğu üniversite İç Anadolu Bölgesinde yer alan öğretmenlerin iyimserlik puanı mezun oldukları üniversite Karadeniz, Doğu Anadolu, Ege ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yer alan öğretmenlerin iyimserlik puanından yüksektir. Buna ek olarak mezun olduğu üniversite Marmara Bölgesinde yer alan öğretmenlerin iyimserlik puanı (4,76) mezun oldukları üniversite Doğu Anadolu Bölgesinde yer alan öğretmenlerin iyimserlik puanından (4,19) yüksektir. Öz yeterlik alt boyutuna ilişkin farklılık Tukey, psikolojik dayanıklılık alt boyutuna ilişkin farklılık Tamhane, umut ve iyimserlik alt boyutuna ilişkin farklılıklar ise Tukey testiyle keşfedilmiştir.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin mezun oldukları üniversitenin coğrafi bölgesi değişkenine göre psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanların anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin ANOVA testi sonuçları Tablo 4.26’da verilmiştir.

Tablo 4.26. Öğretmenlerin mezun oldukları üniversitenin coğrafi bölgesine göre psikolojik sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Öz Yeterlik	Gruplararası	28,051	6	4,675	6,878	0,000
	Gruplariçi	342,606	504	0,680		
	Toplam	370,657	510			
Psikolojik Dayanıklılık	Gruplararası	31,991	6	5,332	6,942	0,000
	Gruplariçi	387,106	504	0,768		
	Toplam	419,097	510			
Umut	Gruplararası	19,237	6	3,206	4,879	0,000
	Gruplariçi	331,187	504	0,657		
	Toplam	350,423	510			
İyimserlik	Gruplararası	34,219	6	5,703	7,256	0,000
	Gruplariçi	396,128	504	0,786		
	Toplam	430,346	510			
Toplam Psikolojik Sermaye	Gruplararası	25,801	6	4,300	7,033	0,000
	Gruplariçi	308,137	504	0,611		
	Toplam	333,938	510			

Tablo 4.26’ya bakıldığında öğretmenlerin psikolojik sermaye toplam puan ortalamalarının üniversite eğitimi aldıkları coğrafi bölgeye göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. Psikolojik sermaye ölçeğinde en yüksek puana sahip grup 4,83 ile İç Anadolu bölgesinde eğitim alan; en düşük puana sahip grup 4,26 ile Karadeniz ve Doğu Anadolu bölgesinde eğitim alandır. Post hoc analizi, İç Anadolu bölgesinde eğitim alan öğretmenlerin aldıkları ortalama puanın sırasıyla Ege, Akdeniz, Güneydoğu Anadolu, Karadeniz ve Doğu Anadolu bölgelerinde eğitim alan öğretmenlerin aldıkları ortalama puandan manidar şekilde yüksek olduğu göstermiştir. Post hoc analizine göre mezun olduğu üniversite İç Anadolu Bölgesinde yer alan öğretmenlerin öz yeterlik puanı mezun oldukları üniversite Karadeniz Bölgesinde, Doğu Anadolu Bölgesinde, Akdeniz Bölgesinde ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yer alan öğretmenlerin öz yeterlik puanından yüksektir. Post hoc analizi ile keşfedilen bu farklılığın mezun olduğu üniversite İç Anadolu Bölgesinde yer alan öğretmenlerin umut puanı mezun oldukları üniversite Karadeniz, Doğu Anadolu ve Akdeniz

Bölgesinde yer alan öğretmenlerin umut puanından yüksektir. Post hoc analizine göre mezun olduğu üniversite İç Anadolu Bölgesinde yer alan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanı mezun oldukları üniversite Karadeniz Bölgesinde, Ege Bölgesinde, Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yer alan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanından yüksektir.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin mesleki kıdem değişkenine göre psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.27’de verilmiştir.

Tablo 4.27. Mesleki kıdeme göre okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler

	Kıdem	N	$\bar{x}$	S	Min	Max
Öz Yeterlik	1-5 (A)	274	4,46	0,85	1,67	6,00
	6-10 (B)	93	4,60	0,88	1,83	6,00
	11-15 (C)	96	4,74	0,79	2,83	6,00
	16 ve Üzeri (D)	48	5,14	0,72	3,33	6,00
Psikolojik Dayanıklılık	1-5 (A)	274	4,44	0,85	1,40	6,00
	6-10 (B)	93	4,57	0,96	1,60	6,00
	11-15 (C)	96	4,91	0,82	2,40	6,00
	16 ve Üzeri (D)	48	5,37	0,73	3,20	6,00
Umut	1-5 (A)	274	4,44	0,79	1,17	6,00
	6-10 (B)	93	4,50	0,93	1,00	6,00
	11-15 (C)	96	4,60	0,76	2,83	6,00
	16 ve Üzeri (D)	48	5,11	0,77	2,50	6,00
İyimserlik	1-5 (A)	274	4,55	0,88	1,50	6,00
	6-10 (B)	93	4,63	0,94	1,50	6,00
	11-15 (C)	96	4,82	0,85	2,75	6,00
	16 ve Üzeri (D)	48	5,17	1,02	1,50	6,00
Toplam Psikolojik Sermaye	1-5 (A)	274	4,46	0,78	1,48	6,00
	6-10 (B)	93	4,56	0,86	1,86	6,00
	11-15 (C)	96	4,74	0,72	3,05	6,00
	16 ve Üzeri (D)	48	5,19	0,75	2,62	6,00

Tablo 4.27’ye bakıldığında öğretmenlerin kıdemine göre psikolojik sermaye ölçeğinin öz yeterlik, psikolojik dayanıklılık, umut ve iyimserlik alt boyutlarında farklılıklar görülmektedir. Öz yeterlik alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,46 puan gözlenen 1-5 yıl, ortalama 4,74 puan gözlenen 11-15 yıl ile ortalama 5,14 puan gözlenen 16 yıl ve üzeri arasında olduğu görülmüştür. Psikolojik dayanıklılık alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,44 puan gözlenen 1-5 yıl, ortalama 4,57 puan

gözlenen 6-10 yıl, ortalama 4,91 puan gözlenen 11-15 yıl ile ortalama 5,37 puan gözlenen 16 yıl ve üzeri arasında olduğu görülmüştür. Umut alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,44 puan gözlenen 1-5 yıl, ortalama 4,50 puan gözlenen 6-10 yıl, ortalama 4,60 puan gözlenen 11-15 yıl ile ortalama 5,11 puan gözlenen 16 yıl ve üzeri arasında olduğu görülmüştür.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin mesleki kıdem değişkenine göre psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanların anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin ANOVA testi sonuçları Tablo 4.28’de verilmiştir.

Tablo 4.28. Mesleki kıdeme göre okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Öz Yeterlik	Gruplararası	22,006	3	7,335	10,667	0,000
	Gruplariçi	348,651	507	0,688		
	Toplam	370,657	510			
Psikolojik Dayanıklılık	Gruplararası	43,913	3	14,638	19,780	0,000
	Gruplariçi	375,184	507	0,740		
	Toplam	419,097	510			
Umut	Gruplararası	18,364	3	6,309	9,649	0,000
	Gruplariçi	331,496	507	0,813		
	Toplam	350,423	510			
İyimserlik	Gruplararası	18,364	3	6,121	7,533	0,000
	Gruplariçi	411,982	507	0,813		
	Toplam	430,346	510			
Toplam Psikolojik Sermaye	Gruplararası	24,209	3	8,070	13,209	0,000
	Gruplariçi	309,729	507	0,611		
	Toplam	333,938	510			

Tablo 4.28’e göre ANOVA sonuçları, psikolojik sermaye puanları arasında öğretmenlerin kıdem yılına göre manidar farklılık olduğunu göstermektedir. Kıdem yılı aralıklarına göre en yüksek ortalama puana 16 yıl ve üzeri (5,19), en düşük ortalama puana 1-5 yıl arası (4,46) kıdeme sahip öğretmenlerin sahip olduğu görülmektedir. Post hoc sonuçları, 16 yıl ve üzeri kıdeme sahip öğretmenlerin ortalama puanının diğer üç gruptan; 11-15 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin ortalama puanının 1-5 yıl arası kıdeme sahip gruptan yüksek olduğu ortaya koymuştur. Post hoc analizine göre kıdem yılı 16 ve üzeri olan öğretmenlerin öz yeterlik puanı kıdem yılı 1-5, 6-10, 11-15 yıl olan öğretmenlerin öz yeterlik puanından daha

yüksektir. Post hoc analizine göre kıdem yılı 16 yıl ve üzeri olan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanı; kıdem yılı 1-5, 6-10 ve 11-15 yıl olan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanından; kıdem yılı 11-15 yıl olan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanları ise kıdem yılı 1-5 ve 6-10 yıl olan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanlarından yüksektir. Post hoc analizine göre kıdem yılı 16 ve üzeri olan öğretmenlerin umut puanı kıdem yılı 1-5, 6-10, 11-15 yıl olan öğretmenlerin umut puanından daha yüksektir. İyimserlik alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,55 puan gözlenen 1-5 yıl, ortalama 4,63 puan gözlenen 6-10 yıl ile ortalama 5,17 puan gözlenen 16 yıl ve üzeri arasında olduğu görülmüştür. Post hoc analizine göre kıdem yılı 16 ve üzeri olan öğretmenlerin iyimserlik puanı kıdem yılı 1-5, ve 6-10 yıl olan öğretmenlerin iyimserlik puanından daha yüksektir. Öz yeterlik, psikolojik dayanıklılık, umut, iyimserlik alt boyutunda farklılıklar Tukey testiyle keşfedilmiştir.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin görev yaptıkları kurumun coğrafi bölgesi değişkenine göre psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.29’da verilmiştir.

Tablo 4.29. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun coğrafi bölgesine göre psikolojik sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler

	Görev yaptıkları Bölge	N	$\bar{x}$	S	Min	Max
Öz Yeterlik	Marmara (A)	117	4,70	0,87	2,17	6,00
	Karadeniz (B)	41	4,30	1,01	1,83	6,00
	Ege (C)	49	4,52	0,73	3,17	6,00
	İç Anadolu (D)	126	4,82	0,82	2,50	6,00
	Doğu Anadolu (E)	53	4,38	0,75	2,33	5,83
	Akdeniz (F)	47	4,40	0,76	2,50	6,00
	Güneydoğu Anadolu (G)	78	4,58	0,89	1,67	6,00
Psikolojik Dayanıklılık	Marmara (A)	117	4,72	1,01	1,80	6,00
	Karadeniz (B)	41	4,27	0,90	2,80	6,00
	Ege (C)	49	4,52	0,74	3,20	6,00
	İç Anadolu (D)	126	4,92	0,87	1,60	6,00
	Doğu Anadolu (E)	53	4,36	0,80	1,80	6,00
	Akdeniz (F)	47	4,51	0,84	2,80	6,00
	Güneydoğu Anadolu (G)	78	4,60	0,88	1,40	6,00
Umut	Marmara (A)	117	4,57	0,90	2,00	6,00
	Karadeniz (B)	41	4,35	0,84	2,50	6,00
	Ege (C)	49	4,45	0,67	3,17	5,83
	İç Anadolu (D)	126	4,77	0,87	1,00	6,00
	Doğu Anadolu (E)	53	4,38	0,80	1,83	6,00
	Akdeniz (F)	47	4,43	0,62	3,17	5,67
	Güneydoğu Anadolu (G)	78	4,49	0,83	1,17	6,00

İyimserlik	Marmara (A)	117	4,81	0,93	1,50	6,00
	Karadeniz (B)	41	4,35	0,88	2,75	6,00
	Ege (C)	49	4,59	0,81	3,00	6,00
	İç Anadolu (D)	126	4,92	0,97	1,50	6,00
	Doğu Anadolu (E)	53	4,33	0,81	1,75	6,00
	Akdeniz (F)	47	4,59	0,74	2,75	6,00
	Güneydoğu Anadolu (G)	78	4,57	0,95	1,75	6,00
Toplam Psikolojik Sermaye	Marmara (A)	117	4,68	0,86	2,10	6,00
	Karadeniz (B)	41	4,31	0,83	2,57	6,00
	Ege (C)	49	4,50	0,69	3,29	5,86
	İç Anadolu (D)	126	4,83	0,82	1,86	6,00
	Doğu Anadolu (E)	53	4,36	0,70	2,00	5,90
	Akdeniz (F)	47	4,46	0,66	3,00	5,76
	Güneydoğu Anadolu (G)	78	4,55	0,82	1,48	6,00

Tablo 4.29'a bakıldığında öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun coğrafi bölgesine göre psikolojik sermaye ölçeğinin alt boyutlarından öz yeterlik, psikolojik dayanıklılık ve iyimserlik alt boyutlarında farklılıklar görülmektedir. Öz yeterlik alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,30 puan gözlenen Karadeniz Bölgesi, ortalama 4,82 puan gözlenen İç Anadolu Bölgesi ile ortalama 4,38 puan gözlenen Doğu Anadolu Bölgesi arasında olduğu görülmüştür. Psikolojik dayanıklılık alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,27 puan gözlenen Karadeniz Bölgesi, ortalama 4,92 puan gözlenen İç Anadolu Bölgesi ile ortalama 4,36 puan gözlenen Doğu Anadolu Bölgesi arasında olduğu görülmüştür. İyimserlik alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,35 puan gözlenen Karadeniz Bölgesi, ortalama 4,92 puan gözlenen İç Anadolu Bölgesi, ortalama 4,33 puan gözlenen Doğu Anadolu Bölgesi ile ortalama 4,81 puan gözlenen Marmara Bölgesi arasında olduğu görülmüştür.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin görev yaptıkları kurumun coğrafi bölgesi değişkenine göre psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanların anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin ANOVA testi sonuçları Tablo 4.30'da verilmiştir.

Tablo 4.30. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun coğrafi bölgesine göre psikolojik sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Öz Yeterlik	Gruplararası	15,487	6	2,581	3,663	0,001
	Gruplariçi	355,171	504	0,705		

	Toplam	370,657	510			
Psikolojik Dayanıklılık	Gruplararası	21,990	6	3,665	4,652	0,000
	Gruplariçi	397,107	504	0,788		
	Toplam	419,097	510			
Umut	Gruplararası	10,778	6	1,796	2,666	0,015
	Gruplariçi	339,645	504	0,674		
	Toplam	350,423	510			
İyimserlik	Gruplararası	21,690	6	3,615	4,458	0,000
	Gruplariçi	408,656	504	0,811		
	Toplam	430,346	510			
Toplam Psikolojik Sermaye	Gruplararası	15,433	6	2,572	4,070	0,001
	Gruplariçi	318,505	504	0,632		
	Toplam	333,938	510			

Tablo 4.30, öğretmenlerin psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları puanın görev yaptıkları kurumun bulunduğu coğrafi bölgeye göre manidar şekilde farklılaştığını göstermektedir. Post hoc analizine göre ilgili farklılık İç Anadolu bölgesinde görev yapan gruplar ile Karadeniz ve Doğu Anadolu bölgesinde görev yapan gruplar arasında bulunmaktadır. İç Anadolu bölgesinde görev yapan öğretmenlerin psikolojik sermaye ölçeği ortalama puanı 4,83 olurken bu puan ortalama Doğu Anadolu bölgesinde görev yapan öğretmenlerin ortalama puanı (4,36) ve Karadeniz bölgesinde görev yapan öğretmenlerin ortalama puanından (4,31) anlamlı şekilde yüksektir. Umut alt boyutunda ise ANOVA sonucu manidar bir farklılığa işaret ederken Post Hoc analizine göre değişken düzeyleri arasında farklılık bulunmamaktadır. Post hoc analizine göre görev yaptıkları kurumun coğrafi bölgesi İç Anadolu Bölgesi olan öğretmenlerin öz yeterlik puanı görev yaptıkları kurumun coğrafi bölgesi hem Karadeniz hem de Doğu Anadolu bölgesi olan öğretmenlerin öz yeterlik puanından daha yüksektir. Post hoc analizine göre görev yaptıkları kurumun coğrafi bölgesi İç Anadolu Bölgesi olan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanı hem Karadeniz hem de Doğu Anadolu bölgesinde görev yapan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanından daha yüksektir. Post hoc analizine göre görev yaptıkları kurumun coğrafi bölgesi İç Anadolu Bölgesi olan öğretmenlerin iyimserlik puanı Karadeniz bölgesinde görev yapan öğretmenlerin iyimserlik puanından; görev yaptıkları kurumun coğrafi bölgesi Marmara Bölgesi olan öğretmenlerin iyimserlik puanı ise görev yaptıkları kurumun bölgesi Doğu Anadolu Bölgesi olan öğretmenlerin iyimserlik puanından

daha yüksektir. Öz yeterlik, psikolojik dayanıklılık ve iyimserlik alt boyutlarında farklılıklar Tukey testiyle keşfedilmiştir.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin görev yaptıkları kurumun yerleşim yeri özelliği değişkenine göre psikolojik sermaye ölçeğinden puanlara ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.31’de verilmiştir.

Tablo 4.31. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun yerleşim yerine göre psikolojik sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler

	Yerleşim yeri	N	$\bar{x}$	S	Min	Max
Öz Yeterlik	Köy veya Belde	76	4,46	0,77	1,67	6,00
	İlçe	182	4,62	0,83	2,17	6,00
	Şehirler	253	4,63	0,89	1,83	6,00
Psikolojik Dayanıklılık	Köy veya Belde	76	4,47	0,79	1,40	6,00
	İlçe	182	4,70	0,87	1,80	6,00
	Şehirler	253	4,65	0,96	1,60	6,00
Umut	Köy veya Belde	76	4,46	0,76	1,17	6,00
	İlçe	182	4,60	0,79	1,83	6,00
	Şehirler	253	4,53	0,87	1,00	6,00
İyimserlik	Köy veya Belde	76	4,52	0,86	1,75	6,00
	İlçe	182	4,74	0,82	1,50	6,00
	Şehirler	253	4,66	0,99	1,50	6,00
Toplam Psikolojik Sermaye	Köy veya Belde	76	4,47	0,74	1,48	6,00
	İlçe	182	4,65	0,77	2,00	6,00
	Şehirler	253	4,60	0,86	1,86	6,00

Tablo 4.32’ye bakıldığında öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun coğrafi bölgesine göre psikolojik sermaye ölçeğinin öz yeterlik alt boyutunda en yüksek ortalamanın (4,63) şehirler yerleşim yerine, psikolojik dayanıklılık alt boyutunda en yüksek ortalamanın (4,70) ilçe yerleşim yerine, umut alt boyutunda en yüksek ortalamanın (4,60) ilçe yerleşim yerine, iyimserlik alt boyutunda en yüksek ortalamanın (4,74) ilçe yerleşim yerine ait olduğu görülmektedir.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin görev yaptıkları kurumun yerleşim yeri değişkenine göre psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanların anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin ANOVA testi sonuçları Tablo 4.32’ de verilmiştir.

Tablo 4.32. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun yerleşim yerine göre psikolojik sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Öz Yeterlik	Gruplararası	1,674	2	0,837	1,152	0,317
	Gruplariçi	368,984	508	0,726		
	Toplam	370,657	510			
Psikolojik Dayanıklılık	Gruplararası	2,876	2	1,438	1,755	0,174
	Gruplariçi	416,220	508	0,819		
	Toplam	419,097	510			
Umut	Gruplararası	4,860	2	0,584	0,849	0,428
	Gruplariçi	345,563	508	0,688		
	Toplam	350,423	510			
İyimserlik	Gruplararası	5,922	2	1,337	1,588	0,205
	Gruplariçi	424,424	508	0,842		
	Toplam	430,346	510			
Toplam Psikolojik Sermaye	Gruplararası	7,357	2	0,851	1,300	0,273
	Gruplariçi	326,581	508	0,654		
	Toplam	333,938	510			

Tablo 4.33'e göre, görev yapılan kurumun bulunduğu yerleşim yerine göre toplam psikolojik sermaye ortalama puanlarında manidar farklılık bulunmaktadır. Öğretmenlerin psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanlar arasında görev yaptıkları okulun bağlı bulunduğu yerleşim yerine göre manidar farklılık bulunmamaktadır. Öğretmenlerin psikolojik sermaye ölçeğinin alt boyutlarında da görev yaptıkları kurumun bulunduğu yerleşim yerine göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin görev yaptıkları kurumun özel veya resmi olma durumu değişkenine göre psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanların anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin t testi sonuçları Tablo 4.33'de verilmiştir.

Tablo 4.33. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun özel veya resmi olma durumuna göre psikolojik sermayelerine ilişkin t testi sonuçları

	Kurum Türü	N	$\bar{x}$	S	Sd	T	P
Öz Yeterlik	Resmi	401	4,67	0,84	509	3,40	0,001
	Özel	110	4,36	0,86			
Psikolojik Dayanıklılık	Resmi	401	4,72	0,90	509	4,23	0,000
	Özel	110	4,32	0,83			
Umut	Resmi	401	4,59	0,84	509	2,19	0,029
	Özel	110	4,39	0,76			

İyimserlik	Resmi	401	4,74	0,92	509	3,16	0,002
	Özel	110	4,43	0,89			
Toplam Psikolojik Sermaye	Resmi	401	4,66	0,81	509	3,48	0,001
	Özel	110	4,36	0,77			

Tablo 4.33'e bakıldığında öğretmenlerin görev yaptıkları kurum türüne göre psikolojik sermaye ölçeğinin alt boyutlarından öz yeterlik, psikolojik dayanıklılık, umut ve iyimserlik alt boyutlarında anlamlı farklılık görülmektedir. Psikolojik sermaye ölçeğinin tüm alt boyutlarında bu farklılığın resmî kurumlarda görev yapan öğretmenlerin lehine olduğu görülmektedir. Buna göre resmî kurumlarda görev yapan öğretmenlerin öz yeterlik, psikolojik dayanıklılık, umut ve iyimserlik puanı özel kurumlarda görev yapan öğretmenlerin öz yeterlik, psikolojik dayanıklılık, umut ve iyimserlik puanlarından daha yüksektir. Tablo 4.33'e bakıldığında öğretmenlerin psikolojik sermaye ölçeği puanlarının görev yaptıkları kurum türüne göre manidar şekilde farklılaştığı görülebilir. Ortalama puanlar; resmi kurumda görev yapan öğretmenlerin (4,66), özel kurumda görev yapan öğretmenlere (4,36) göre psikolojik sermaye düzeyinin yüksek olduğu göstermektedir. Öz yeterlik, umut, iyimserlik alt boyutunda farklılıklar Tukey testiyle, psikolojik dayanıklılık alt boyutunda farklılıklar ise Tamhane testiyle keşfedilmiştir.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin görev yaptıkları kurumun yer aldığı okul öncesi eğitim kategorisi değişkenine göre psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.34'te sunulmuştur.

Tablo 4.34. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun yer aldığı okul öncesi eğitim kategorisine göre psikolojik sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler

	Kurum türü	N	$\bar{x}$	S	Min	Max
Öz Yeterlik	Resmi Bağımsız Anaokulu (A)	178	4,79	0,77	2,50	6,00
	Özel Anaokulu (B)	82	4,38	0,81	2,17	6,00
	Anasınıfı (C)	210	4,58	0,88	1,67	6,00
	Kreş / Yuva / Gündüz	41	4,32	0,97	2,50	6,00
	Bakımevi (D)					
Psikolojik Dayanıklılık	Resmi Bağımsız Anaokulu (A)	178	4,86	0,82	1,60	6,00
	Özel Anaokulu (B)	82	4,37	0,77	2,00	6,00
	Anasınıfı (C)	210	4,65	0,94	1,40	6,00
	Kreş / Yuva / Gündüz	41	4,17	1,05	2,20	6,00
	Bakımevi (D)					
Umut	Resmi Bağımsız Anaokulu (A)	178	4,69	0,83	1,00	6,00
	Özel Anaokulu (B)	82	4,44	0,75	2,00	6,00

	Anasınıfı (C)	210	4,52	0,84	1,17	6,00
	Kreş / Yuva / Gündüz	41	4,22	0,80	2,50	5,83
	Bakımevi (D)					
İyimserlik	Resmi Bağımsız Anaokulu (A)	178	4,90	0,82	1,75	6,00
	Özel Anaokulu (B)	82	4,41	0,89	1,50	6,00
	Anasınıfı (C)	210	4,64	0,92	1,75	6,00
	Kreş / Yuva / Gündüz	41	4,33	1,09	1,50	6,00
	Bakımevi (D)					
Toplam Psikolojik Sermaye	Resmi Bağımsız Anaokulu (A)	178	4,79	0,76	1,86	6,00
	Özel Anaokulu (B)	82	4,39	0,74	2,10	6,00
	Anasınıfı (C)	210	4,59	0,82	1,48	5,90
	Kreş / Yuva / Gündüz	41	4,24	0,89	2,24	6,00
	Bakımevi (D)					

Tablo 4.34'e bakıldığında öğretmenlerin görev yaptıkları okul öncesi kurum kategorisine göre psikolojik sermaye ölçeğinin alt boyutlarından öz yeterlik, psikolojik dayanıklılık, umut ve iyimserlik alt boyutlarında farklılıklar görülmektedir. Öz yeterlik alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,79 puan gözlenen resmi bağımsız anaokulu, ortalama 4,38 puan gözlenen özel anaokulu ile ortalama 4,32 puan gözlenen kreş, yuva, gündüz bakım evi arasında olduğu görülmüştür. Psikolojik dayanıklılık alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,86 puan gözlenen resmi bağımsız anaokulu, ortalama 4,37 puan gözlenen özel anaokulu ile ortalama 4,17 puan gözlenen kreş, yuva, gündüz bakımevi arasında olduğu görülmüştür. Umut alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,69 puan gözlenen resmi bağımsız anaokulu ile ortalama 4,22 puan gözlenen kreş, yuva, gündüz bakımevi arasında olduğu görülmüştür. İyimserlik alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,90 puan gözlenen resmi bağımsız anaokulu, ortalama 4,41 puan gözlenen özel anaokulu, ortalama 4,64 puan gözlenen anasınıfı ile ortalama 4,33 puan gözlenen kreş, yuva, gündüz bakımevi arasında olduğu görülmüştür.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin görev yaptıkları kurumun yer aldığı okul öncesi eğitim kategorisi değişkenine göre psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanların anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin ANOVA testi sonuçları Tablo 4.35'de verilmiştir.

Tablo 4.35. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun yer aldığı okul öncesi eğitim kategorisine göre psikolojik sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Öz Yeterlik	Gruplararası	14,024	3	4,675	6,645	0,000
	Gruplariçi	356,634	507	0,703		
	Toplam	370,657	510			
Psikolojik Dayanıklılık	Gruplararası	23,347	3	7,782	9,970	0,000
	Gruplariçi	395,750	507	0,781		
	Toplam	419,097	510			
Umut	Gruplararası	9,280	3	3,093	4,597	0,003
	Gruplariçi	341,143	507	0,673		
	Toplam	350,423	510			
İyimserlik	Gruplararası	20,509	3	6,836	8,457	0,000
	Gruplariçi	409,837	507	0,808		
	Toplam	430,346	510			
Toplam Psikolojik Sermaye	Gruplararası	15,669	3	5,223	8,320	0,000
	Gruplariçi	318,269	507	0,628		
	Toplam	333,938	510			

Tablo 4.35'e göre, öğretmenlerin görev yaptığı okul kategorisine göre psikolojik sermaye puanları manidar şekilde farklılaşmaktadır. Post hoc analizi farklılığın resmi bağımsız anaokulunda görev yapan öğretmenlerle özel anaokulu ve kreş, yuva veya gündüz bakımevinde görev yapan öğretmenler arasında aynı zamanda anasınıfında görev yapan öğretmenlerle yine kreş, yuva veya gündüz bakımevinde görev yapan öğretmenler arasında olduğunu göstermektedir. Resmi bağımsız anaokulunda görev yapan öğretmenlerin puanı (4,79); özel anaokulunda görev yapan öğretmenlerin puanından (4,39) ve kreş, yuva veya gündüz bakımevinde görev yapan öğretmenlerin puanından (4,24) yüksektir. Anasınıfında görev yapan öğretmenlerin puanı da (4,59) kreş, yuva veya gündüz bakımevinde görev yapan öğretmenlerin puanından (4,24) yüksektir. Post hoc analizine göre görev yaptıkları okul öncesi eğitim kategorisi resmi bağımsız anaokulu olan öğretmenlerin öz yeterlik puanı hem özel anaokulunda görev yapan öğretmenlerden hem de kreş, yuva, gündüz bakımevinde görev yapan öğretmenlerin öz yeterlik puanından daha yüksektir. Post hoc analizine göre görev yaptıkları okul öncesi eğitim kategorisi resmi bağımsız anaokulu olan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanı hem özel anaokulunda görev yapan öğretmenlerden hem de kreş, yuva, gündüz bakımevinde görev yapan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık

puanından daha yüksektir. Post hoc analizine göre görev yaptıkları okul öncesi eğitim kategorisi resmi bağımsız anaokulu olan öğretmenlerin umut puanı kreş, yuva, gündüz bakımevinde görev yapan öğretmenlerin umut puanından daha yüksektir. Post hoc analizine göre görev yaptıkları okul öncesi eğitim kategorisi resmi bağımsız anaokulu olan öğretmenlerin umut puanı özel anaokulu, anasınıfı ve kreş, yuva, gündüz bakımevinde görev yapan öğretmenlerin iyimserlik puanından daha yüksektir.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin görev yaptıkları kurumun hizmet bölgesi değişkenine göre psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.36’da verilmiştir.

Tablo 4.36. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun hizmet bölgesine göre psikolojik sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler

	Hizmet bölgesi	N	$\bar{x}$	S	Min	Max
Öz Yeterlik	1. Hizmet Bölgesi (A)	284	4,70	0,85	2,17	6,00
	2. Hizmet Bölgesi (B)	145	4,44	0,79	1,83	6,00
	3. Hizmet Bölgesi (C)	82	4,55	0,90	1,67	6,00
Psikolojik Dayanıklılık	1. Hizmet Bölgesi (A)	284	4,76	0,89	1,60	6,00
	2. Hizmet Bölgesi (B)	145	4,45	0,86	2,20	6,00
	3. Hizmet Bölgesi (C)	82	4,54	0,98	1,40	6,00
Umut	1. Hizmet Bölgesi (A)	284	4,60	0,85	1,00	6,00
	2. Hizmet Bölgesi (B)	145	4,46	0,74	2,50	6,00
	3. Hizmet Bölgesi (C)	82	4,49	0,89	1,17	6,00
İyimserlik	1. Hizmet Bölgesi (A)	284	4,76	0,91	1,50	6,00
	2. Hizmet Bölgesi (B)	145	4,53	0,90	1,50	6,00
	3. Hizmet Bölgesi (C)	82	4,61	0,90	1,75	6,00
Toplam Psikolojik Sermaye	1. Hizmet Bölgesi (A)	284	4,69	0,82	1,86	6,00
	2. Hizmet Bölgesi (B)	145	4,45	0,74	2,24	6,00
	3. Hizmet Bölgesi (C)	82	4,54	0,86	1,48	6,00

Tablo 4.36’ya bakıldığında öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun hizmet bölgesine göre psikolojik sermaye ölçeğinin alt boyutlarından öz yeterlik, psikolojik dayanıklılık ve iyimserlik alt boyutlarında farklılıklar görülmektedir. Öz yeterlik alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,70 puan gözlenen 1. Hizmet Bölgesi ile ortalama 4,44 puan gözlenen 2. Hizmet Bölgesi arasında olduğu görülmüştür. 1. Hizmet bölgesinde görev yapan öğretmenlerin öz yeterlik puanı 2. Hizmet bölgesinde görev yapan öğretmenlerin öz yeterlik puanından daha yüksektir. Psikolojik dayanıklılık alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,76 puan gözlenen 1. Hizmet Bölgesi ile ortalama

4,45 puan gözlenen 2. Hizmet Bölgesi arasında olduğu görülmüştür. Buna 1. Hizmet bölgesinde görev yapan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanı 2. Hizmet bölgesinde görev yapan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanından daha yüksektir. İyimserlik alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,76 puan gözlenen 1. Hizmet Bölgesi ile ortalama 4,53 puan gözlenen 2. Hizmet Bölgesi arasında olduğu görülmüştür. Buna 1. Hizmet bölgesinde görev yapan öğretmenlerin iyimserlik puanı 2. Hizmet bölgesinde görev yapan öğretmenlerin iyimserlik puanından daha yüksektir.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin görev yaptıkları kurumun hizmet bölgesi değişkenine göre psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanların anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin ANOVA testi sonuçları Tablo 4.37’de verilmiştir.

Tablo 4.37. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun hizmet bölgesine göre psikolojik sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Öz Yeterlik	Gruplararası	6,965	2	3,482	4,864	0,008
	Gruplariçi	363,692	508	0,716		
	Toplam	370,657	510			
Psikolojik Dayanıklılık	Gruplararası	10,232	2	5,116	6,356	0,002
	Gruplariçi	408,865	508	0,805		
	Toplam	419,097	510			
Umut	Gruplararası	2,112	2	1,056	1,540	0,215
	Gruplariçi	348,311	508	0,686		
	Toplam	350,423	510			
İyimserlik	Gruplararası	5,606	2	2,803	3,352	0,036
	Gruplariçi	424,741	508	0,836		
	Toplam	430,346	510			
Toplam Psikolojik Sermaye	Gruplararası	5,594	2	2,797	4,328	0,014
	Gruplariçi	328,344	508	0,646		
	Toplam	333,938	510			

Tablo 4.37, görev yapılan hizmet bölgesinin, öğretmenlerin psikolojik sermaye puanlarını manidar şekilde farklılaştırdığını göstermektedir. Öğretmenler görev yaptığı hizmet bölgesine göre gruplandırıldığında en yüksek puana (4,69) birinci hizmet bölgesindeki, en düşük puana (4,45) ikinci hizmet bölgesindeki öğretmenlerin sahip olduğu dikkat çekmektedir. Post hoc analizine göre tüm alt boyutlarda 1. Hizmet

bölgesi lehine farklılıklar anlamlıdır. Alt boyutlara ilişkin farklılıklar Tukey testiyle keşfedilmiştir.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin görev yaptıkları kurumun hizmet alanı değişkenine göre psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.38’de verilmiştir.

Tablo 4.38. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun hizmet alanına göre psikolojik sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler

	Hizmet Alanı	N	$\bar{x}$	S	Min	Max
Öz Yeterlik	1. 2. veya 3. Hizmet Alanı(A)	206	4,80	0,80	2,50	6,00
	4. 5. veya 6. Hizmet Alanı (B)	202	4,52	0,85	1,67	6,00
	Özel Kurum (C)	103	4,36	0,86	2,17	6,00
Psikolojik Dayanıklılık	1. 2. veya 3. Hizmet Alanı(A)	206	4,89	0,87	1,60	6,00
	4. 5. veya 6. Hizmet Alanı (B)	202	4,53	0,90	1,40	6,00
	Özel Kurum (C)	103	4,35	0,85	2,00	6,00
Umut	1. 2. veya 3. Hizmet Alanı(A)	206	4,70	0,84	1,00	6,00
	4. 5. veya 6. Hizmet Alanı (B)	202	4,45	0,83	1,17	6,00
	Özel Kurum (C)	103	4,42	0,77	2,00	6,00
İyimserlik	1. 2. veya 3. Hizmet Alanı(A)	206	4,86	0,90	1,50	6,00
	4. 5. veya 6. Hizmet Alanı (B)	202	4,60	0,93	1,50	6,00
	Özel Kurum (C)	103	4,44	0,89	1,50	6,00
Toplam Psikolojik Sermaye	1. 2. veya 3. Hizmet Alanı(A)	206	4,79	0,79	1,86	6,00
	4. 5. veya 6. Hizmet Alanı (B)	202	4,51	0,81	1,48	6,00
	Özel Kurum (C)	103	4,38	0,78	2,10	6,00

Tablo 4.38’e bakıldığında öğretmenlerin görev yaptıkları okulun hizmet alanına göre psikolojik sermaye ölçeğinin alt boyutlarından öz yeterlik, psikolojik dayanıklılık, umut ve iyimserlik alt boyutlarında anlamlı farklılıklar görülmektedir. Öz yeterlik alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,80 puan gözlenen 1, 2 ve 3. Hizmet alanı, ortalama 4,52 puan gözlenen 4, 5 ve 6. Hizmet alanı ile ortalama 4,36 puan gözlenen özel kurum arasında olduğu görülmüştür. Post hoc analizine göre görev yaptıkları kurumun hizmet alanı 1, 2 ve 3. grubunda yer alan öğretmenlerin öz yeterlik puanı hem göre yaptıkları kurum 4., 5. ve 6. hizmet alanında hem de özel kurum grubunda yer alan öğretmenlerin puanından yüksektir. Psikolojik dayanıklılık alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,89 puan gözlenen 1, 2 ve 3. Hizmet alanı, ortalama 4,53 puan gözlenen 4, 5 ve 6. Hizmet alanı ile ortalama 4,35 puan gözlenen özel kurum arasında olduğu görülmüştür. Post hoc analizine göre görev yaptıkları

kurumun hizmet alanı 1, 2 ve 3. grubunda yer alan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanı hem göre yaptıkları kurum 4, 5 ve 6. hizmet alanında hem de özel kurum grubunda yer alan öğretmenlerin puanından yüksektir. Umut alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,70 puan gözlenen 1, 2 ve 3. Hizmet alanı, ortalama 4,45 puan gözlenen 4, 5 ve 6. Hizmet alanı ile ortalama 4,42 puan gözlenen özel kurum arasında olduğu görülmüştür. Post hoc analizine göre görev yaptıkları kurumun hizmet alanı 1, 2 ve 3. grubunda yer alan öğretmenlerin umut puanı hem göre yaptıkları kurum 4, 5 ve 6. hizmet alanında hem de özel kurum grubunda yer alan öğretmenlerin puanından yüksektir. İyimserlik alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,86 puan gözlenen 1, 2 ve 3. Hizmet alanı ile ortalama 4,60 puan gözlenen 4, 5 ve 6. Hizmet alanında olduğu görülmüştür. Buna göre görev yaptıkları kurumun hizmet alanı 1, 2 ve 3. grubunda yer alan öğretmenlerin iyimserlik puanı görev yaptıkları kurum 4, 5 ve 6. hizmet alanında yer alan öğretmenlerin iyimserlik puanından yüksektir. Tüm alt boyutlara ilişkin farklılıklar Tukey testiyle keşfedilmiştir.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin görev yaptıkları kurumun hizmet alanı değişkenine göre psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanların anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin ANOVA testi sonuçları Tablo 4.39’da verilmiştir.

Tablo 4.39. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun hizmet alanına göre psikolojik sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Öz Yeterlik	Gruplararası	15,589	2	7,794	11,151	0,000
	Gruplariçi	355,069	508	0,699		
	Toplam	370,657	510			
Psikolojik Dayanıklılık	Gruplararası	24,222	2	12,111	15,580	0,000
	Gruplariçi	394,875	508	0,777		
	Toplam	419,097	510			
Umut	Gruplararası	8,023	2	4,012	5,952	0,003
	Gruplariçi	342,400	508	0,674		
	Toplam	350,423	510			
İyimserlik	Gruplararası	13,675	2	6,836	8,334	0,000
	Gruplariçi	416,675	508	0,820		
	Toplam	430,346	510			
Toplam Psikolojik Sermaye	Gruplararası	14,527	2	7,263	11,552	0,000
	Gruplariçi	319,411	508	0,629		
	Toplam	333,938	510			

Tablo 4.39’a göre öğretmenlerin görev yaptığı hizmet alanı psikolojik sermaye düzeylerini manidar şekilde farklılaştırmaktadır. Post hoc analizi birinci, ikinci veya üçüncü hizmet alanında görev yapan öğretmenlerin (4,79); dördüncü, beşinci veya altıncı hizmet alanında görev yapan öğretmenler (4,51) ile özel kurumda görev yapan öğretmenlerden (4,38) daha yüksek psikolojik sermaye düzeyine sahip olduğunu göstermektedir.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin görev yaptıkları kurumun bulunduğu mahalledeki ortalama ekonomik düzey değişkenine göre psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanların anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin t testi sonuçları Tablo 4.40’da verilmiştir.

Tablo 4.40. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun bulunduğu mahalledeki ortalama ekonomik düzeyine göre psikolojik sermayelerine ilişkin t testi sonuçları

	Sosyoekonomik Grup	N	$\bar{x}$	S	Sd	T	P
Öz Yeterlik	Alt	250	4,59	0,81	509	-,361	,718
	Orta / Üst	261	4,61	0,90			
Psikolojik Dayanıklılık	Alt	250	4,67	0,85	509	,711	,477
	Orta / Üst	261	4,61	0,96			
Umut	Alt	250	4,56	0,80	509	,339	,735
	Orta / Üst	261	4,53	0,85			
İyimserlik	Alt	250	4,66	0,85	509	-,291	,771
	Orta / Üst	261	4,68	0,88			
Toplam Psikolojik Sermaye	Alt	250	4,60	0,77	509	,170	0,865
	Orta / Üst	261	4,59	0,85			

Tablo 4.40’a bakıldığında öğretmenlerin görev yaptıkları kurumdaki ebeveynlerin düzeyine göre psikolojik sermaye ölçeğinin alt boyutlarında anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Tablo 4.41’e göre öğretmenlerin görev yaptıkları civarda yaşayan ailelerin sosyoekonomik düzeyi psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları puanları manidar şekilde farklılaştırmamaktadır. Kurum çevresinde ikamet eden ailelerin alt sosyoekonomik grupta olduğunu ifade eden öğretmenlerin psikolojik sermaye ortalama puanı 4,60, orta veya üst grupta olduğunu ifade eden öğretmenlerin psikolojik sermaye ortalama puanı 4,59 olarak hesaplanmıştır.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin görev yaptıkları kurumdaki ebeveynlerin eğitim düzeyi değişkenine göre psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin betimsel istatistikler Tablo 4.41’de verilmiştir.

Tablo 4.41. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumdaki ebeveynlerin eğitim düzeyine göre psikolojik sermayelerine ilişkin betimsel istatistikler

	Eğitim Düzeyi	N	$\bar{x}$	S	Min	Max
Öz Yeterlik	İlkokul veya Daha Az (A)	151	4,47	0,77	1,67	6,00
	Ortaokul (B)	118	4,58	0,82	1,83	6,00
	Lise (C)	119	4,87	0,92	2,50	6,00
	Üniversite veya üstü (D)	123	4,53	0,86	2,17	6,00
Psikolojik Dayanıklılık	İlkokul veya Daha Az (A)	151	4,51	0,80	1,67	6,00
	Ortaokul (B)	118	4,61	0,85	1,40	6,00
	Lise (C)	119	4,91	1,03	1,80	6,00
	Üniversite veya üstü (D)	123	4,56	0,91	1,80	6,00
Umut	İlkokul veya Daha Az (A)	151	4,46	0,78	1,00	6,00
	Ortaokul (B)	118	4,50	0,82	1,83	6,00
	Lise (C)	119	4,75	0,91	2,17	6,00
	Üniversite veya üstü (D)	123	4,49	0,78	2,00	6,00
İyimserlik	İlkokul veya Daha Az (A)	151	4,54	0,83	1,75	6,00
	Ortaokul (B)	118	4,57	0,97	1,50	6,00
	Lise (C)	119	4,97	0,97	1,50	6,00
	Üniversite veya üstü (D)	123	4,64	0,87	2,00	6,00
Toplam Psikolojik Sermaye	İlkokul veya Daha Az (A)	151	4,48	0,73	1,48	6,00
	Ortaokul (B)	118	4,54	0,79	2,00	6,00
	Lise (C)	119	4,86	0,89	2,24	6,00
	Üniversite veya üstü (D)	123	4,54	0,78	2,10	6,00

Tablo 4.41’e bakıldığında öğretmenlerin kurumdaki ebeveynlerin eğitim düzeyine göre psikolojik sermaye ölçeğinin alt boyutlarından öz yeterlik, psikolojik dayanıklılık, umut ve iyimserlik alt boyutlarında farklılıklar görülmektedir. Öz yeterlik alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,47 puan gözlenen ilkokul veya daha az grubu, ortalama 4,58 puan gözlenen ortaokul grubu, ortalama 4,87 puan gözlenen lise grubu ile ortalama 4,53 puan gözlenen üniversite veya üstü grubu arasında olduğu görülmüştür. Psikolojik dayanıklılık alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,51 puan gözlenen ilkokul veya daha az grubu, ortalama 4,91 puan gözlenen lise grubu ile ortalama 4,56 puan gözlenen üniversite veya üstü grubu arasında olduğu görülmüştür. Umut alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,46 puan gözlenen ilkokul veya daha az grubu ile ortalama 4,75 puan gözlenen lise grubu arasında olduğu görülmüştür.

İyimserlik alt boyutunda bu farklılığın ortalama 4,54 puan gözlenen ilkokul veya daha az grubu, ortalama 4,57 puan gözlenen ortaokul grubu, ortalama 4,97 puan gözlenen lise grubu ile ortalama 4,64 puan gözlenen üniversite veya daha fazla grubu arasında olduğu görülmüştür.

Araştırmada yer alan okul öncesi öğretmenlerinin görev yaptıkları kurumdaki ebeveynlerin eğitim düzeyi değişkenine göre psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanların anlamlı farklılık gösterip göstermediğine ilişkin ANOVA testi sonuçları Tablo 4.42’de verilmiştir.

Tablo 4.42. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumdaki ebeveynlerin eğitim düzeyi değişkenine göre psikolojik sermayelerine ilişkin ANOVA testi sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	P
Öz Yeterlik	Gruplararası	11,797	3	3,932	5,556	0,001
	Gruplariçi	359,860	507	0,708		
	Toplam	370,657	510			
Psikolojik Dayanıklılık	Gruplararası	11,968	3	3,989	4,968	0,002
	Gruplariçi	407,128	507	0,803		
	Toplam	419,097	510			
Umut	Gruplararası	6,681	3	2,227	3,285	0,021
	Gruplariçi	343,742	507	0,678		
	Toplam	350,423	510			
İyimserlik	Gruplararası	14,853	3	4,951	6,041	0,000
	Gruplariçi	415,493	507	0,820		
	Toplam	430,346	510			
Toplam Psikolojik Sermaye	Gruplararası	11,007	3	3,669	5,761	0,001
	Gruplariçi	322,931	507	0,637		
	Toplam	333,938	510			

Tablo 4.42’ye bakıldığında ANOVA sonuçları, öğretmenlerin psikolojik sermaye puanlarının kurumdaki ebeveynlerin eğitim düzeyine göre farklılaştığını göstermektedir. Kurumdaki ebeveynlerin eğitim seviyesinin lise olduğunu belirten öğretmenlerin ortalama puanı (4,86); ilkokul veya daha az (4,48), ortaokul (4,54) ve üniversite veya üstü (4,54) olduğunu belirten öğretmenlerin ortalama puanından yüksekken ANOVA testi bu farkların anlamlı olduğunu ortaya koymuştur.

Post hoc analizine göre görev yaptıkları kurumdaki ebeveynlerin eğitim düzeyi lise olan öğretmenlerin öz yeterlik puanı görev yaptıkları kurumdaki ebeveynlerin eğitim düzeyi ilkokul veya daha az, ortaokul ve üniversite veya üstü grubunda yer alan

öğretmenlerin öz yeterlik puanından daha yüksektir. Post hoc analizine göre görev yaptıkları kurumdaki ebeveynlerin eğitim düzeyi lise olan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanı görev yaptıkları kurumdaki ebeveynlerin eğitim düzeyi hem ilkokul veya daha az hem de üniversite veya üstü grubunda yer alan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanından daha yüksektir. Post hoc analizine göre görev yaptıkları kurumdaki ebeveynlerin eğitim düzeyi lise olan öğretmenlerin umut puanı görev yaptıkları kurumdaki ebeveynlerin eğitim düzeyi ilkokul veya daha az olan öğretmenlerin umut puanından daha yüksektir. Post hoc analizine göre görev yaptıkları kurumdaki ebeveynlerin eğitim düzeyi lise olan öğretmenlerin iyimserlik puanı görev yaptıkları kurumdaki ebeveynlerin eğitim düzeyi ilkokul veya daha az, ortaokul ve üniversite veya üstü grubunda yer alan öğretmenlerin iyimserlik puanından daha yüksektir. Öz yeterlik alt boyutunda ulaşılan farklılıklar Tukey testi ile, psikolojik dayanıklılık, umut ve iyimserlik alt boyutlarına ilişkin farklılıklar ise Tamhane testi ile keşfedilmiştir.

4.3. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kültürel ve Psikolojik Sermaye Yeterlikleri Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Araştırmanın üçüncü problemi olan “Okul öncesi öğretmenlerinin kültürel ve psikolojik sermaye yeterlikleri arasında bir ilişki var mıdır?” sorusuna yönelik yapılan analiz sonuçları Tablo 4.43’te sunulmuştur.

Tablo 4.43. *Kültürel ve psikolojik sermaye yeterlikleri arasındaki ilişki*

	Kültürel Sermaye Ölçeği Toplam Puanlar	Psikolojik Sermaye Ölçeği Toplam Puanlar
Kültürel Sermaye Ölçeği Toplam Puanlar	1	,754
Psikolojik Sermaye Ölçeği Toplam Puanlar		1

Pearson Momentler Çarpımı korelasyon analizinden elde edilen korelasyon katsayısı .75’tir. Bu katsayıya ilişkin manidarlık değeri ise $p=.000$ olarak hesaplanmıştır. Elde edilen değerlere göre öğretmenlerin kültürel ve psikolojik sermaye yeterlikleri arasında pozitif yönde, yüksek düzeyli ve manidar bir ilişki vardır.

Tablo 4.44'te Kültürel ve Psikolojik Sermaye leği alt boyutları arasındaki ilişki sunulmuştur.

Tablo 4.44. *Kültürel Sermaye leği ve Psikolojik Sermaye leği alt boyutları arasındaki ilişki*

	z Yeterlik	Psikolojik Dayanıklılık	Umut	İyimserlik
Entelektüel Birikim	.656	.617	.606	.616
Kültürel Etkinliklere Katılım	.525	.428	.524	.473
Kültürel Bilinç	.671	.615	.599	.665
Kültürel Potansiyel	.730	.713	.689	.734

($p<0,001$)

Tablo 4.44'te görüldüğü gibi bu boyutlar arası ilişki düzeyi .42 ile .81 arasında değişiklik göstermektedir. Farklı leklere ait alt boyutlarda en yüksek ilişkinin (.730) kültürel potansiyel ile öz yeterlik alt boyutları arasında olduğu görülmektedir. Farklı leklere ait en düşük ilişkinin ise (.428) kültürel etkinliklere katılım ile psikolojik dayanıklılık alt boyutları arasında olduğu görülmektedir.

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın amaçlarından yola çıkılarak elde edilen bulgular özetlenmiştir. Elde edilen bulgular alan yazında ulaşılan sonuçlar ile kıyaslanarak tartışılmış, araştırmacılara çeşitli öneriler sunulmuştur. Araştırmanın giriş kısmında da belirtildiği gibi; öğretmenler ile eğitimin niteliği arasında anlamlı bir ilişkini var olduğu ve öğretmenlerin değişim ve gelişimlerin eğitim sürecini aynı doğrultuda etkileyeceği savunulmaktadır. Değişen dünyadaki farklılıkları anlamlandırmak, bireyin yaşadığı toplumu tanıyarak yaşamını devam ettirmesi, kendini geliştirmesi, kültürel birikime sahip olması, öğrencilerine sosyal bir kimlik kazandırmak için gerekli beceriler kültürel sermayeyi oluştururken; mesleğine olan inanç, bağlılık, umut, motivasyon değerleri ise psikolojik sermayeyi oluşturmaktadır. Kültürel ve psikolojik sermaye öğretmenler için önemli olmakla birlikte erken çocukluk döneminde daha büyük önem arz etmektedir.

Bu doğrultuda insan yaşamının büyük oranda şekillendiği erken çocukluk döneminde, çocukların ailesinden sonra ilk iletişim kurduğu okul öncesi öğretmenlerinin kültürel ve psikolojik sermayelerinin çeşitli değişkenler açısından incelemesi hedeflenmiş ve kültürel ve psikolojik sermaye arasında herhangi bir ilişkinin olup olmadığını belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda öğretmenlerin kültürel sermayelerini ölçmek için Avcı (2015) tarafından geliştirilmiş “Kültürel Sermaye Ölçeği”; psikolojik sermayelerini ölçmek için ise Çetin ve Basım (2012) tarafından geliştirilmiş “Psikolojik Sermaye Ölçeği” ve katılımcılara ilişkin demografik bilgilere ulaşmak için araştırmacı tarafından oluşturulmuş “Demografik Bilgi Formu” kullanılmıştır.

5.1. Sonuç

Elde edilen bulgulara göre araştırma sorularından yola çıkarak ulaşılan sonuçlar aşağıda belirtilmiştir;

5.1.1. Okul öncesi öğretmenlerinin kültürel sermayelerine ilişkin sonuçlar

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin Kültürel Sermaye Ölçeğinin alt boyutlarından aldıkları puanlara göre entelektüel birikimlerinin, kültürel etkinliklere

katılımının, kültürel bilinçlerinin, kültürel potansiyellerinin ve toplam kültürel sermaye yeterliklerinin yüksek düzeyde olduğu ve öğretmenlerin kültürel sermayelerine en fazla katkıyı kültürel potansiyel boyutunun sağladığı görülmektedir.

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin kültürel sermaye ölçeğinden aldıkları puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği, kadın öğretmenlerin kültürel sermaye ölçeği puan ortalamasının erkek öğretmenlerin puan ortalamasından yüksek olduğu görülmektedir. Kültürel sermaye ölçeğinin alt boyutlarında ise kadın öğretmenlerin hem kültürel bilinç hem de kültürel potansiyel puanlarının erkek öğretmenlerin puanından daha yüksek olduğu görülmektedir.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaş aralıklarına göre kültürel sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanlarda anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Kültürel sermaye ölçeğinin alt boyutlarında da yaş aralıklarına göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin kültürel sermaye ölçeğinden aldıkları puanları evli ve bekar öğretmenler arasında anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Kültürel sermaye ölçeğinin alt boyutlarında ise bekar öğretmenlerin kültürel etkinliklere katılım puanının evli öğretmenlerin kültürel etkinliklere katılım puanından yüksek olduğu görülmüştür.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin anne eğitim seviyesine göre kültürel sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanlarda anlamlı farklılık bulunmadığı görülmüştür. Kültürel sermaye ölçeğinin alt boyutlarında ise anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Görülen farklılıklara göre anne eğitim seviyesi ilkokul veya daha az grubunda olan öğretmenlerin entelektüel birikim puanı anne eğitim seviyesi ortaokul grubundaki öğretmenlerin entelektüel birikim puanından yüksek ve anne eğitim seviyesi ilkokul veya daha az grubunda olan öğretmenlerin kültürel potansiyel puanı anne eğitim seviyesi ortaokul grubundaki öğretmenlerin kültürel potansiyel puanından yüksektir.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin kültürel sermaye ölçeğinden aldıkları puanlar örgün/yüz yüze veya uzaktan/açık öğretim türünde eğitim alan öğretmenler arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmektedir. Öğretmenlerin

üniversite eğitimini tamamlama şekline göre kültürel sermaye ölçeğinin alt boyutlarında da anlamlı bir farklılık görülmemektedir.

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin kültürel sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanlarda görev yaptıkları okulun bağlı bulunduğu yerleşim yerine göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmemektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin kültürel sermaye ölçeğinin alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında da görev yaptıkları okulun bağlı bulunduğu yerleşim yerine göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmemektedir.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin kültürel sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanlar mezun oldukları üniversitenin coğrafi bölgesine göre anlamlı fark göstermektedir. Kültürel sermaye ölçeğinin alt boyutlarında da anlamlı farklılıklar vardır. İç Anadolu Bölgesinden mezun olan öğretmenlerin kültürel bilinç puanı hem Doğu Anadolu hem de Güneydoğu Anadolu Bölgesinden mezun olan öğretmenlerin kültürel bilinç puanlarından yüksektir. İç Anadolu Bölgesinden mezun olan öğretmenlerin kültürel potansiyel puanı Doğu Anadolu Bölgesinden mezun olan öğretmenlerin kültürel potansiyel puanlarından yüksektir.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin kültürel sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanların görev yaptıkları okulun bulunduğu hizmet bölgesine göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin görev yaptıkları okulun bulunduğu hizmet bölgesine göre kültürel sermaye ölçeğinin alt boyutlarında da anlamlı farklılıklar yoktur.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin kültürel sermaye ölçeğinden alınan toplam puan ortalamalarının öğretmenlerin görev yaptıkları kurumların yer aldığı hizmet alanına göre anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür. Kültürel sermaye ölçeğinin alt boyutlarında anlamlı farklılıklar görülmektedir. 1, 2 ve 3. Hizmet bölgesinde yer alan okullarda görev yapan öğretmenlerin entelektüel birikim puanı özel kurumlarda görev yapan öğretmenlerin entelektüel birikim puanından yüksektir. 1, 2 ve 3. Hizmet bölgesinde yer alan okullarda görev yapan öğretmenlerin kültürel potansiyel puanı özel kurumlarda görev yapan öğretmenlerin kültürel potansiyel puanından yüksektir.

5.1.2. Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik sermayelerine ilişkin sonuçlar

- Öğretmenlerin psikolojik sermaye ölçeğinin alt boyutlarından aldıkları puanlara göre öğretmenlerin psikolojik sermayelerine en fazla katkıyı iyimserlik boyutu, en az katkıyı ise umut boyutu sağlamaktadır.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları puanların cinsiyete göre anlamlı bir farklılık gösterdiği, kadın öğretmenlerin psikolojik sermaye ölçeği puan ortalamasının erkek öğretmenlerin puan ortalamasından yüksek olduğu görülmüştür. Psikolojik sermaye ölçeğinin alt boyutlarında da anlamlı farklılıklar görülmüştür. Kadın öğretmenlerin öz yeterlik, psikolojik dayanıklılık, umut ve iyimserlik puanı erkek öğretmenlerin öz yeterlik, psikolojik dayanıklılık, umut ve iyimserlik puanlarından daha yüksektir.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaş aralıklarına göre psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları puanlarda anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. 37-41 yaş aralığındaki öğretmenlerin psikolojik sermaye yeterliklerinin 27-31 ve 32-36 yaş aralığındaki öğretmenlerden anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmüştür. Psikolojik sermaye ölçeğinin alt boyutlarında da anlamlı farklılıklar görülmüştür. 37 ve üstü yaş grubunda olan öğretmenlerin öz yeterlik puanı 27-31 yaş grubunda olan öğretmenlerin öz yeterlik puanından yüksektir. 37 ve üstü yaş grubundaki öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanı 27-31 yaş grubu ve 32-36 yaş grubunda olan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanından yüksektir. 37 ve üstü yaş grubundaki öğretmenlerin umut puanı 27-31 yaş grubunda olan öğretmenlerin umut puanından yüksektir.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin psikolojik sermaye puanlarında medeni duruma göre anlamlı bir farklılık yoktur. Öğretmenlerin medeni durumuna göre psikolojik sermaye ölçeğinin alt boyutlarında da anlamlı bir farklılık görülmemiştir.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin anne eğitim seviyesine göre psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanlarda anlamlı bir farklılık bulunduğu görülmüştür. Anne eğitim seviyesini ilkökul veya daha az olarak belirten öğretmenlerin psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları ortalama puanın, hem ortaokul hem de üniversite olarak belirten öğretmenlerden fazla olduğu

görülmüştür. Psikolojik sermaye ölçeğinin alt boyutlarında da anlamlı farklılıklar görülmüştür. Anne eğitim düzeyi ilkokul veya daha az olan öğretmenlerin öz yeterlik puanı anne eğitim düzeyi ortaokul olan öğretmenlerin öz yeterlik puanından daha yüksektir. Anne eğitim düzeyi ilkokul veya daha az olan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanı hem anne eğitim düzeyi ortaokul olan öğretmenlerin hem de anne eğitim düzeyi üniversite veya üstü olan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanından daha yüksektir. Anne eğitim düzeyi ilkokul veya daha az olan öğretmenlerin umut puanı anne eğitim düzeyi ortaokul olan öğretmenlerin öz yeterlik puanından daha yüksektir. Anne eğitim düzeyi ilkokul veya daha az olan öğretmenlerin iyimserlik puanı hem anne eğitim düzeyi ortaokul ve i üniversite veya üstü olan öğretmenlerin iyimserlik puanından daha yüksektir.

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları puanların örgün/yüz yüze veya uzaktan/açık öğretim türünde eğitim alan öğretmenler arasında anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür. Öğretmenlerin üniversite eğitimi tamamlama şekline göre psikolojik sermaye ölçeğinin alt boyutlarında anlamlı bir farklılık görülmemiştir.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin psikolojik sermaye toplam puanlarında ve alt boyutlarında mezun oldukları üniversitesinin bulunduğu coğrafi bölgeye göre anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Mezun olduğu üniversite İç Anadolu Bölgesinde yer alan öğretmenlerin öz yeterlik puanı mezun oldukları üniversite Karadeniz, Doğu Anadolu, Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yer alan öğretmenlerin öz yeterlik puanından yüksektir. Mezun olduğu üniversite İç Anadolu Bölgesinde yer alan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanı mezun oldukları üniversite Karadeniz, Ege, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yer alan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanından yüksektir. Mezun olduğu üniversite İç Anadolu Bölgesinde yer alan öğretmenlerin umut puanı mezun oldukları üniversite Karadeniz, Doğu Anadolu ve Akdeniz Bölgesinde yer alan öğretmenlerin umut puanından yüksektir. Mezun olduğu üniversite İç Anadolu Bölgesinde yer alan öğretmenlerin iyimserlik puanı mezun oldukları üniversite Karadeniz, Doğu Anadolu, Ege ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yer alan öğretmenlerin iyimserlik puanından yüksektir. Ayrıca mezun olduğu

üniversite Marmara Bölgesinde yer alan öğretmenlerin iyimserlik puanı mezun oldukları üniversite Doğu Anadolu Bölgesinde yer alan öğretmenlerin iyimserlik puanından yüksektir.

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanlarda mesleki kıdem yıllarına göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. En yüksek ortalama puana 16 yıl ve üzeri en düşük ortalama puana ise 1-5 yıl arası kıdeme sahip olan öğretmenlerin olduğu görülmüştür. Psikolojik sermaye ölçeğinin alt boyutlarında da anlamlı farklılıklar görülmüştür. Kıdem yılı 16 ve üzeri olan öğretmenlerin öz yeterlik puanı kıdem yılı 1-5, 6-10, 11-15 yıl olan öğretmenlerin öz yeterlik puanından daha yüksektir. Kıdem yılı 16 ve üzeri olan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanı kıdem yılı 1-5, 6-10 ve 11-15 olan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanından yüksek; kıdem yılı 11-15 olan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanı kıdem yılı 1-5, 6-10 olan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanından yüksektir. Kıdem yılı 16 ve üzeri olan öğretmenlerin umut puanı kıdem yılı 1-5, 6-10, 11-15 yıl olan öğretmenlerin umut puanından daha yüksektir. Kıdem yılı 16 ve üzeri olan öğretmenlerin iyimserlik puanı kıdem yılı 1-5, ve 6-10 yıl olan öğretmenlerin iyimserlik puanından daha yüksektir.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin psikolojik sermaye toplam puanlarında görev yaptıkları okulun yer aldığı coğrafi bölgeye göre anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. İç Anadolu bölgesinde görev yapan öğretmenlerin; Karadeniz ve Doğu Anadolu Bölgesinde görev yapan öğretmenlerden psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları ortalama puanların yüksek olduğu görülmüştür. Psikolojik sermaye ölçeğinin alt boyutlarında da anlamlı farklılıklar görülmüştür. Görev yaptıkları kurumun coğrafi bölgesi İç Anadolu Bölgesi olan öğretmenlerin öz yeterlik puanı görev yaptıkları kurumun coğrafi bölgesi hem Karadeniz hem de Doğu Anadolu bölgesi olan öğretmenlerin öz yeterlik puanından daha yüksektir. Görev yaptıkları kurumun coğrafi bölgesi İç Anadolu Bölgesi olan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanı hem Karadeniz hem de Doğu Anadolu bölgesinde görev yapan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanından daha yüksektir. Görev yaptıkları kurumun coğrafi bölgesi İç Anadolu Bölgesi olan öğretmenlerin iyimserlik puanı hem Karadeniz hem de Doğu

Anadolu bölgesinde görev yapan öğretmenlerin iyimserlik puanından daha yüksek; görev yaptıkları kurumun coğrafi bölgesi Marmara bölgesi olan öğretmenlerin iyimserlik puanı ise görev yaptıkları kurumun coğrafi bölgesi Doğu Anadolu bölgesi olan öğretmenlerin iyimserlik puanından daha yüksektir.

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanlarda görev yaptıkları okulun bağlı bulunduğu yerleşim yerine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin psikolojik sermaye ölçeğinin alt boyutlarından aldıkları toplam puanlar arasında da görev yaptıkları okulun bağlı bulunduğu yerleşim yerine göre anlamlı bir farklılık görülmemektedir.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin psikolojik sermaye puanlarının resmi ya da özel kurumlarda görev yapma durumuna göre anlamlı bir farklılık oluşturduğu görülmüştür. Resmî kurumlarda görev yapan öğretmenlerin özel kurumlarda görev yapan öğretmenlere göre daha yüksek ortalama puanları olduğu görülmüştür. Psikolojik sermaye ölçeğinin alt boyutlarında da anlamlı farklılıklar görülmüştür. Resmî kurumlarda görev yapan öğretmenlerin öz yeterlik, psikolojik dayanıklılık, umut ve iyimserlik puanı özel kurumlarda görev yapan öğretmenlerin öz yeterlik, psikolojik dayanıklılık, umut ve iyimserlik puanlarından daha yüksektir.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin psikolojik sermaye toplam puan ortalamaları resmi / özel anaokulu, anasınıfı veya kreş / gündüz bakımevinde görev yapan öğretmenler arasında anlamlı bir farklılık oluşturmaktadır. Resmi bağımsız anaokulunda görev yapan öğretmenlerin puanının özel anaokulunda görev yapan öğretmenlerin ve kreş, yuva veya gündüz bakımevinde görev yapan öğretmenlerin puanından yüksek olduğu sonucuna ulaşılırken anasınıfında görev yapan öğretmenlerin puanının da kreş, yuva veya gündüz bakımevinde görev yapan öğretmenlerin puanından yüksek olduğu görülmüştür. Görev yaptıkları okul öncesi eğitim kategorisi resmi bağımsız anaokulu olan öğretmenlerin öz yeterlik puanı hem özel anaokulunda görev yapan öğretmenlerden hem de kreş, yuva, gündüz bakımevinde görev yapan öğretmenlerin öz yeterlik puanından daha yüksektir. Görev yaptıkları okul öncesi eğitim kategorisi resmi bağımsız anaokulu olan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanı hem özel

anaokulunda görev yapan öğretmenlerden hem de kreş, yuva, gündüz bakımevinde görev yapan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanından daha yüksektir. Görev yaptıkları okul öncesi eğitim kategorisi resmi bağımsız anaokulu olan öğretmenlerin umut puanı kreş, yuva, gündüz bakımevinde görev yapan öğretmenlerin umut puanından daha yüksektir. Görev yaptıkları okul öncesi eğitim kategorisi resmi bağımsız anaokulu olan öğretmenlerin iyimserlik puanı özel anaokulu, anasınıfı ve kreş, yuva, gündüz bakımevinde görev yapan öğretmenlerin iyimserlik puanından daha yüksektir.

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puanların görev yaptıkları okulun bulunduğu hizmet bölgesine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler görev yaptığı hizmet bölgesine göre gruplandırıldığında en yüksek puana birinci hizmet bölgesindeki, en düşük puana ikinci hizmet bölgesindeki öğretmenlerin sahip olduğu görülmektedir. Psikolojik sermaye ölçeğinin alt boyutlarında da hizmet bölgesine göre anlamlı farklılıklar görülmektedir. 1. Hizmet bölgesinde görev yapan öğretmenlerin öz yeterlik, psikolojik dayanıklılık, iyimserlik puanları 2. Hizmet bölgesinde görev yapan öğretmenlerin puanlarından daha yüksektir.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları toplam puan ortalamalarının öğretmenlerin görev yaptığı kurumların yer aldığı hizmet alanına göre anlamlı bir farklılık oluşturduğu görülmüştür. Birinci, ikinci veya üçüncü hizmet alanında görev yapan öğretmenlerin; dördüncü, beşinci veya altıncı hizmet alanında görev yapan öğretmenler ile özel kurumda görev yapan öğretmenlerden daha yüksek psikolojik sermaye düzeyine sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Görev yaptıkları kurumun hizmet alanı 1., 2., ve 3. Hizmet alanı grubunda yer alan öğretmenlerin öz yeterlik, psikolojik dayanıklılık, umut ve iyimserlik ortalama puanları hem görev yaptıkları kurum 4., 5., ve 6. hizmet alanında hem de özel kurum grubunda yer alan öğretmenlerin puanlarından yüksektir.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin psikolojik sermaye ölçeğinden aldığı puanların, görev yaptıkları kurumun bulunduğu bölgede yaşayan insanların ekonomik düzeyine göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığı görülmüştür. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumun bulunduğu bölgede yaşayan insanların

ekonomik düzeyine göre psikolojik sermaye ölçeğinin alt boyutlarında da anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

- Araştırmaya katılan öğretmenlerin görev yaptıkları kurumdaki ebeveynlerin eğitim düzeyine göre psikolojik sermaye toplam puanlarında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin görev yaptıkları kurumdaki ebeveynlerin eğitim düzeyi lise olan öğretmenlerin aldıkları puanların; eğitim düzeyi ilkokul veya daha az, ortaokul ve üniversite veya üstü olan öğretmenlerin psikolojik sermaye ölçeğinden aldıkları puanlardan anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmüştür. Psikolojik sermaye ölçeğinin alt boyutlarında da anlamlı farklılıklar görülmüştür. Görev yaptıkları kurumdaki ebeveynlerin eğitim düzeyi lise olan öğretmenlerin öz yeterlik puanı kurumdaki ebeveynlerin eğitim düzeyi ilkokul veya daha az, ortaokul ve üniversite veya üstü grubunda yer alan öğretmenlerin öz yeterlik puanından daha yüksektir. Görev yaptıkları kurumdaki ebeveynlerin eğitim düzeyi lise olan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanı kurumdaki ebeveynlerin eğitim düzeyi hem ilkokul veya daha az hem de üniversite veya üstü grubunda yer alan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık puanından daha yüksektir. Görev yaptıkları kurumdaki ebeveynlerin eğitim düzeyi lise olan öğretmenlerin umut puanı kurumdaki ebeveynlerin eğitim düzeyi ilkokul veya daha az olan öğretmenlerin umut puanından daha yüksektir. Görev yaptıkları kurumdaki ebeveynlerin eğitim düzeyi lise olan öğretmenlerin iyimserlik puanı kurumdaki ebeveynlerin eğitim düzeyi ilkokul veya daha az, ortaokul ve üniversite veya üstü grubunda yer alan öğretmenlerin iyimserlik puanından daha yüksektir.

5.1.3. Okul öncesi öğretmenlerinin kültürel ve psikolojik sermayeleri arasında ilişkiye yönelik sonuçlar

Araştırmaya katılan öğretmenlerin kültürel ve psikolojik sermaye yeterlikleri arasında pozitif yönde, yüksek düzeyli ve anlamlı bir ilişkinin var olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin kültürel ve psikolojik sermaye ölçeğinin alt boyutlarından aldıkları puanlara göre en yüksek ilişkinin kültürel potansiyel ile öz yeterlik alt boyutları arasında; en düşük ilişkinin ise kültürel

etkinliklere katılım ile psikolojik dayanıklılık alt boyutları arasında olduğu görülmüştür.

5.2. Tartışma

Bu başlık altında araştırmadan elde edilen bulgular alan yazındaki diğer çalışmalar ile karşılaştırılarak ifade edilmiştir.

5.2.1. Okul öncesi öğretmenlerinin kültürel sermayelerine ilişkin tartışma

Araştırmaya katılan öğretmenlerin kültürel sermaye yeterlikleri ve entelektüel birikim, kültürel etkinliklere katılım, kültürel bilinç, kültürel potansiyel alt boyutlarında yeterliklerinin yüksek düzeyde olduğu gözlenmiştir. Kültürel sermayelerine en fazla katkıyı ise kültürel potansiyelleri sağlamaktadır. Alan yazında Uslu (2022) ve Avcı (2015) benzer sonuçlara ulaşarak öğretmenlerin en fazla puanı kültürel potansiyel alt boyutundan aldığını belirtmiştir. Öğretmenlerin kültürel sermaye yeterliklerinin yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Alan yazında yapılan çalışmalar mevcut araştırma bulgusunu destekler niteliktedir (Avcı, 2025; Bucak, 2019; Etiz ve Coğaltay, 2021; Güleç, 2019; Uslu, 2022).

Cinsiyete göre öğretmenlerin kültürel sermaye yeterlik düzeylerinde kadın öğretmenlerin lehine anlamlı farklar bulunmaktadır. Özgan ve Karataşoğlu (2016) araştırmasında kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere kıyasla kültürel ve tarihi olaylarla daha fazla ilgilendiklerini ifade etmiştir. Bu araştırmadan elde edilen anlamlı farkın bu sebepten kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Araştırma bulgularına benzer sonuçlar literatürde de yer almaktadır. Tösten ve diğerleri, (2017), Avcı (2015), Özgan ve Karataşoğlu (2016), Ergüven Akbulut (2019), Uslu (2022) yaptıkları araştırmalarda kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre kültürel sermaye yeterliklerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Toplumda kadın ve erkeğin farklı rollerinin olması kültürel sermayelerini etkileyen bir olgudur (Özcan ve Erdur Baker, 2009). Avcı (2015) araştırmasında kadın öğretmenlerin kültürel sermayelerinin yüksek olmasının sebeplerini; kadınların erkeklere göre daha fazla hırslı, titiz, meraklı ve öz güven sahibi olmaları ile açıklamıştır. Avcı'ya (2015) göre kadın ve erkekler kültürel sermayelerini farklı yollarla artırmaktadır. Özgan ve Karataşoğlu da (2016) çalışmasında kadınlar ve erkeklerin farklı yollarla kültürel sermayelerini artırma yollarına başvurduklarını ifade etmiştir. Alan yazında araştırma bulgularıyla

örtüşmeyen sonuçlar da mevcuttur. Bucak (2019) çalışmasında kültürel sermaye yeterliklerinde erkekler lehine anlamlı sonuçlara ulaşırken Güleç (2019) kadınlar ve erkeklerin kültürel sermaye yeterliklerinde anlamlı farklara ulaşmamıştır. Toprakçı (2021), Güleç (2019) ve Erdoğan (2019) da araştırmalarında kadın ve erkek öğretmenlerin kültürel sermaye yeterliklerinin benzer olduğu sonuçlarına ulaşmışlardır.

Araştırma bulgularına göre kadın öğretmenlerin kültürel bilinç ve kültürel potansiyel puanları erkek öğretmenlerin kültürel bilinç ve kültürel potansiyel puanlarından yüksektir. Uslu (2022) ve Avcı (2016) araştırmalarında kültürel bilinç ve kültürel potansiyel alt boyutlarında kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha yüksek puanlarının olduğunu ifade etmişlerdir.

Yaş aralığına göre öğretmenlerin kültürel sermaye yeterliklerinde anlamlı farklar yoktur. Uslu (2022), Akarsu (2018), Şahin (2017) ve Öncü (2017) tarafından yapılan araştırmalarda ulaşılan sonuçlar da bu bulguyu desteklemektedir. Yaşa göre anlamlı farklara ulaşılamaması, öğretmenlerin artık her nesilde teknolojiye erişiminin kolay olması ve sınıf ortamında zengin araç gereç kullanımı imkanlarının olmasından kaynaklanabilir (Özçelik ve Kurt, 2007). Alan yazında bu sonuç ile örtüşmeyen çalışmalar da mevcuttur. Bucak (2019) araştırmasında yaş aralığına bağlı olarak öğretmenlerin kültürel sermayelerinde anlamlı farklar olduğunu ifade etmiştir. Yaş aralığı olarak en yüksek grubun 26 yaş ve altı, en düşük grubun ise 46 yaş ve üzeri öğretmenlerin olduğunu belirtmiştir. Bu farklılığı teknoloji, eğitim, kültür ve bilgi düzeyi olarak genç yaş grubun daha avantajlı olması ile açıklamıştır. Çiftçi (2015) ve Korkmaz (2010) da araştırmalarında bu bulguyu destekler sonuçlara ulaşmışlardır. Güleç (2019) ise yaş arttıkça öğretmenlerin kültürel sermayelerine yönelik görüşlerin ortalamasının azaldığını ifade etmektedir. Arun (2009) da araştırmasında benzer sonuçlara ulaşmakta ve kültürel sermaye yeterliği ile yaş arasında ters orantının varlığından söz etmektedir. Akbulut Ergüven (2019) ise araştırmasında yaş ile kültürel sermaye yeterlikleri arasında doğru orantının varlığından söz etmektedir. Uslu (2022) öğretmenlerin kültürel sermayenin alt boyutlarının hiçbirisinde anlamlı bir fark bulunmadığını ifade etmiştir.

Öğretmenlerin medeni durumuna göre kültürel sermaye yeterliklerinde anlamlı farklar bulunmamaktadır. Ergüven Akbulut (2019) araştırmasında ulaştığı sonuçlar bu

bulguyu destekler niteliktedir. Alan yazında farklı sonuçlar elde edilmiş araştırmalar da mevcuttur. Alaca (2022) ise çalışmasında bekar öğretmenlerin kültürel sermaye görüşlerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırmada alt boyutlar açısından bekar öğretmenlerin kültürel etkinliklere katılım puanı evli öğretmenlerin kültürel etkinliklere katılım puanından yüksek bulunmuştur. Bu durum bekar öğretmenlerin serbest zamanlarının ve kültürel etkinliklere ayırdıkları zamanın farklı ailevi sorumlulukları olan evli öğretmenlerden daha fazla olması ile açıklanabilir.

Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin anne eğitim düzeyine göre kültürel sermaye yeterliklerinde alt boyutlarında farklılıklar görülmektedir. Alan yazında ulaşılan sonuçlar anne eğitim düzeyi arttıkça kültürel sermaye yeterliğinin arttığını vurgulamaktadır (Avcı, 2015; Bucak, 2019; Erdem, 2015; Güleç, 2019; Tösten ve diğerleri., 2017). Coşkun (2003) ve Kotaman (2008)'e göre evde kitap okuma ve derslerdeki başarı seviyesi anne eğitim düzeyi yüksek olan evlerde daha fazladır. Doğum ile başlayan süreçte çocuklar alışkanlık ve değerlerini ailesinden edinmektedir (Bircan ve Tekin, 1989). Çocuklar çevresindeki kişileri model almaktadır. Çocukların ailesinin kültürel sermaye ve birikimlerini model alarak öğrenmektedir. Ayrıca ailenin eğitilmiş olmasının çocuklarına da bilinçli bir eğitim imkânı yaratacağı düşünülmektedir. Erdem (2015)' e göre eğitim düzeyi yüksek olan ailelerin çocuklarını kültürel etkinlikler, kurslar, özel dersler ve gezi etkinliklerine daha fazla yönlendirdiği görülmüştür. Bu araştırma bulgularına göre ise anne eğitim seviyesi ilkokul veya daha az grubunda olan öğretmenlerin entelektüel birikim puanı anne eğitim seviyesi ortaokul olan öğretmenlerin entelektüel birikim puanından yüksektir. Güleç (2019) ise öğretmenlerin anne eğitim düzeyi arttıkça entelektüel birikim puanlarının ve kültürel potansiyel puanlarının arttığını ifade etmektedir. Mevcut araştırma bulgusu bu bulgu ile örtüşmemektedir. Araştırmaya göre anne eğitim seviyesi ilkokul veya daha az olan öğretmenlerin kültürel potansiyel puanı anne eğitim seviyesi ortaokul grubundaki öğretmenlerin kültürel potansiyel puanından yüksektir. Bu bulgu anne eğitim seviyesi ilkokul ve daha az olan öğretmenlerin eğitim düzeyi daha yüksek annesi olan öğretmenlere göre geçmiş kültürel deneyimlerinin daha sınırlı olması ile açıklanabilir Alan yazında farklı sonuçlara ulaşan araştırmalar da mevcuttur. Güleç (2019) araştırmasında anne eğitim seviyesi artan öğretmenlerin kültürel potansiyel puanlarının daha da yükseldiğini ifade etmektedir.

Araştırmada öğretmenlerin kültürel sermaye yeterliklerinin eğitimlerini örgün/yüz yüze ya da uzaktan/açık öğretim şeklinde tamamlamalarına göre anlamlı bir fark yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazında öğretmenlerin kültürel sermaye yeterliklerine üniversite eğitimini tamamlama şeklinin etkisini dolaylı olarak ortaya koymayı hedefleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır. Dönmez (2021) uzaktan eğitim ve kültürel sermaye ilişkisini araştırmış; eğitimin niteliğini ailenin kültürel sermaye yeterliği ile ilişkilendirmiş ve kültürel sermayesi yüksek olan ebeveynlerin çocuklarına daha iyi bir eğitim imkânı sunmak için çaba gösterdiğini ifade etmiştir.

Öğretmenlerin mezun oldukları üniversitenin yer aldığı coğrafi bölgeye göre kültürel sermayelerinde anlamlı farklar bulunmuştur. En yüksek puan alınan bölge İç Anadolu iken en düşük ortalama puan Doğu Anadolu bölgesine aittir. Alan yazında Avcı (2015) öğretmenlerin eğitim aldığı üniversitelerin yer aldığı coğrafi bölge ile kültürel sermayelerini incelemiştir. Benzer şekilde Avcı (2015) araştırmasında Ege bölgesi lehine anlamlı sonuçlara ulaşırken Karadeniz bölgesinin ise en düşük ortalama sahip olduğunu ifade etmiştir. Karadeniz ve Doğu Anadolu bölgeleri coğrafi konumları, iklim şartları ve nüfus yoğunluğu gibi faktörlerden dolayı Ege ve İç Anadolu bölgesine nazaran öğretmenlere daha sınırlı imkanlar sunmaktadır. Dolayısı ile bu araştırmanın bulguları öğretmenlerin mezun oldukları üniversitenin yer aldığı bölgelerde ulaşabildikleri kültürel ve sosyal etkinlikler, eğitim şartları ve tarihi zenginliklerle ilgili olabilir.

Araştırmada öğretmenlerin kültürel sermayeleri ile görev yaptıkları okulun bağlı olduğu yerleşim yeri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Alan yazında öğretmenlerin kültürel sermayelerine görev yaptıkları okulun bağlı olduğu yerleşim yerine etkisini ortaya koymayı amaçlayan çeşitli çalışmalar mevcuttur. Uslu (2022), Etiz (2019) ve Gökalp (2018) araştırmalarında kültürel sermaye yeterliklerinin illerde görev yapan öğretmenlerde daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu araştırmada farklı sonuçlara ulaşılması örneklem farklılığından kaynaklanıyor olabilir.

Öğretmenlerin kültürel sermaye yeterliklerinde görev yaptıkları okulun bulunduğu hizmet bölgesi ve hizmet alanı açısından anlamlı farklar bulunmamaktadır. Bir başka ifade ile bu değişkenlere göre okul öncesi öğretmenlerinin kültürel sermayeleri üzerinde anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın başlangıç aşamasında öğretmenlerin kültürel sermayelerinin görev yaptıkları okulun

bulunduğu hizmet bölgesi ve hizmet alana göre farklılık yaratabileceği düşünülmüş ancak bu sonuca kısmen ulaşabilmiştir. Kültürel sermaye ölçeğinin alt boyutlarında ise entelektüel birikim ve kültürel potansiyel boyutlarında 1, 2 ve 3. Hizmet alanı lehine sonuçlar görülmektedir. Bu sonuçların 1, 2 ve 3. Hizmet alanı gruplarında yer alan yerleşim yerlerinin tüm imkanlarının (fiziksel, sosyal, kültürel, ulaşım, sağlık, eğitim) daha elverişli olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Hizmet bölgesinde bir farka ulaşılmayıp zorunlu hizmet açısından ayrılan hizmet alanlarına göre bazı anlamlı farkların bulunması, hizmet bölgelerinin hizmet alanlarına göre farklılaşan özelliklerinin daha genel veya düşük olması ile açıklanabilir.

5.2.2. Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik sermayelerine ilişkin tartışma

Araştırmada öğretmenlerin psikolojik sermaye ölçeğinin alt boyutlarından en yüksek iyimserlik boyutundan aldıkları ve en düşük puanı umut boyutundan aldıkları görülmüştür. Öğretmenlerin psikolojik sermayelerine en fazla katkıyı iyimserlik boyutunun, en az ise umut boyutunun sağladığı ifade edilebilir. Alan yazında incelendiğinde mevcut araştırma bulgusundan farklı sonuçların olduğu görülmektedir. Yalçın (2022) öğretmenlerin psikolojik sermayelerine en yüksek katkıyı umut boyutunun, en az katkıyı ise iyimserlik boyutunun sağladığını vurgulamıştır. Öztekin Bayır (2018) ise öğretmenlerin öz yeterlik ve umut boyutlarında en yüksek, psikolojik dayanıklılık ve iyimserlik boyutlarında ise en düşük ortalamalara sahip olduklarına işaret etmiştir.

Araştırmada öğretmenlerin psikolojik sermayelerinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark bulunmuştur. Elde edilen toplam puanlar ve tüm alt boyutlarda sonuçlar kadın öğretmenlerin lehinedir. Kadınların lehine olmasının nedeni öğretmenlerin eğitim verdikleri çocukların yaşı ile ilgili olabilir. Buna ek olarak küçük yaş grupları ile çalışmanın daha çok kadın mesleği olarak görülmesi de erkek öğretmenleri psikolojik sermaye açısından olumsuz etkiliyor olabilir. Korkmaz (2014) araştırmasında kadın öğretmenlerin psikolojik sermayelerinin erkek öğretmenlere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Alan yazında mevcut araştırma sonucundan farklı olarak erkek öğretmenlerin psikolojik sermayelerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşan araştırmalar (Bahadır, 2018; Büyükgöze ve Kavak, 2017; Ertürk ve Yılmaz, 2015; Kaya ve diğerleri., 2014; Kelekçi ve Yılmaz, 2015; Koçyiğit, 2021;

Kurt, 2018; Tösten ve Özgan, 2017; Üstün, 2021) bulunmaktadır. İşçimen (2019) araştırmasında cinsiyetin psikolojik sermaye yeterlikleri ile ilişkili bir değişken olmadığına; bu durumun bireyin hisleri ile ilgili olduğunu ifade eden görüşlere yer vermiştir. Alan yazında bu sonuçlar ile örtüşmeyen çalışmalar da mevcuttur. Yalçın (2017), Çetinkaya (2019), Atış (2020), Küçük (2020), Okur (2019), Kurt (2018), Söylemez (2019), araştırmalarında erkek öğretmenlerin psikolojik sermaye yeterliklerinin kadın öğretmenlere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Üstün (2021)'e göre okullarda erkek öğretmenlerin daha fazla güç sahibi olması kadınların psikolojik dayanıklılığını düşürmektedir. Bir başka çalışmada ise erkek öğretmenlerin psikolojik sermaye yeterliklerinin yüksek olması; kadınların toplumda, ailede, okul dışında daha fazla rol ve sorumluluklara sahip olması ile ilişkilendirilmiştir (Zenginoğlu, 2021). Araştırmada psikolojik sermaye ölçeğinin tüm alt boyutlarında bu farklılığın kadın öğretmenlerin lehine olduğu görülmüştür. Yüksel (2015) kadın öğretmenlerin öz yeterlik puanlarının erkek öğretmenlerden daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Bu bulgu mevcut araştırma bulgusunu destekler niteliktedir. Alan yazında araştırma sonuçlarından farklı çalışmalar da mevcuttur. Yalçın (2022) kadın öğretmenlerin psikolojik sermayenin alt boyutlarında erkek öğretmenlerin puanlarından daha yüksek olduğunu ifade etmektedir. Çetinkaya (2022)' ya göre ise erkek öğretmenlerin öz yeterlik ve umut puanları daha yüksek; Yazkan (2020) ise erkek öğretmenlerin psikolojik dayanıklılıklarının kadın öğretmenlere göre yüksek olduğunu; Kurt (2018) ise erkek öğretmenlerin öz yeterliklerinin kadın öğretmenlere göre daha yüksek olduğunu ifade etmektedir.

Araştırmada öğretmenlerin psikolojik sermaye yeterliklerinde yaş değişkenine göre anlamlı farklar bulunmuştur. Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin psikolojik sermaye yeterlikleri 37 ve üstü yaş aralığında en yüksek seviyede; 27-31 yaş aralığında en düşük seviyededir. Alan yazında mevcut araştırma sonucundan farklı çalışmalar yer almaktadır. Bazı araştırmalar (Bahadır, 2018; Keser, 2013; Taşan, 2015; Yalçın, 2022; Zenginoğlu, 2021) öğretmenlerin psikolojik sermayelerinin yaş değişkenine göre farklı olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Zenginoğlu (2021) bu durumun sebebi olarak öğretmenlerin her yaşta mesleğe ait umutlarının, dayanıklılık seviyelerinin ve beklentilerinin farklılık göstermesini vurgulamıştır. Araştırma bulgularına göre 37 ve üstü yaş grubunda olan öğretmenlerin psikolojik sermayenin

tüm alt boyutlarda kendisinden daha düşük olan yaş gruplarının puanlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Araştırma bulgularını destekler çalışmalar literatürde mevcuttur. Sünkür (2014) araştırmasında 46 ve üzeri yaş grubunda olan öğretmenlerin umut, öz yeterlik ve psikolojik dayanıklılıklarının diğer yaş gruplarından daha yüksek olduğunu ifade etmiştir. Öğretmenlerin yaşının arttıkça iyimserlik düzeyinin arttığını ifade eden araştırmalar da görülmüştür (Yıldırım, 2019). Çetinkaya (2020) ise öğretmenlerin iyimserlik ve psikolojik dayanıklılıklarının 51 yaş ve üzeridekilerde diğer yaş gruplarına göre daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Psikolojik sermayenin alt boyutlarında yaşa göre anlamlı fark olmadığını ifade eden çalışmalar da literatürde yer almıştır (Anık, 2018; Bahadır, 2018; Yalçın, 2022).

Araştırmada öğretmenlerin psikolojik sermayelerinde medeni duruma göre anlamlı bir fark görülmemiştir. Alan yazında mevcut araştırma bulgusunu destekleyen araştırmalar (Bahadır, 2018; Büyükgöze ve Kavak, 2017; Korkmaz, 2018; Savur, 2013; Yalçın, 2022; Zenginoğlu, 2021) yer almaktadır. Ancak Tösten ve Özgan (2017), Küçük (2020), Altinkurt ve diğerleri, (2015) çalışmalarında medeni duruma göre öğretmenlerin psikolojik sermaye yeterliklerinin farklı olduğunu ifade etmiştir. Araştırmada öğretmenlerin medeni durumuna göre psikolojik sermaye ölçeğinin alt boyutlarında anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Alan yazında yer alan çalışmalar (Anık, 2018; Bahadır, 2018; Yıldırım, 2019) mevcut araştırma bulgusunu destekler niteliktedir. Farklı sonuçlara ulaşan araştırmalar da literatürde yer almaktadır. Çetinkaya (2014)'ya göre evli öğretmenlerin iyimserlik, umut ve öz yeterlikleri bekar öğretmenlere göre daha yüksektir. Büyükgöze (2014)'e göre evli öğretmenlerin bekar öğretmenlere göre umut düzeylerinin daha yüksek olduğu ifade edilmektedir.

Araştırmada öğretmenlerin psikolojik sermaye yeterliklerinde mesleki kıdeme göre anlamlı farklar bulunmaktadır. Kıdem yılı aralıklarına göre en yüksek ortalama puana 16 yıl ve üzeri, en düşük ortalama puana 1-5 yıl arası kıdeme sahip öğretmenlerin sahip olduğu görülmüştür. Bu yönüyle öğretmenlerin mesleki kıdemi arttıkça psikolojik sermaye yeterliklerinin de arttığını söylemek mümkündür. Alan yazında mevcut araştırma sonucu ile paralel sonuçlara ulaşan çalışmalar yer almaktadır. Tösten (2015), Çetinkaya (2019), Demirtaş ve Küçük (2019), Kalay ve diğerleri., (2014), Akgün (2015), İşçimen (2019) çalışma sonuçlarında mesleki kıdemin öğretmenlerin psikolojik sermayelerini farklılaştırdığını ortaya koymuşlardır.

Ancak alan yazında mesleki kıdeme göre öğretmenlerin psikolojik sermayelerinin farklı olmadığı araştırmalar da (Altinkurt ve diğerleri., 2015; Bahadır, 2018; Büyükgöze ve Kavak, 2017; Kurt, 2018; Küçük, 2020; Şarbay ve Bostancı, 2018; Yalçın, 2019;) yer almaktadır. Çeşitli araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerin kıdem yılı arttıkça öz yeterlikleri de artmaktadır. Çetinkaya (2014), Sünkür (2014) ve Yazkan (2020) çalışma yılının arttıkça öğretmenlerin öz yeterliklerinin arttığını araştırmalarında belirtmektedirler. Bu sonuçlar mevcut araştırma bulgusunu destekler niteliktedir. Araştırma sonucuna göre öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık alt boyutu puanları çalışma yılı yüksek olan öğretmenler arasında daha yüksektir. Sünkür (2014) de araştırmasında öğretmenlerin çalışma yılı arttıkça psikolojik dayanıklılıklarının arttığını ifade etmektedir. Mevcut araştırma sonucuna göre öğretmenlerin umut ve iyimserlik düzeyleri çalışma yılı arttıkça artmaktadır. Korkmaz (2014) ise öğretmenlerin çalışma yılı arttıkça umut ve iyimserlik düzeylerinin azaldığını ifade etmektedir. Bu sonuç mevcut araştırma bulgusundan farklıdır. Alan yazında mevcut araştırma bulgusu ile örtüşmeyen çalışmalarda ise (Anık, 2018; Bahadır, 2018; Özdilek, 2019) öğretmenlerin çalışma yılına göre psikolojik sermayenin alt boyutlarında anlamlı olarak farklılık olmadığı belirtilmektedir.

Araştırmada öğretmenlerin psikolojik sermaye yeterliklerinde görev yaptıkları kurumun hizmet bölgesine göre anlamlı farklar bulunmaktadır. Bu çalışmada birinci hizmet bölgesinde görev yapan öğretmenlerin psikolojik sermaye yeterliklerinin en yüksek; ikinci hizmet bölgesinde görev yapan öğretmenlerin ise en düşük puana sahip olduğu görülmüştür. Ulaşılan bu sonucun birinci hizmet bölgesinde yer alan şehirlerin diğer hizmet bölgesindeki şehirlere göre coğrafi özelliklerinin, ekonomik ve sosyal açıdan gelişmişlik düzeyleri, ulaşım hizmetleri ve kültürel faaliyetler açısından daha zengin olmasından kaynaklanıyor olabileceği düşünülmektedir. Akgün (2021) araştırmasında okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik dayanıklılıklarında hizmet bölgesinin bir fark yaratmadığını ifade etmiştir.

Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik sermayeleri üzerinde görev yaptıkları okulun hizmet alanı üzerinde anlamlı fark bulunmaktadır. Birinci, ikinci veya üçüncü hizmet alanında görev yapan öğretmenlerin psikolojik sermaye yeterlikleri dördüncü, beşinci veya altıncı hizmet alanı ile özel kurumlarda görev yapan öğretmenlerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. İlgili farklılığın

dördüncü, beşinci ve altıncı hizmet alanında yer alan kurumların zorunlu çalışma kapsamında olması; ulaşım, coğrafi, fiziksel ve kültürel şartların daha zor olması bu hizmet alanında görev yapan öğretmenlerin psikolojik sermaye yeterliklerinin düşük olmasının sebepleri olarak düşünülmektedir. Bir diğer yandan özel okullarda görev yapan öğretmenlerin şartlarının da zor ve tatmin edici olmaması öğretmenlerin psikolojik sermaye yeterliklerini etkileyen bir başka unsur olabileceği düşünülmektedir. Alan yazında okul öncesi öğretmenlerin psikolojik sermaye yeterlikleri ile hizmet alanı değişkeninin ilişkilendirildiği bir çalışmaya rastlanmazken Akgün (2021) araştırmasında psikolojik dayanıklılık üzerinde hizmet alanının bir fark yaratmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmada öğretmenlerin psikolojik sermaye yeterliklerinde çalışılan kurumdaki ebeveynlerin eğitim düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Kurumdaki ebeveynlerin eğitim seviyesi lise olduğunu belirtenlerin psikolojik sermaye yeterlikleri, ilkokul veya daha az, ortaokul ve üniversite veya üstü şeklinde belirten öğretmenlerden daha yüksektir. Alan yazında ebeveynlerin eğitim düzeyi ile öğretmenlerin psikolojik sermaye yeterliklerine ilişkin çalışmalara rastlanmamıştır. Ancak öğretmenlerin psikolojik sermaye yeterlikleri ile eğitim ilişkisini ortaya koyan çeşitli araştırmalar alan yazında yer almaktadır. Bu araştırmalar (Aydoğan, 2019; Bahadır, 2018; Çetinkaya, 2021; Küçük, 2020; Korkmaz, 2014; Kurt, 2018; Zenginoğlu, 2021) öğretmenlerin eğitim durumunun psikolojik sermaye yeterlikleri üzerinde farklılık göstermediğine işaret etmişlerdir. Çetinkaya (2021) araştırmasında öğretmenlerin eğitim düzeyinin psikolojik sermaye yeterlikleri üzerinde etkisi hakkında yorum yapmanın zor olduğunu belirtmiştir. Zenginoğlu (2021) araştırmasında psikolojik sermaye üzerinde eğitim düzeyinin fark yaratmamasının sebebi olarak öğretmenlerin meslekleriyle ilgili sorunlarda benzer çözüm önerileri sunarak birbirine yakın tutumlarda bulunduklarını ifade etmiştir.

5.2.3. Okul öncesi öğretmenlerinin kültürel ve psikolojik sermayeleri arasında ilişkiye yönelik tartışma

Araştırmada öğretmenlerin kültürel ve psikolojik sermaye yeterlikleri arasında pozitif yönde, yüksek düzeyli ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bir başka deyişle öğretmenlerin kültürel sermaye yeterliklerinin artması ile psikolojik sermaye

yeterliklerinin de pozitif yönde arttığı ifade edilmektedir. Alan yazında okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik sermaye yeterlikleri ile kültürel sermaye yeterlikleri arasında ilişkiyi doğrudan ortaya koymaya çalışan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Dolaylı olarak kültürel ve psikolojik sermaye değişkenlerini kapsayan araştırmaların var olduğu söylenebilir. Toprakçı (2021) öğretmenlerle yürüttüğü araştırmasında öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmeleri ile kültürel sermaye yeterlikleri arasında anlamlı bir ilişkinin varlığından söz etmiş; öğretmenlerin kültürel sermayelerinin örgütsel sosyalleşmeleri üzerinde bir yordayıcısı olduğunu ifade etmiştir. İlgili değişkenlerin ele alındığı bir diğer çalışmada Uslu (2022) çalışmasında öğretmenlerin örgütsel sosyalleşmeleri ile kültürel sermaye yeterlikleri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ve örgütsel sosyalleşme üzerinde kültürel sermaye yeterliklerinin yordayıcı değişken olduğunu tespit etmiştir. Ulaşılan bu sonuçlar doğrultusunda kültürel ve psikolojik sermaye yeterlikleri arasında güçlü bir ilişki olduğu görülmektedir.

5.3. Öneriler

Araştırmadan elde edilen bulgulara dayalı olarak araştırmacılara ve uygulayıcılara yönelik öneriler oluşturulmuş; bu başlık altında bu önerilere yer verilmiştir.

5.3.1. Araştırmacılara yönelik öneriler

- Bu çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin kültürel ve psikolojik sermayeleri demografik değişkenler kapsamında incelenmiştir. Okul öncesi öğretmenlerinin kültürel ve psikolojik sermayelerine etki eden unsurların farklı örnekleme tekniği ile ulaşılmış katılımcılarla ortaya konması ve tartışmalı sonuçları olan değişkenlerin yeni yapılacak araştırmalarda ele alınması önerilebilir.
- Bu çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin kültürel ve psikolojik sermaye yeterlikleri araştırılmış olup çevrimiçi ortamda ulaşılabilir örnekleme ile gönüllü okul öncesi öğretmenlerine ulaşılması bir sınırlılıktır. Farklı branşlardan tesadüfi örneklemeler alınarak öğretmenlerin kültürel ve psikolojik sermaye yeterliklerinin karşılaştırmalı olarak betimlenmesine imkân sağlayan çalışmalar yürütülmesi önerilebilir.

- Bu çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin kültürel ve psikolojik sermayeleri araştırmacı tarafından alan yazına dayalı olarak belirlenen demografik değişkenler ile ilişkilendirilmiştir. Tesadüfi örnekleme ile farklı katılımcılara ulaşılabilir ve kültürel ve psikolojik sermaye yeterlikleri ile ilişkili olabilecek çeşitli değişkenler ileri düzey analiz teknikleri ile incelenebilir.
- Bu çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik sermaye yeterlikleri öğretmenlerin anne eğitim düzeyi, aldıkları eğitim türü (örgün/yüz yüze-uzaktan/açık öğretim), mezun oldukları üniversitenin yer aldığı coğrafi bölge, çalıştıkları kurumun bulunduğu yerleşim yeri, görev yaptıkları okulun hizmet bölgesi, hizmet alanı, resmi/özel olma durumu açısından farklılıklar bulunmuştur. Farklı branşlardan öğretmenlerin psikolojik sermaye yeterliklerinin bu değişkenler açısından betimlenmesini içeren yeni araştırmalar önerilebilir.
- Alan yazında kültürel ve psikolojik sermaye yeterliklerinin ilişkisini ortaya koyan araştırmalar sınırlıdır. Çeşitli örneklem grupları ile karma araştırmaların yapılması ya da bu değişkenlerin derinlemesine açıklanması adına nitel araştırmaların yürütülmesi önerilebilir.

5.3.2. Politika yapıcılara yönelik öneriler

- Bu çalışmada birinci hizmet bölgesi ve birinci, ikinci, üçüncü hizmet alanında görev yapan öğretmenlerin psikolojik sermaye yeterliklerinin diğer hizmet bölgesi ve alanlarına göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda farklı hizmet bölgesi ve hizmet alanlarında görev yapan öğretmenlerin yaşadığı problemler tespit edilebilir ve gerekli iyileştirme girişimleri başlatılabilir.
- Bu çalışmada büyükşehirlerde görev yapan öğretmenlerin kültürel sermaye yeterliklerinin illerde görev yapan öğretmenlerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Büyükşehirlerde sunulan kültürel faaliyet, gezi, etkinlik faaliyetlerinin diğer yerleşim yerlerinde de yaygınlaştırılması önerilebilir.
- Öğretmenlerin psikolojik sermayelerinin yüksek tutulması için yerel destek birimleri oluşturularak öğretmenlere hizmet sunulabilir.
- Bu çalışmada mesleğe yeni başlayan okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik sermaye yeterliklerinin 16 yıl ve üzeri görev yapan öğretmenlerden daha düşük

olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu yönüyle mesleğe yeni başlayan öğretmenlere motivasyonu artıran hizmet içi çalışmalar düzenlenebilir.

KAYNAKÇA

- Acar, Y. (2015). *Çokkültürlü eğitim bağlamında öğretmenlerin kültürel yeterliliklerine ilişkin algıları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akarsu, N. (2018). *Öğretmen yetkinlikleri ve öğrenci başarısının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kastamonu: Kastamonu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Akbaş, U. & Tavşancıl, E. (2015). Farklı örneklem büyüklüklerinde ve kayıp veri örüntülerinde ölçeklerin psikometrik özelliklerinin kayıp veri baş etme teknikleri ile incelenmesi. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology* , 6 (1) , 38-57 .
- Akçay, V, H., (2012). Pozitif psikolojik sermayenin iş tatmini ile ilişkisi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* , 2 (1), 123-140.
- Akgün, E. (2015). *Lise öğretmenlerinin psikolojik sermaye düzeyleri ile yaşam doyumu düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akınbay, H. (2014). Okul öncesi dönemde oyunun önemi ve çocukların motor gelişimi üzerine etkileri. *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya, Türkiye*.
- Akman, Y. (2016) Öğretmenlerin psikolojik sermaye algılarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (28), 268-277.
- Aksoy, A. ve Enlil, Z. (2010). Kültür ekonomisi envanteri, *İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları*.
- Aksoy, N, ve Aksoy, H. (2007). “Sınıf öğretmenliği öğrencilerinin insan farklılıklarına ilişkin görüşlerinin eğitim sürecindeki değişimine ilişkin karşılaştırmalı bir inceleme: Ankara ve Gazi üniversiteleri örneği”. *16. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*, Gazi Osman Paşa Üniversitesi.

- Aksu, A. ve Deveci, S. (2009). İlköğretim okulu müdürlerinin kriz yönetimi becerileri. *Yeni Dünya Bilimler Akademisi e-Dergisi*, 4(2), 448-464.
- Akman, Y & Fidan K. (1993) “Umut Ölçeği Üzerine Bir Çalışma”, *H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*. 9, 193-202.
- Alaca, M. F. (2022). *Kültürel sermaye ile okul iklimi ilişkisine yönelik öğretmen görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Altınkurt, Y., Ertürk, A., & Yılmaz, İ. (2015). Öğretmenlerin psikolojik sermayeleri ile tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişki. *Öğretmen Eğitimi ve Eğitimciler Dergisi*, 4 (2), 166-187.
- Anık, S. (2018). *Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye algıları ile problem çözme becerilerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siirt.
- Anık, S. ve Tösten, R. (2019). Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye algıları ile problem çözme becerilerinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(69), 332-342.
- Anık, S. ve Tösten, R. (2019). Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye algıları ile problem çözme becerilerinin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(69), 332-342. doi: 10.17755/esosder.452850
- Aslan, E. A. (2020). “Toplumsal statü ve okul seçimleri: Kültürel sermaye yatırımı olarak özel okullar”. *Alternatif Politika*, 12 (2), 382-423.
- Arun, Ö. (2009). Yaşlı bireyin Türkiye serüveni: Türkiye’de yaşlı bireyler arasında kültürel sermaye dağılımı. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*.8(1). 77-100.
- Atasoy, Z. (2012). *Farklılıkların yönetimi: üniversite öğrencilerinin ayrımcılık algısının öğrenci başarı düzeyine etkisi üzerine bir araştırma*. (Yüksek Lisans Tezi). Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Karaman.
- Atış, D. (2020). *Okul etkililiği ve pozitif psikolojik sermaye ilişkilerine ilişkin öğretmen görüşleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Atkinson, S. (2017). *Sosyoloji Kitabı* (2. Baskı). (Çev. Tufan Göbekçin). İstanbul: Alfa.
- Avcı, Y. E. (2015). *Öğretmenlerin Kültürel Sermaye Yeterliliklerinin İncelenmesi* (Doctoral dissertation, Doktora Tezi). Gaziantep Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı. Gaziantep.
- Avcı, Y. E., & Yaşar, M. (2014). Kültürel Sermaye Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *International Journal of Social Science Research*, 3 (4); 65-76.
- Aydın, Ş. (2020). Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri İle Kültürel Sermayeleri Ve Aralarındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü Çokurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Aysu, B. & Aral, N. (2016). Okul öncesi kurumlarındaki öğrenme merkezleri Güvenlik görüş ve uygulamalarının incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi* , 24 (5), 2561-2574.
- Bahadır, E. (2020). Öğretmenlerin psikolojik sermaye düzeyleri ile okul müdürlerinin toksik liderlik davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(2), 858-879.
- Başbay, A. (2014). Çokkültürlü eğitim kapsamındaki derslerinin incelenmesi: Georgia State Üniversitesi örneği. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(2), 585-608.
- Başbaydar, A. (2016). *Beşeri ve ekonomik sermayenin geliştirilmesinde bölgesel kalkınma ajanslarının rolü (Tr 61 Düzey 2 Bölgesi örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çankırı: Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Başkan, G. (2001). Öğretmenlik mesleği ve öğretmen yetiştirmede yeniden yapılanma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* , 20 (20).
- Baştürk, R. (2007). Kamu personel seçme sınavına yaygın öğretmen adaylarının sınav kaygılarını incelemek. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* , 17 (2), 163-176.
- Bryman, A., and Cramer, D. (2001). *Quantitative data analysis with SPSS release 10 for windows: A guide for social scientists*. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203471548>

- Bircan, I., & Tekin, M. (1989). Türkiye’de okuma alışkanlığının azalması sorunu ve çözüm yolları [Reduction of the reading habit in Turkey and solutions]. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences*, 22(1), 393-410.
- Bucak, A. (2019). Öğretmenlerin Kültürel Sermaye ve Yetkinlik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Siirt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siirt.
- Büyüköze, H., & Kavak, Y. (2017). Algılanan örgütsel destek ve pozitif psikolojik sermaye ilişkisi: Lise öğretmenleri örneğinde bir inceleme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 23(1), 1-32.
- Büyüköztürk, Ş. (2018). Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı. Pegem Akademi
- Büyüköztürk, Ş., Kılıkç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2020). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (29.Baskı.). Pegem Akademi. <https://ws1.turcademy.com/ww/webviewer.php?doc=79750> adresinden erişildi.
- Büyüksulu, A. R. (2000). Küreselleşmenin Sosyal ve Kültürel Hayata Etkisi, Küreselleşmenin İnsani Yüzü. *Editör Veysel Bozkurt. İstanbul: Alfa Yayınları.*
- Canlı, S. , Demirtaş, H. ve Özer, N. (2018). *Okul iklimi ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. İlköğretim Online*, 17(4), 1797-1811. doi: 10.17051/ilkonline.2019.506842
- Carpita, M., & Manisera, M. (2011). On the imputation of missing data in surveys with Likert-type scales. *Journal of Classification*, 28(1), 93-112.
- Cervantez, S.L. (2012). Teachers Perceived Changes In Cultural, Human And Social Capital As a Result of Involvement In A College Access Program. Unpublished Ph. D. thesis. University of the Pacific Stockton, California.
- Cevizci. A. (2012). Eğitim Felsefesi. Say Yayınları: İstanbul.4
- Cheng, L., & Gan, Y. (2020). Psychological capital and occupational commitment of Chinese urban preschool teachers mediated by work-related quality of life. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 48(5), 1-12.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2. baskı). Hillsdale, NJ: Erlbaum.

- Çakmak, M. S., & Arabacı, İ. B. (2017). Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye algılarının iş doyumları ve örgütsel bağlılıkları üzerindeki etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(62), 890-909.
- Çetin, F., & Varoğlu, A. K. (2015). Psikolojik sermaye, performans, ayrılma niyeti ve iş tatmini etkileşimi: Cinsiyetin düzenleyici rolü. *İş ve İnsan Dergisi*, 2(2), 105-113.
- Çınar, E. (2011). *Pozitif psikolojik sermayenin örgütsel bağlılıkla ilişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çiçen, A. N. (2021). *Pozitif psikolojik sermayenin tükenmişlik ve iş tatminine etkisinde dindarlığın aracı rolü*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Çiftçi, H. D. (2015). Özel eğitim merkezlerinde çalışan öğretmenlerin mesleki yetkinlik ve tükenmişlik düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Mediterranean Journal of Humanities*, 1, 221-241.
- Çimen, İ. (2015). *Öğretmenlerin psikolojik sermaye algısına ilişkin faktörlerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çüm, S., & Gelbal, S. (2015). Kayıp veriler yerine yaklaşık değer atamada kullanılan farklı yöntemlerin model veri uyumu üzerindeki etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(35), 87-111.
- Çalışkan, İ. G. (2009). *Öğretmenlerin Örgütsel Sosyalleşmelerinin Okul Yöneticilerinin Liderlik Tarzlarına İlişkin Algılarına Göre İncelenmesi: Özel Eğitim Öğretmenleri Örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Çelik, E. (2008). Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin empatik eğilimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Çerezcioğlu, A. (2013). Extreme metal Scene'de Kültürel Sermaye: İzmir metal scene örneği. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*. 3(7). 69-80.

- Çetin, F. ve Basım, H. N. (2011). Psikolojik dayanıklılığın iş tatmini ve örgütsel bağlılık tutumlarındaki rolü. *Is, Guc: The Journal of Industrial Relations & Human Resources*, 13(3), 79-94
- Çetin, F., & Basım, H. N. (2012). Örgütsel psikolojik sermaye: Bir ölçek uyarlama çalışması. *Amme İdaresi Dergisi*, 45(1), 121-137.
- Çetin, E. (2019). Öğretmenlerin psikolojik dayanıklılığı ile stresle başa çıkma tarzları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Çivitci, Nazmiye, (2014) Miville-Guzman evrensellik-farklılık yönelimi ölçeği kısa formunun Türkçeye uyarlanması, *Ege Eğitim Dergisi*, (15) 1, 96-111.
- Çoban, A. (2013). Psikolojik sermaye'nin örgütsel adalet ve örgütsel bağlılık ilişkisi üzerindeki rolü. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 17-33.
- Çobanoğlu, N. (2019). *İlk ve Ortaokullardaki Paylaşılan Liderlik ile Pozitif Psikolojik Sermayenin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi ve Aralarındaki İlişkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Çuhadar Öncü E. (2017). *Ortaöğretim öğrencilerinin açık öğretim lisesine geçiş nedenlerine ilişkin öğrenci, okul yöneticisi, öğretmen ve veli görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Demirtaş, Z., & Küçük, Ö. (2019). Okul müdürlerinin toksik liderlik davranışları ile öğretmenlerin örgütsel sessizliği arasındaki ilişki. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1-18.
- Dilekmen, M. Ve Bozan, N. (2018). Okul eğitim döneminde oyun öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (37), 43-56.
- Dilsiz, F. (2018). *Öğretmenlerin örgütsel destek algıları ile pozitif psikolojik sermaye düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uşak: Uşak Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Dönmez, E. (2021). Uzaktan eğitimde, eğitim kime uzak kime yakın: Kültürel sermaye penceresinden bir analiz. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(1), 176-190.
- Duman, T. (2019). Toplumsal uyum için eğitimin önemi: Türkiye'deki Suriyeliler örneği. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (41), 343-368.
- Eğimli, A.T. (2011). Kültürlerarası yeterliliğin kazanılmasında kültürel farklılık eğitimlerinin önemi. *Öneri Dergisi*, 9 (35), 215-227.
- Ekici, S. ve Yılmaz, B. (2013). Hacettepe üniversitesi ilköğretim sınıf öğretmenliği anabilim dalı öğrencilerinin düşünce özgürlüğüne ilişkin tutumları. *Bilgi Dünyası*. 14(1). 17-36.
- Ekinci, A. (2008). Genel Liselerdeki Sosyal Sermaye Düzeyinin ÖSS Başarısına Etkisi. Yayınlanmamış Doktora tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elâzığ.
- Ekşi Uğuz, H. (2010). *Kişisel ve kurumsal gelişmeye farklı bir yaklaşım*. Ankara: Orion Yayınları.
- Ekşioğlu, Ş. Z. (2012). *Kültürel sermaye ve ekonomik kalkınma arasındaki ilişkinin girdi çıktı analizi ve fayda maliyet analizi yöntemleri ile Türkiye için değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Kadir Has Üniversitesi. İstanbul.
- Erbay, F., & Saltalı, N. (2012). Altı yaş çocuklarının günlük yaşantılarında oyunun yeri ve annelerin oyun algısı. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(2), 249-264.
- Erdem, S. (2015). *Üstün yetenekli çocukların eğitim süreçlerinde kültürel ve sosyal sermaye: Ankara BİLSEM örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Erdoğan, S. (2019). *Okul yöneticilerinin kültürel sermaye düzeyleri ile okul kültürü arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ergüven Akbulut, S. (2019). *Sınıf öğretmenlerinin kültürel sermayeleri, öz-yeterlikleri ve okullarındaki sosyal sermayeye yönelik algılarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Erkmen, T., & Esen, E. (2012). Psikolojik Sermaye Konusunda 2003-2011 Yıllarında Yapılan Çalışmaların Kategorik Olarak İncelenmesi/Categorical Investigation Of Researches In Psychological Capital Between 2003-2011 Years. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(19), 89-103.
- Erkuş, A., & Fındıklı, M. A. (2013). Psikolojik sermayenin iş tatmini, iş performansı ve işten ayrılma niyeti üzerindeki etkisine yönelik bir araştırma. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 42(2), 302-318.
- Ergün, M. (1987). Türkiye'de öğretmen yetiştirme sonuçları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2 (2).
- Ergün, M. (2010). Öğretmenliğin evrimi ve gelecekteki öğretmenlerin yetiştirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 1-13
- Erol, F. (2019). *Öğretmenlerin Örgütsel Destek Algısının Sosyal Sorumluluk Temelli Liderlik Üzerine Etkisi: Pozitif Psikolojik Sermayenin Aracılık Etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Ertürk, S. (1997). *Eğitimde Program Geliştirme*. Yelkentepe Yayınları. Ankara
- Etiz, S.S. & Çoğaltay, N. (2019). Öğretmenlerin kültürel sermaye deneyimleri ile sosyal sorumluluk temelli liderlik özelliklerini inceleme. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6 (1), 1-23.
- Fu, C. S. (2015). The effect of emotional labor on job involvement in preschool teachers: Verifying the mediating effect of psychological capital. *Turkish Online Journal of Educational Technology-TOJET*, 14(3), 145-156.
- Fu, Y., Peng, X., Liu, H., & Zhang, Z. (2019). The mediating role of psychological capital between the sense of occupational mission and job engagement in preschool teachers. *China Occupational Medicine*, 599-603.
- George, D., ve Mallery, M. (2010). *SPSS for windows step by step: a simple guide and reference, 17.0 update* (10th ed.) Boston: Pearson.
- Göçen, A. (2019). Öğretmenlerin yaşam anlamı, psikolojik sermaye ve cinsiyetinin psikolojik iyi oluşlarına etkisi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 8(1), 135-153.

- Gökalp, S. (2018). *Okul yöneticilerinin kültürel sermaye yeterliklerinin ve kültürel liderlik rollerini yerine getirme düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Güder, S. Y. (2019). Dikenli gül: Türkiye’de kırsal kesimde okul öncesi öğretmeni olmaya ilişkin fenomenolojik bir çalışma. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(3), 912-941.
- Güleç, F. (2019). Sınıf Öğretmenlerinin Kültürel Sermaye Yeterlikleri ile Çokkültürlü Eğitime Yönelik Tutumlarının İncelenmesi: Siirt ili Örnekleme. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon
- Güler, D. A. (2009). *Finansal küreselleşmenin sermaye piyasaları üzerinde etkileri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü.
- Güler, B. K., & Sarıpek, D. B. (2014). Psikolojik sermayenin çalışma hayatındaki etkileri. *Kocaeli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 174, 26-31.
- Hatipoğlu, A., & Kavas, E. (2016). Veli Yaklaşımlarının Öğretmen Performansına Etkisi. *Itobiad: Journal of the Human & Social Science Researches*, 5(4).
- Hong, Y., Huang, J. H., & Zhang, J. (2022). Relationship Between Emotional Labor and Mental Health in Preschool Teachers: Mediation of Psychological Capital. *Frontiers in Psychology*, 11.
- İnce, C. (2014). *Sosyal Sermaye ve Akademik Başarı Arasındaki İlişkinin Sosyolojik Bir Analizi: Şanlıurfa’da Bir Alan Araştırması*. Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.Eskişehir.
- İşçimen, E. T. (2019). *Öğretmenlerin psikolojik sermayeleri ile sinik davranışları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kabasin, O. (2019). *Öğretmenlerin psikolojik sermaye ile örgütsel vatandaşlık davranışı algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kalman, M. ve Gedikoğlu, T. (2013). İlkokul ve ortaokulun psikolojik sermayelerinin incelenmesi. 8. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi'nde yayın bildirisi, Marmara

Üniversitesi,İstanbul. ErişimAdresi:file:///C:/Users/hilal/Downloads/eyk82013.pdf

- Kalman, M., ve Gedikoğlu, T. (2014). Okul yöneticilerinin hesap verebilirliği ile örgütsel adalet arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(29-2), 115-128.
- Kaplan, K., & Çerçi, A. (2021). Türkçe öğretmeni adaylarının kültürel sermaye yeterlikleri üzerine bir inceleme. *OPUS International Journal of Society Researches*, 17(36), 2546-2585.
- Kapu, H. (2008). Sosyal sermaye ve organizasyonların öngörülebilir hale getirme gücü, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 22(1): 259-288.
- Karataş, R. (2016). Özel eğitim okullarında çalışan öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri ve başa çıkma stratejilerinin incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kaya, N. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin yaşadıkları sorunlar ve hizmet içi eğitim ihtiyaçları araştırma raporu. <http://www.academia.edu/6954387/> (Erişim tarihi: 14.10.2022).
- Kaya, A., Balay, R. ve Demirci, Z. (2014). Ortaöğretimde görev yapan beyin sermaye yapılarını incelemek (Şanlıurfa ili örneği). *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(48), 47-68.
- Kayış, A., 2009. *Güvenirlilik Analizi*. Ş. Kalaycı (Ed), SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri. (403-419). Ankara: Asil Yayıncılık.
- Kayri, M. (2009). Araştırmalarda gruplar arası farkın belirlenmesine yönelik çoklu karşılaştırma (post-hoc) teknikleri. *Journal of Social Science*, 19(1), 51-64.
- Kaytez, N., & Durualp, E. (2014). Türkiye’de Okul Öncesinde Oyun İle İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2014(2), 110-122.
- Keleş, H. N. (2011). Pozitif psikolojik sermaye: Tanımı, bileşenleri ve örgüt yönetimine etkileri. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 343-350.
- Kelekçi, H. ve Yılmaz, K. (2015). Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayeleri ile yeterlik inançları arasındaki ilişki. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3).

- Keser, S. (2013). *İlköğretim okulu yöneticilerinin otantik liderlik ve psikolojik sermaye özelliklerinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Keser, S., & Kocabaş, İ. (2014). İlköğretim okulu yöneticilerinin otantik liderlik ve psikolojik sermaye özelliklerinin karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 1(1), 1-22.
- Khalifa, M. (2010). Validating social and cultural capital of hyperghettoized at-risk students. University of Texas at San Antonio. *Education and Urban Society*. 42(5). 620-646.
- Kılıç, M. H. (2020). *Özel Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Karşılaştıkları Sorunlar* (Merkezefendi Ve Pamukkale ilçe örneği). Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Kip, Sema M.(2010). “*Kültürel Sermaye ve Televizyon İzleme Alışkanlıkları*”.(Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Korkmaz, O. (2014). *Öğretmenlerin psikolojik sermaye algıları ile örgütsel bağlılık düzeyleri arasındaki ilişki* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Kotaman, H. (2008). Özyeterlilik inancı ve öğrenme performansının geliştirilmesine ilişkin yazın taraması. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 111-133.
- Kök, M., Çıftçı, M., & Ayık, A. (2011). Öğretmenlik mesleği özel alan yeterliklerine ilişkin bir inceleme (Okul Öncesi Öğretmenliği Örneği). *Journal of Graduate School of Social Sciences*, 15(1).
- Kök, M., Küçükoglu, A., Tuğluk, M. N. ve Koçyiğit, S., (2007). Okul öncesi eğitimin sorunlarına ilişkin öğretmen görüşleri (Erzurum ili örneği). *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 160-171.
- Köse, İ. A., & Öztumur, B. (2014). Kayıp veri ele alma yöntemlerinin T-testi ve ANOVA parametreleri üzerine etkisinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 14 (1). DOI:10.17240/aibuefd.2014.14.1-5000091519

- Kösemen, İ. B. (2010). *Sosyal sermaye kuramı çerçevesinde Türkiye’de özel sektörün kültür ve sanat yatırımları*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kurt, N. (2018). *Öğretmenlerin Psikolojik Sermaye Algıları İle Psikolojik İyi Oluşları ve İş Doyumları Arasındaki İlişki*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Üniversitesi, Ankara.
- Kurumu, T. D. (2011). Büyük Türkçe sözlük.
- Kurumu, T. D. (2020). Büyük Türkçe sözlük.
- Kurumu, T. D. (2021). Büyük türkçe sözlük.
- Küçük, Ö. (2020). *Okul Müdürlerinin Toksik Liderlik Davranışları ile Okul Etkililiği Arasındaki İlişkide Örgütsel Sinizm ve Psikolojik Sermayenin Aracılık Etkisi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Üniversitesi, Elazığ.
- Lakens, D. (2013). Calculating and reporting effect sizes to facilitate cumulative science: A practical primer for t-tests and ANOVAs. *Frontiers in Psychology*, 4, 1-37.
- Lee, H. M., Chou, M. J., Chin, C. H., & Wu, H. T. (2017). The Relationship between Psychological Capital and Professional Commitment of Preschool Teachers: The Moderating Role of Working Years. *Universal Journal of Educational Research*, 5(5), 891-900.
- Luthans, F., Youssef, C. M., and Avolio, B. J. (2006). *Psychological capital: Developing the human competitive edge*. Oxford University Press.
- MEB, (2017). Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlikleri. Erişim adresi: http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_12/11115355_YYRETMENLY_K_MESLEGI_GENEL_YETERLYKLERY.pdf
- Milli Eğitim Bakanlığı (2013). *Okul öncesi eğitim programı (36-72 aylık çocuklar için)*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü
- Milli Eğitim Bakanlığı (2006). *İlköğretim 1,2 ve 3. sınıflar hayat bilgisi dersi öğretim programı ve kılavuzu*. Ankara: Ankara Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2018). *Tebliğler Dergisi*, Cilt:81, Sayı:2735, Ankara: Meb Basımevi.

- Nanda, A., Mohapatra, B. B., Mahapatra, A. P. K., Abiresh Prasad Kumar Mahapatra, A. P. K., & Mahapatra, A. P. K. (2021). Multiple comparison test by Tukey's honestly significant difference (HSD): Do the confident level control type I error. *IJAMS*, 6(1), 59-65.
- Noble, J. and Davies, P. (2009). Cultural capital as an explanation of variation in participation in higher education. *British Journal of Sociology of Education*. 30(5). 591-605.
- Okur, A. (2019). *Kamu örgütlerinde pozitif psikolojik sermaye, politik davranış ve örgütsel sinizm etkileşiminin değerlendirilmesi: Erzurum ili mesleki ve teknik anadolu liselerinde bir uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Öğüt A. ve Erbil, C. (2009). *Sosyal Sermaye Yönetimi*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Özcan, A. Y., & Erdur-Baker, Ö. (2009). Attainment of cultural capital in higher education the case of Turkey. *Mediterranean Journal of Educational Research*, 6, 73-89.
- Özçelik, H. ve Kurt, AA (2007). İlköğretim sunucusu bilgisayar özyeterlikleri: Balıkesir ili örneği. *İlköğretim çevrimiçi* , 6 (3), 441-451.
- Özdilek, E. (2019). *Beşeri sermaye ve ekonomik büyüme ilişkisi: Orta doğu ülkeleri üzerine ampirik bir inceleme*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Özgan, H. ve Karataşoğlu, D. (2016). "Öğretmenlerin kültürel sermayeye ilişkin görüşlerinin incelenmesi". *AJELI - Anatolian Journal of Educational Leadership and Instruction*, 4 (2), 1-14. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ajeli/issue/31269/340461>
- Özsarı, İ. (2008). Eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin KPSS merkezi sınavı odaklı gelecek kaygıları ve mesleki beklentileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Özsoy, G. (2007). İlköğretim Beşinci Sınıfta Üstbiliş Stratejileri Öğretiminin Problem Çözme Başarısına Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Öztekin Bayır, Ö. ve Aydın, A. (2019). Otantik liderliğin psikolojik sermaye, işe kapılma ve okul balarısıyla ilişkisi. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(4), 1232-1254.
- Öztürk, N. (2001). *Sınıf Öğretmenlerinin İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına İlişkin Görüşleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Öztürk, F.Z., Kaya, N. & Durmaz, E. (2015). Okul öncesi öğretmenlerinin görev sürecinde yaşadıkları eğitimsel sorunlar ve çözüm önerileri. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(3), 68-94.
- Palabıyık, A. (2011). Pierre bourdieu sosyolojisinde “habitus”, “sermaye” ve “alan” üzerine. *1. Liberal düşünce dergisi*, 16(61-62), 1-21.
- Peng, J., He, Y., Deng, J., Zheng, L., Chang, Y., & Liu, X. (2019). Emotional labor strategies and job burnout in preschool teachers: Psychological capital as a mediator and moderator. *Work*, 63(3), 335-345.
- Polat, S. (2013). Ücretli öğretmenlik istihdamının yarattığı sorunlar üzerine nitel bir araştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(28), 67-88
- Polatçı, S. (2014). Psikolojik sermayenin görev ve bağlamsal performans üzerindeki etkileri: Polis teşkilatında bir araştırma. *Ege Akademik Bakış*, 14(1), 115-124.
- Savur, N. (2013). *Otantik liderlik ve çalışanların psikolojik sermayeleri arasındaki ilişki üzerine bir araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyon: Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Samancı, S. ve Basım, HN (2018). Akademisyenlerin örgütsel adalet algıları ve örgütsel vatandaşlık davranışları: psikolojik sermayenin aracılık rolü. *İşletme ve Ekonomi Araştırma Dergisi* , 9 (2).
- Serçek, S., Karakaş, A., & Avcı, Y. E. (2017). Otelcilik ve turizm meslek lisesi öğretmenlerinin kültürel sermaye yeterlik düzeyleri ile öz-yeterlik düzeyleri. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (64), 561-572.
- Sezgin, F. (2012). İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(2), 489-502.

- Sullivan, A. (2001). Cultural capital and educational attainment. *Sociology*, 35-4. s. 893- 912.
- Sünkür, M. (2014). *İlköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin olumlu psikolojik sermaye algılarının iş doyumları ve örgütsel bağlılıkları üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Swartz, D. (2011). Kültür ve İktidar Pierre Bourdieu' nun Sosyolojisi (Çev. E. Gen). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Şahin, İ. (2013). Öğretmenlerin iş doyumu düzeyleri. *YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 142-167.
- Şahin, C., & Şahin, S. (2017). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutumları, Öz-Yeterlik İnançları ve Öğrenciyi Tanıma Düzeyleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15(2), 224-238.
- Şan, M. K. (2005). Farklılık ve çokkültürlülük siyasetleri üstüne bir deneme. *Milel ve Nihal: İnanç, Kültür ve Mitoloji Araştırmaları Dergisi*, 3(1-2), 69-117.
- Şarbay, B., & Bostancı, A. B. (2018). Okullarda paylaşılan liderlik uygulamaları ile öğretmenlerin psikolojik sermayeleri arasındaki ilişki. *AJELI-Anatolian Journal of Educational Leadership and Instruction*, 6(2), 1-21.
- Şencan, H. (2005). Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenirlik ve geçerlik. Ankara: Seçkin Yayıncılık
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2012). *Using multivariate statistics*. (6th. ed.). Boston: Pearson.
- Tan, Ş. (2010). KR-20 ve Cronbach Alfa katsayılarının yanlış kullanımları. *Eğitim ve Bilim*, 34(152).
- Terzi, Ş. (2008). Üniversite öğrencilerinde kendini toparlama gücünün içsel koruyucu faktörlerle ilişkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(35), 297-306.
- Tonbul, T. (2010). Üçüncü hizmet bölgesinde görev yapan öğretmenlerin problemlerine ilişkin bir sözlü tarih araştırması (1995- 2005). Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Elâzığ: Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Toprakçı, M. (2021). *Öğretmenlerin Kültürel Sermaye Yeterlikleri İle Örgütsel Sosyalleşme Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Siirt Üniversitesi, Siirt.
- Tösten, R. (2015). *Öğretmenlerin Pozitif Psikolojik Sermayelerine İlişkin Algılarının İncelenmesi*. (Doktora Tezi). Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Tösten, R., & Özgan, H. (2017). Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algılarının incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(62), 867-889.
- Töremen, F. (2002). Okullarda sosyal sermaye: Kavramsal bir çözümleme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 32(32), 556-573.
- Tösten, R. (2015). *Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermayelerine ilişkin algılarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gaziantep: Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Turner, H. J. (2003). *Human Institutions: A Theory of Societal Evolution*. New York: Rowman & Littlefield Publishers. I N C.
- UNESCO (2019). Policy Guidelines On Inclusion İn Education, Fransa: UNESCO
- UNESCO (2021). Policy Guidelines On Inclusion İn Education, Fransa: UNESCO
- Uslu, M.E (2022). Öğretmenlerin Kültürel Sermaye Yeterlikleri, Sosyal Beceri Düzeyleri Ve Sosyal Sermaye Birikimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Ünal, A. Z. (2004). *Sosyal tabakalaşma bağlamında Pierre Bourdieu'nün kültürel sermaye kavramı*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Usta, E., & Korkmaz, Ö. (2010). Öğretmen adaylarının bilgisayar yeterlikleri ve teknoloji kullanımına ilişkin algıları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1335-1349.
- Yalçın, Ö. Ü. S. (2019). Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye düzeylerinin incelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(1), 13-26.
- Yalçın, H. (2022). *Öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye düzeyleri ile örgütsel sinizm düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Antalya: Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.

- Yaşaroğlu, C. (2014). Sınıf öğretmenlerinin değerler eğitimine yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *The Journal of Social Science*, 27, 503-515.
- Yazkan, Ö. (2020). *Pozitif psikolojik sermaye ile örgütsel özdeşleşme arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Denizli: Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yetiştirme, Ö., & Müdürlüğü, E. G. (2006). Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri. *Electronic Journal*. [Online]: <http://oyegm.meb.gov.tr/yet/index.htm>. adresinden, 15.
- Yıldız, N., (2011). “Kültürler arası eğitim” *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, (22), 52-89.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara:Seçkin Yayıncılık.”
- Yılmaz, K. ve Tosun, F. (2013). Öğretmenlerin eğitim inançları ile öğretmen öğrenci ilişkilerine yönelik görüşleri arasındaki ilişki, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 205-218.
- Yüksel, K. (2015). *İktisadi kalkınmada sosyal sermayenin rolü; Çorum iline yönelik bir analiz*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çorum: Hitit Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Zenginoğlu, E. (2021). *Öğretmen algılarına göre okul müdürlerinin toksik liderlik davranışları ile öğretmenlerin psikolojik sermaye düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karaman: Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

EK-1. Gönüllü Katılım Kabul Formu

Bu form katılımcılara çevrim içi ortamda veri toplama öncesinde sunulacak olup araştırma hakkında bilgi vermekte ve gönüllü katılım beklenmektedir. Katılım Kabul Formu'nda istenen tüm bilgilere bu sayfalarda yer verilmiştir.

Katılımcıların katılmak istememesi durumunda (Hayır seçeneği tıklandığında) katılımcılara çalışmadan ayrıldıkları bildirilen teşekkür sayfasına yönlendirilmektedir.

Bölüm 1/9

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kültürel ve Psikolojik Sermayelerinin Çeşitli Demografik Değişkenler Açısından Betimlenmesi

> <

Değerli Öğretmenler,

Öncelikle saygıma hoş geldiniz. Bu sayfa bir yüksek lisans tez araştırmasına veri toplamak için tasarlanmıştır.

Araştırmada toplanacak veriler bilimsel amaçlarla kullanılacak olup katılımınız tamamen gönüllülük esasına dayalıdır. Araştırmanın katılımcılarının bir okul öncesi eğitim kurumunda çalışan en az dört yıllık lisans eğitimi tamamlamış öğretmenler olması beklenmektedir.

Araştırmada sorulan cevaplamaya geçmeden önce size araştırmayla ilgili bilgi verilmiş olup gönüllü katılım onay formu sayfası eklenmiştir. Ardından üç bölüme 5-10 dakika içinde cevaplayabileceğiniz sorular yer almaktadır. Lütfen önce araştırmaya ille ilgili bilgileri okuyarak gönüllülük durumunuzu belirtiniz. Ardından araştırmada size yöneltilen soruları dikkatle okuyarak yanıtlayınız.

Değerli katılımınızdan dolayı teşekkür ederiz..

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

Gönüllü Katılım Bilgi Formu

➤ Bu çalışma okul öncesi öğretmenlerine yönelik bir araştırma olup okul öncesi öğretmenlerinin kültürel ve psikolojik sermaye yeterliklerini betimlemeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacı doğrultusunda, sizden internet ortamında sunulan anket yoluyla veriler toplanmaktadır.

➤ İsminizi yazmak ya da kimliğinizi açığa çıkaracak bir bilgi vermek zorunda değilsiniz. Araştırmada katılımcıların isimleri gizli tutulacaktır. Bu araştırma kapsamında toplanan veriler, bilimsel amaçlar dışında kullanılmayacaktır. İstemeniz halinde sizden toplanan verileri ve araştırma raporunu inceleme hakkınız bulunmaktadır. Bunun için aşağıda verilen iletişim bilgilerinden bize ulaşabilirsiniz.

➤ Sizden toplanan veriler özel bir bilgisayarda korunacak ve araştırma biriminde gizliliği korunarak arşivlenecektir. Veri toplama sayfamızda size rahatsızlık verebilecek herhangi bir soru/talep bulunmamaktadır. Yine de katılımınız sırasında herhangi bir sebepten rahatsızlık hissederseniz çalışmadan istediğiniz zaman ayrılabilirsiniz. Çalışmadan ayrılmanız durumunda sizden toplanan veriler çalışmadan çıkarılacak ve imha edilecektir.

➤ Gönüllü katılım formunu okumak ve değerlendirmek üzere zaman ayırdığınız için teşekkür ederiz. Çalışma hakkında sorularınızı bize aşağıdaki iletişim bilgilerinden yöneltebilirsiniz.

Okuduklarımı anladım. *

☐ Evet

☐ Hayır

Çalışmaya gönüllü olarak katılıyorum. *

☐ Evet

☐ Hayır

Çalışmada açık/anlaşılır olmayan bölüm ve maddelerle ilgili sorularınız için aşağıdaki iletişim adreslerinden bize ulaşabilirsiniz.

[Redacted contact information]

*

☒ Çalışmaya geri dönmek istiyorum

☐ Çalışmadan ayrılmak istiyorum.

Araştırmadan kendi talebinizle ayrılmış bulunmaktasınız. Değerli zamanınızı bize ayırdığınız için teşekkür ederiz.

[Geri](#)

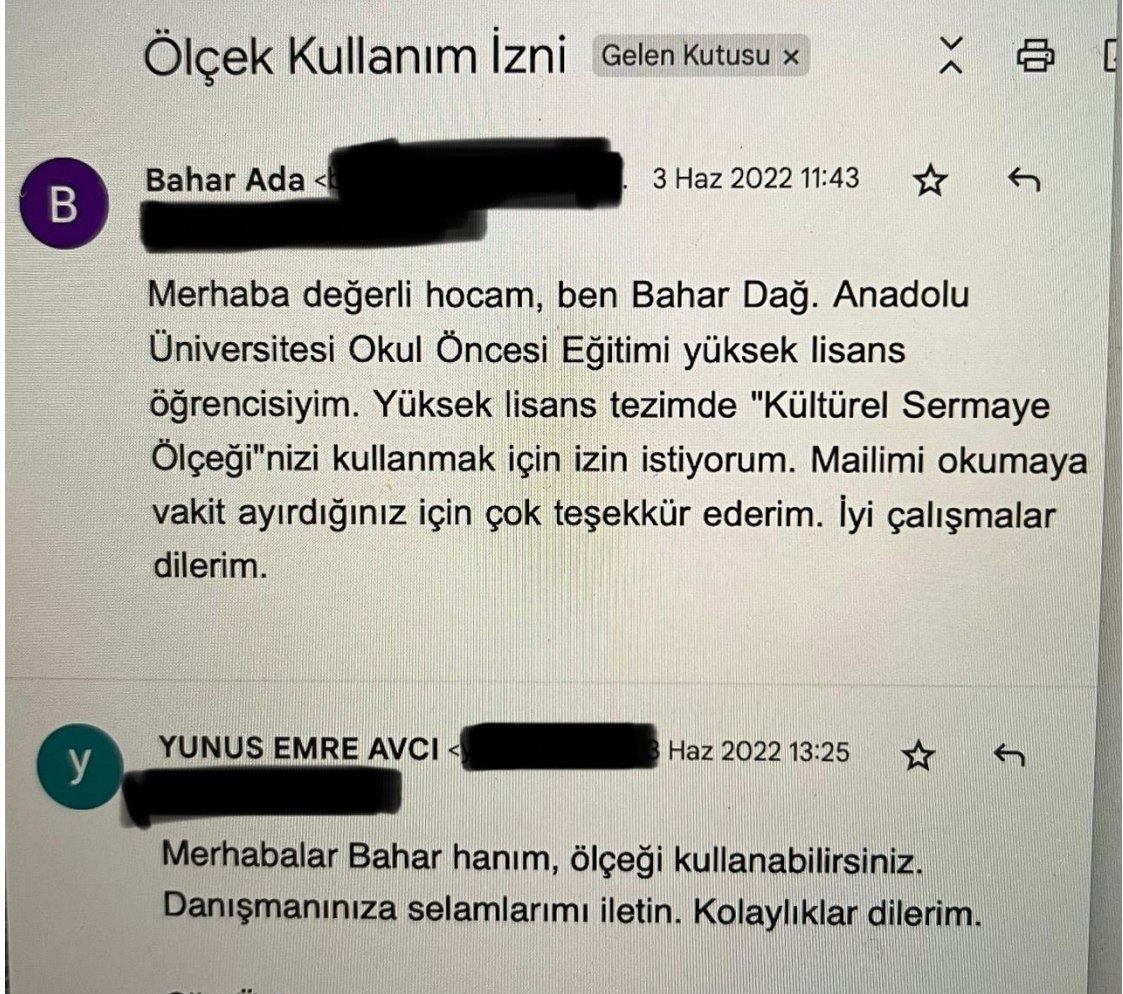
[Gönder](#)

Sayfa 10 / 10

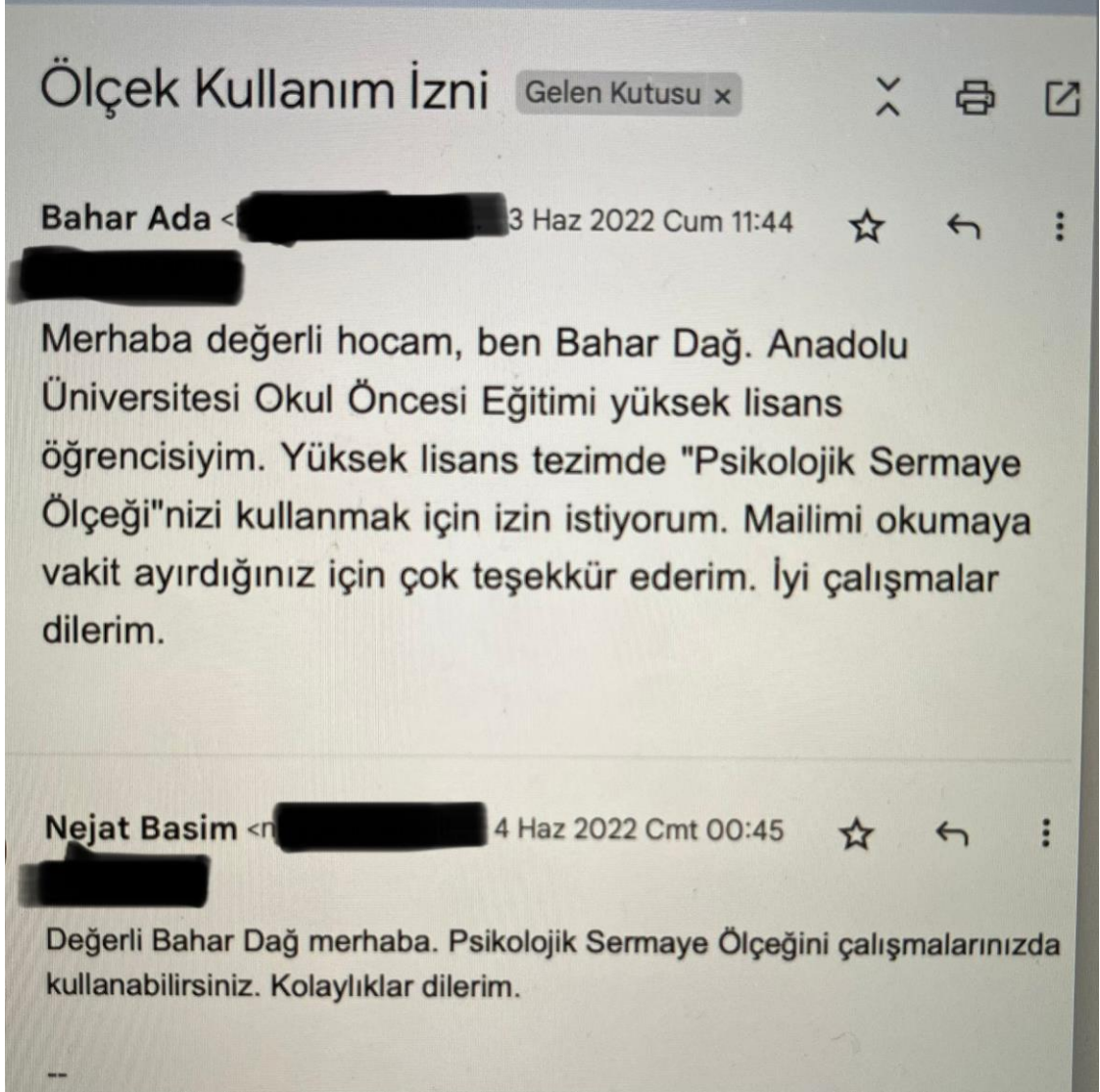
[Formu temizle](#)

Google Formlar üzerinden asla şifre göndermeyin.

EK-2. Kültürel Sermaye Ölçeği Kullanım İzni

EK-3. Psikolojik Sermaye Ölçeği Kullanım İzni

EK-4. Kültürel Sermaye Ölçeği

Bu bölümde tutum ve davranışlarınızı katılma düzeyine göre hiç katılmıyorsanız 1'i, artacak şekilde oldukça çok ve sık katılıyorsanız 5'i işaretleyiniz. Katılma düzeyinizi 1 ile 5 arasında çarpı (X) koyarak belirtiniz.

	Maddeler	1	2	3	4	5
1	Çeşitli bilim dallarında bilgi sahibiyim.					
2	Kültürel konularla ilgili objektif araştırmalar yaparım.					
3	Tarihsel bilgiye dayanarak günümüzdeki kültürel değerleri ve olayları değerlendirip öngörüle bulunabilirim.					
4	Kültürel olay ve olguları farklı açılardan değerlendirebilirim.					
5	Ulusal ve evrensel kültürel değerlerin farkındayım.					
6	Kültürel olarak sürekli kendimi yenilerim.					
7	Bilimsel dergi ve makaleleri okurum.					
8	Edebiyatla ilgilenirim.					
9	Kültürel çeşitliliğin toplumsal açıdan zenginlik olduğuna inanırım.					
10	Kültürel içerikli kitaplar okurum.					
11	Okuduklarımdan yararlı gördüklerimi hayata aktarırım.					
12	Kitap alma (ödünç veya satın alma) alışkanlığım vardır.					
13	Her ay düzenli olarak kitap okurum.					
14	Kültürel amaçlı faaliyet ve/veya kurslara katılırım.					
15	Toplumsal faaliyetlere gönüllü olarak katılırım.					
16	Kültürel faaliyetlere katılımı mümkün kılacak çevreye sahibim.					
17	Gezilere katılırım.					
18	Sanat çalışmalarına katılırım.					
19	Boş vakitlerimde kültürel çalışmalarla meşgul olurum.					
20	Kurum içi etkinliklere düzenli olarak katılırım.					
21	Yaşadığım şehirdeki kültürel faaliyet potansiyelinin farkındayım.					
22	Tiyatro ve/veya sinemaya giderim.					
23	Yaşadığım şehirdeki kültürel değer taşıyan yerleri bilirim.					
24	Müze ve/veya tarihi yerleri ziyaret ederim.					
25	Kültürel hayatı etkileyen bilişim teknolojilerini etkin bir şekilde kullanırım.					

26	Açık ve anlaşılır konuşurum.					
27	Çevremdekilerle sosyal ve medeni ilişkilerim üst düzeydedir.					
28	Toplumu yönlendirebilecek derecede çevremde söz sahibi biriyim.					
29	Akıcı konuşurum.					
30	Çevremde kendini yetiştirmiş, kültürlü bir insan olarak tanınırım.					

EK-5. Psikolojik Sermaye Ölçeği

Lütfen aşağıdaki ifadelerde belirtilen niteliklerin sizde ne ölçüde bulunduğunu işaretleyiniz.

	Maddeler	1	2	3	4	5	6
1	Bu aralar kendim için belirlediğim iş amaçlarımı yerine getiriyorum.						
2	Bir grup iş arkadaşına bir bilgi sunarken kendime güvenirim.						
3	Çalışma alanımda, hedefler/amaçlar belirlemede kendime güvenirim.						
4	Daha önceleri zorluklar yaşadığım için, işimdeki zor zamanların üstesinden gelebilirim.						
5	Herhangi bir problemin çözümü için birçok yol vardır.						
6	Genellikle, işimdeki stresli şeyleri sakın bir şekilde hallederim.						
7	İşimde benim için belirsizlikler olduğunda, her zaman en iyisini isterim.						
8	Eğer zorunda kalırsam, işimde kendi başıma yeterim.						
9	Eğer çalışırken kendimi bir tıkanıklık içinde bulursam, bundan kurtulmak için birçok yol düşünebilirim.						
10	İşimde birçok şeyleri halledebileceğimi hissediyorum.						
11	İşimle ilgili şeylerin daima iyi tarafını götürüm.						
12	Yönetimin katıldığı toplantılarda kendi çalışma alanımı açıklarken kendime güvenirim.						
13	Uzun dönemli bir probleme çözüm bulmaya çalışırken kendime güvenirim.						
14	Şu anda, işimde kendimi çok başarılı görüyorum.						
15	İşimle ilgili gelecekte başıma ne geleceği konusunda iyimserimdir.						
16	İşime "her şeyde bir hayır vardır" şeklinde yaklaşıyorum.						
17	Şu anda iş amaçlarımı sıkı bir şekilde takip ediyorum.						
18	Organizasyonun stratejisi konusundaki tartışmalara katkıda bulunmada kendime güvenirim.						
19	İşimdeki zorlukları genellikle bir şekilde hallederim.						
20	Organizasyon dışındaki kişilerle (tedarikçiler, tüketiciler vb.) problemleri tartışmak için temas kurarken kendime güvenirim.						
21	Mevcut iş amaçlarıma ulaşmak için birçok yol düşünebilirim.						

EK-6. Demografik Bilgi Formu

1.Cinsiyetiniz nedir?

() Kadın () Erkek

2. Kaç yaşındasınız?

.....

3. Medeni durumunuz nedir?

() Evli () Bekar

3. Annenizin eğitim durumu nedir?

() İlkokul veya daha az () Ortaokul () Lise () Üniversite () Lisansüstü Eğitim

4.Üniversite eğitiminizi nasıl tamamladınız?

() Uzaktan veya Açık Öğretim

() Örgün veya Yüz-yüze Eğitim

5. Mezun olduğunuz üniversite hangi şehirdedir?

.....

6. Kaç yıldır öğretmen olarak görev yapıyorsunuz?

.....

7. Şu an çalıştığınız kurum hangi şehirdedir?

.....

8. Şu an çalıştığınız kurum nerede yer almaktadır?

() Köy () Kasaba (Belde) () İlçe () İl () Büyükşehir

9. Çalıştığınız kurum hangi kategoride yer almaktadır?

() Resmi () Özel

10. Şu an çalıştığınız kurum aşağıdakilerden hangisidir?

() Resmi Bağımsız Anaokulu

() Özel Anaokulu

() İlkokul Bünyesine Bağlı Ana sınıfı

() Ortaokul Bünyesine Bağlı Ana sınıfı

() Lise Bünyesine Bağlı Ana sınıfı

() Kreş ve Gündüz Bakımevi

- ☐ Kamu Kurum ve Kuruluşların (TRT, DSİ gibi) Kreş ve Gündüz Bakımevi
- ☐ Çocuk Yuvası (Yetiştirme Yurdu)
- ☐ Kız Meslek Lisesi Uygulama Anaokulu

11. Şuan çalıştığınız kurumun bulunduğu hizmet bölgesi aşağıdakilerden hangisidir?

- ☐ 1. Hizmet Bölgesi
- ☐ 2. Hizmet Bölgesi
- ☐ 3. Hizmet Bölgesi
- ☐ Özel Kurum

12. Şuan çalıştığınız kurumun bulunduğu hizmet alanı aşağıdakilerden hangisidir?

- ☐ 1. Hizmet Alanı
- ☐ 2. Hizmet Alanı
- ☐ 3. Hizmet Alanı
- ☐ 4. Hizmet Alanı
- ☐ 5. Hizmet Alanı
- ☐ 6. Hizmet Alanı
- ☐ Özel Kurum

13. Şu an çalıştığınız kurumun bulunduğu mahallede yaşayan aileler aşağıdaki gelir gruplarından hangisine en yakındır?

- ☐ Alt (Gündelik-vardiyalı çalışan, işsiz, asgari ücret ve altında gelir kazananlar)
- ☐ Orta (asker, öğretmen, bankacı, memur, esnaf, asgari ücretin en az iki katı katı kazananlar)
- ☐ Üst (yatırımcı, büyük işletme sahibi vb, asgari ücretin çok üstünde kazananlar)

14. Şu an çalıştığınız kurumda hangi eğitim düzeyinden aileler daha fazla bulunmaktadır?

- ☐ İlkokul veya daha az ☐ Ortaokul ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Lisansüstü eğitim

15. Şu an çalıştığınız okula 2022-2023 Eğitim-öğretim yılında mı tayin oldunuz?

- ☐ evet ☐ hayır

EK-7. Hizmet bölgeleri ve hizmet alanlarına göre zorunlu hizmet süreleri

Hizmet Alanları	1. Hizmet Bölgesi İçindeki İllerde Zorunlu Hizmet Süresi	2. Hizmet Bölgesi İçindeki İllerde Zorunlu Hizmet Süresi	3. Hizmet Bölgesi İçindeki İllerde Zorunlu Hizmet Süresi
1	Zorunlu Hizmet Yok	Zorunlu Hizmet Yok	Zorunlu Hizmet Yok
2			
3			
4	7 Yıl	6 Yıl	5 Yıl
5	6 Yıl	5 Yıl	4 Yıl
6	5 Yıl	4 Yıl	3 Yıl

EK-8. Hizmet Alanların Göre Yerleşim Yeri Örnekleri

İl-İlçe	Okul Adı	Yerleşim Birimi	Hizmet Bölgesi	Hizmet Alanı
Gaziantep/Şehitkamil	Aktoprak Hüseyin Cemal Kaata Ortaokulu	İlçe	1	5
Hatay/Reyhanlı	Kavalcık Ertuğrul Gazi İlkokulu	İlçe	1	6
Yazgot/Yenifakılı	Bektaşlı Şehit Halim Bulut Ortaokulu	İlçe	2	6
Şanlıurfa/Viranşehir	Zübeyde Hanım Anaokulu	İlçe	2	5
Van/Merkez	Vankulu İlkokulu	İlçe	3	4
Gaziantep/Şehitkamil	Zeugma Anaokulu	İlçe	1	5
Van/Tuşpa	Güveçli ilkokulu	Köy	3	6
Eskişehir/Tepebaşı	Milli İrade İlkokulu	İlçe	1	2
Eskişehir/Günyüzü	Kayakent Abdülhamit Alptekin Cumhuriyet Ortaokulu	İlçe	1	6
Eskişehir /Odunpazarı	Aziz Bolel İlkokulu	İlçe	1	1

EK-9. Etik Kurul Onay Belgesi

Evrak Kayıt Tarihi: 07.06.2022

Protokol No: 326656

Tarih: 24.06.2022

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERÎ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
KARAR BELGESİ

ÇALIŞMANIN TÜRÜ:	Yüksek Lisans Tez Çalışması
KONU:	Eğitim Bilimleri
BAŞLIK:	Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kültürel ve Psikolojik Sermayelerinin Çeşitli Demografik Değişkenler Açısından Betimlenmesi
PROJE/TEZ YÜRÜTÜCÜSÜ:	Doç. Dr. Arzu ARIKAN
TEZ YAZARI:	Bahar DAĞ
ALT KOMİSYON GÖRÜŞÜ:	-
KARAR:	Olumlu

EK-10. MEB Yüksek Lisans Tezi Uygulama İzni

T.C.
[Redacted] VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-88074293-605.01-55230722
Konu : Bahar DAĞ'ın Araştırma İzni Talebi

15/08/2022

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) Milli Eğitim Bakanlığı'nın 21.01.2020 tarihli ve 2020/2 Nolu Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesi.
b) Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü Genel Sekreterlik Yazı İşleri Müdürlüğü'nün 07.07.2022 tarihli ve 341713 sayılı yazısı.

Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Ana Bilim Dalı Okul Öncesi Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Bahar DAĞ'ın, Doç. Dr. Arzu ARIKAN danışmanlığında hazırladığı "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kültürel ve Psikolojik Sermayelerinin Çeşitli Demografik Değişkenler Açısından Betimlenmesi" başlıklı yüksek lisans tez çalışmasına veri sağlamak amacıyla müdürlüğümüze bağlı kurumlarda araştırma yapma izin talebi Araştırma ve Sosyal Etkinlik İzinleri İnceleme Komisyonu tarafından değerlendirilmiş ve uygulanmasında sakınca görülmediği bildirilmiştir.

Müdürlüğümüzce de uygun görülmüş olan söz konusu araştırma çalışmasının, 2022-2023 eğitim öğretim yılı içerisinde ve eğitim öğretimi aksatmamak kaydıyla, ilgi (a) Genelge doğrultusunda ilimizde bulunan tüm anaokulu ve ilkokullarda uygulanmasını olurlarınıza arz ederim.

[Redacted]
İl Millî Eğitim Müdür V.

O L U R

[Redacted]
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek:

- 1-Araştırma ve Değerlendirme Formu (2 Sayfa)
- 2-Ölçme Araçları (5 Sayfa)

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı :

Yabancı Dil :

Doğum Yeri ve

Yılı

E-Posta :

Eğitim ve Mesleki Geçmişi: